ΙΛΙΣΟΣ

Ἔτος 9ον - Φθινόπωρο 1964 - Τεῦχος 35ον

ΙΛΙΣΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Δραγατσανίου 6 (Πλατεῖα Κλαυθμῶνος), ὄροφος 6ος, ΑΘΗΝΑΙ — 122

Ἔτος 9ον ✲ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1964 ✲ Τεῦχος 35ον

ΣΩΤ. ΣΚΙΠΗ

Ὕμνος στὴν Κύπρο

Κύπρο, πῶς νὰ σὲ πῶ; — μικρὴν Ἑλλάδα,
ἢ τῆς Ἑλλάδας κόρη, ἢ Ἑλλάδα ἀκραία;
Μὰ ὅπως καὶ νὰ σὲ πῶ, Ἐσὺ λαμπάδα
καῖς στοὺς αἰῶνες μέσα πανωραία.

Ἀλλόγλωσσοι καὶ βάρβαροι κουρσάροι
δὲ μπόρεσαν νὰ σβύσουνε τὸ φῶς σου.
Ἀδώνιδες κι' Ἀκρῖτες μὲ τὴ χάρη
τῆς Θεᾶς σου γεννιοῦνται στὸ ἔδαφός σου,

Σὰν τὰ φυτὰ ποὺ δὲν ἀνθοῦν πιὸ πέρα,
σὰν τ' ἄνθη ποὺ εἶναι ξέχωρα δικά σου
καὶ κάνουν τὸν Κυπριώτικον ἀγέρα
νὰ εὐωδιάζει μαζὶ μὲ τ' ὄνομά σου,

'Απ' τὰ κλαριὰ μιᾶς χαρουπιᾶς σου ἡ Λύρα,
κρέμεται πάντα ἐκεῖ,
τοῦ Βασιλιᾶ σου τοῦ 'Υμνωδοῦ Κινύρα...
Κι' ἡ μελωδία της ἀντηχεῖ.

Στὴν πνοὴ τῶν Αὐρῶν καὶ τῶν Ζεφύρων!...
Κόρες σου ἐσὲ ἀκριβὲς οἱ Ροδαφνοῦσες,
ὢ Χώρα τῶν 'Ερώτων καὶ τῶν Μύρων,
ὢ Νησὶ φιλημένο ἀπὸ τὶς Μοῦσες!

Εἶμ' εὐτυχὴς ποὺ σὲ εἶδα, ποὺ τὰ δῶρα
ἔψαλλα τὰ κρυφά σου, — χελιδόνι, —
καὶ πιὸ εὐτυχὴς ἂν θε νὰ ζῶ τὴν ὥρα
τῆς Λευτεριᾶς σου, ποὺ ἔρχεται, σιμώνει.

Μ' ἂν εἶσαι μὲ τ'ς ἀνθοὺς τοῦ γλυκανίσου
καὶ μὲ τὰ ροδοστάματα πλασμένη,
εἶσαι καὶ Μάνα τῆς Συγκλητικῆς σου,
ὢ Μεγαλόνησο 'ἀντρειωμένη!

Καὶ μὲ τοῦ 'Αντρόνικού σου τὴν ψυχή,
στὰ Μαρμαρένια 'Αλώνια,
πόσες φορὲς δὲν πάλεψες 'Εσὺ
μὲ τὸ Χαμό; Καὶ βγῆκες ἀπ' τὰ χρόνια

πάντα ξανανοιωμένη, — ἄξαρνο φύλλο
ἄνοιξης νέας! — Γιατὶ στὴν ἀγκαλιά σου
κρατᾶς σὰ φυλαχτὸ τὸ Τίμιο Ξύλο,
ποὺ σοὔφερε ἡ Βυζαντινὴ Κυρά σου,

Καὶ δὲν μπορεῖ κανένα ξένο χέρι
νὰ σοῦ τὸ πάρει δίχως νὰ καεῖ
ὢ Κύπρο, ἀπὸ τὸ Θεῖο Περιστέρι
τρισαγιασμένη, ὢ Κύπρο 'Ελληνική.

Εἶμ' εὐτυχής, ποὺ σὲ εἶδα, ποὺ τὰ δῶρα
ἔψαλλα τὰ κρυφά σου — χελιδόνι —
καὶ πιὸ εὐτυχὴς ἂν θε νὰ ζῶ τὴν ὥρα
τῆς Λευτεριᾶς σου, ποὺ ἔρχεται, σιμώνει...

(Γῆ Μενεξεδένια)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΥ

ΓΙΟΓΚΑ

Ἀπὸ τὴν Βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ἑλλάδι Τμήματος τῆς Θ. Ἑταιρίας

ΔΕΝ θὰ εἶναι εὔκολον, εἰς τὸ προκείμενον θέμα, νὰ ἀποφευχθῇ μιὰ σύντομη ἀνασκόπησις τῆς ἰνδικῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας, ἡ ὁποία μὲ τὴν ἐξαιρετική της ἰδιότητα νὰ συμπλέκεται ἀνέκαθεν μὲ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει κυριαρχήσει τῶν αἰώνων καὶ φθάνει μέχρις ἡμῶν ὄχι πλέον ὡς λαμπρὸν μνημεῖον διανοητικῆς παραγωγῆς συλλογισμῶν καὶ συμπερασμάτων, ἀλλ' ὡς μοναδικὴ μορφὴ ἀποκρυσταλλωμένη, ὡς φάρος παμμεγίστης ὁλκῆς, ἱκανὸς νὰ φωτίσῃ κάθε ἀνθρώπινη σκοτία— Σύνολον ἀσαλεύτων νόμων, γίνεται πειραματικὴ Ἐπιστήμη. Παύει ὡς Φιλοσοφία νὰ εἶναι θέμα ἀκαταμαχήτου δοξασίας ἢ ἀποτέλεσμα εὐκαταπείστου ἀποδείξεως. Ὑπερβαίνει τὰ ὅρια αὐτά, καὶ νέος, εὐρύτατος ὁρίζων ἀνοίγεται, ὁ τῆς διαισθήσεως. Γίνεται ἔμπνευσις καὶ προαγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου, συνειδητὴ κατάστασις, πραγματικὴ ἠθική, ζωὴ τῆς ζωῆς του, ὕπαρξις τῆς ὑπάρξεώς του. Γίνεται πεῖρα ζώσης ἀληθείας. Αὐτὸ εἶναι, εἰς τὴν ὁλότητά της, ἡ ἐσωτερικὴ ἰνδικὴ φιλοσοφία.

Καὶ τώρα, τὸ μεγάλο πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου! Ἡ φύσις του, ἡ θέσις του ἐν τῷ σύμπαντι, ἡ παγκοσμία ἀρχὴ τῆς Ὑπάρξεως — αὐτὰ τὰ σημεῖα θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν, ὡς ἀναπόσπαστα τοῦ θέματός μας καὶ ὡς εἰσαγωγὴ εἰς αὐτό. Καὶ τέλος, ποῖαι αἱ δυνατότητες τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος: Πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ πιστοποιήσῃ, ἐπὶ τῆς Γῆς ὤν, τὴν ὕπαρξιν τῶν μεταφυσικῶν πραγματικοτήτων καὶ πῶς, ἐπὶ τῆς Γῆς διατελῶν, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ Θεάνθρωπος.

Τὸ αἴνιγμα Ἄνθρωπος

Ἀπὸ μυθικῶν χρόνων, εἰς κάθε δυνατὸ κῦμα πολιτισμοῦ ποὺ διῆλθεν ἀπὸ τὸν ὠκεανὸ τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ἄνθρωπος ἔστεκεν ὡς τὸ αἴνιγμα, ἡ Σφίγγα, ὡς τὸ μεγάλο πρόβλημα πρὸς λύσιν. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλη ἡ προσπάθεια τῆς βαθείας ἐρεύνης ἐστράφη πέριξ αὐτοῦ καὶ ἐντὸς αὐτοῦ. «Γνῶθι σαυτόν» ἔλεγε τὸ Σωκρατικὸν ἀπόφθεγμα, «γνῶθι σαυτὸν» ἦτο ἐγγεγραμμένον (χαραγμένον) εἰς τὰ ἀρχαιότατα τεμένη τῶν παλαιῶν μυστηρίων. Ἀλλὰ μέχρι ποίου σημείου ἐλύετο τὸ πρόβλημα; Δὲν εἶναι πλέον ἀπορία. Ὅπου τὸ τέρμα τῆς ἐν-

νοίας τοῦ φωτισμένου κλασσικοῦ φιλοσόφου, ἐκεῖ ἡ εἴσοδος τῆς στενωποῦ τοῦ Μύστου. Ἡ πολύπτυχος καὶ δύσβατος δίοδος: «στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν ζωήν», λέγει ὁ Κύριος: ἡ ἄγουσα ὅμως ἀσφαλῶς πρὸς τὸ πραγματικὸν τέμενος ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐσωτερικὴ φλόγα, πρὸς τὸ Φῶς τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας, πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Μὲ ὅρους ἴσως ἐπιστημονικωτέρους, ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὸ ἀρχικὸν αἰώνιον Στοιχεῖον τῆς Ὑπάρξεως, πρὸς τὴν κοσμικὴν Δύναμιν, πρὸς τὸ Κέντρον.

Τὸ σῶμα ὑπόκειται εἰς μεταλλαγάς, ὡς γνωστόν, αἱ ὁποῖαι ὅμως διαπιστώνονται ἀπὸ ἄλλο ἢ στοιχεῖον ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου, σχετικῶς ἀμετάβλητον. Διότι, ἵνα μία κίνησις σημειωθῇ, πρέπει ὁ παρατηρῶν, ἀναγκαστικῶς, νὰ εὑρίσκεται ἢ ἐν ἀκινησίᾳ ἢ τοὐλάχιστον νὰ κινῆται μὲ διαφορετικὸν ῥυθμόν. Συνεπῶς, ἐὰν καὶ ὁ νοῦς μας ἤλλαζε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον καὶ τὸ σῶμα, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐννοηθῇ ἡ διαφορά. Ἐξ οὗ προκύπτει ὁ νόμος τῆς σχετικότητος, ὅστις διέπει ὅ,τι γνωρίζομεν. Τίποτε δὲν γίνεται ἀντιληπτὸν ἄνευ ἀντιθέσεως.

Ἡ ἀντίληψις ἑνὸς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου ὀφείλεται ἐπίσης εἰς μίαν διαδοχὴν μεταλλαγῶν, προβαλλομένων εἰς τὸ ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον ἀντιλαμβάνεται. Αὗται δὲ αἱ μεταλλαγαὶ συστηματικῶς συνδέονται ἀναμεταξύ των ὑπὸ τῆς συνειδητότητος. Ἄνευ αὐτῆς τῆς συνοχῆς, ἡ συνειδητὴ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ περιλαβῇ τίποτε. Ὅλα ὅσα προσπίπτουν εἰς τὴν ἀντίληψιν, ἀλληλοσυνδέονται καὶ διατηροῦνται ἐντὸς τῆς μνήμης. Ἡ νόησις, συνεπῶς, μὲ τὴν εὐρυτάτην της σημασίαν, εἶναι τὸ ἄλλο τμῆμα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον σημειώνει καὶ κατατάσσει καὶ πιστοποιεῖ ὅλας τὰς φυσικὰς παρατηρήσεις. Ἡ πρώτη, λοιπόν, σαφὴς διάκρισις εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ διάκρισις μεταξὺ σώματος καὶ νοήσεως ἢ σώματος καὶ ψυχῆς —διάκρισις, προκύπτουσα ἀπὸ τὸν διάφορον τρόπον τῆς ἐνεργείας ὕλης καὶ πνεύματος, χωρὶς νὰ ἀμφισβητῇ τις τὴν ἑνιαίαν βάσιν των.

Ἡ νόησις

Ἡ νόησις, ἐπίσης, δὲν παραμένει στατική. Ὑφίσταται καὶ ἐκείνη μεταλλαγάς. Τὰ πάθη τὴν διαταράσσουν ἐξακολουθητικῶς. Ποικίλαι ψυχικῶν καταστάσεων ἀλληλοδιαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην. Ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον ἡ διανόησις ὀξύνεται ἢ ἀμβλύνεται. Αἱ δυνάμεις τῆς ἐμφύτου ἀντιλήψεως αὐξαίνονται. Τέλος, ἡ συνείδησις αὐτὴ καθ᾿ ἑαυτὴν διευκρινίζεται ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ ἀφοῦ αἱ ἄνω μεταβολαί μας εἶναι γνωσταὶ καὶ μᾶς γίνονται ἀντιληπταί, πρέπει ἀπαραιτήτως πέραν τῆς νοήσεως νὰ ὑπάρχει τι τὸ πλέον σταθερόν. Καὶ ὑπάρχει: Τὸ πνευματικὸν στοιχεῖον, τοῦ ὁποίου τὰ χαρακτηριστικὰ εἶναι ἡ θυσία, δηλ. ἡ ἀγάπη καὶ ἡ αὐταπάρνησις, ὡς καὶ ὅλαι ἐκεῖναι αἱ ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι χωρίζουν κατ᾿ οὐσίαν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ζῷον. Μία ἀνάλυσις ὅμως τῆς πνευματικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου μᾶς ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπόκειται εἰς μεταβολάς. Διότι ἡ πνευματικότης δύναται νὰ αὐξηθῇ σὺν τῷ χρόνῳ. Δύναται ν᾿ ἀναπτυχθῇ τις ἐν τῇ αὐταπαρνήσει καὶ τῇ ἀγάπῃ, καλλιεργῶν τὰς ἄνω ἀρετάς. Ἡ μεγάλη εὐδαιμονία, ἡ ὁποία κάποτε μᾶς καταλαμβάνει, τὴν ἑπομένην στιγμὴν μᾶς ἐγκαταλείπει. Καὶ ἀσφαλῶς ἀντιλαμβά-

νόμεθα αὐτὰς τὰς διαφορετικὰς καταστάσεις. Ἄρα ὑπάρχει ἀκόμη ἄλλο σημεῖον ἀμετάβλητον, δυνάμενον νὰ ἐπιθεωρῇ. Καὶ τῷ ὄντι: πέραν τῆς πνευματικῆς φύσεως, ὑπάρχει γνώμων, ὅστις ἀντιλαμβάνεται τὰς μεταστροφὰς τῶν ἀνωτέρων σφαιρῶν τῆς ὑπάρξεώς μας. Αὐτὸ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ πραγματικὸν «Εἶναι», ὁ μοναδικὸς μάρτυς ποὺ ἀναγράφει καὶ κατατάσσει καὶ πιστοποιεῖ πάσας τὰς διακυμάνσεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς νοήσεως καὶ τοῦ σώματος.

Ὥστε, ἡ ἄμεσος ἀνάλυσις τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος μᾶς παρουσιάζει τέσσαρας παράγοντας: σῶμα, νοῦν, πνεῦμα καὶ «Εἶναι», μὲ κέντρον καὶ γνήσιον ὑποκείμενον τὸ «Εἶναι», τοὺς δὲ λοιποὺς ὡς ἀντικείμενα αὐτοῦ. Ὅλοι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν ἐνέργεια τῶν διαφόρων αὐτῶν παραγόντων. Ἀλλὰ ὁ εἰλικρινὴς μαθητής, ὁ καὶ προικισμένος μὲ τὰς ἀπαιτουμένας ἱκανότητας, δύναται διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς νὰ διαπιστώσῃ ὁ ἴδιος τὰ πράγματα αὐτά — δύναται νὰ χωρίσῃ τοὺς διαφόρους παράγοντας, ἀποσυρόμενος ἀλληλοδιαδόχως, ἐν πλήρει συνειδητότητι, εἰς τὰς ὁλονὲν ἀνωτέρας ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι τὸν ἀποτελοῦν. Ἡ διαδικασία δὲ αὕτη, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὸ χωρίζον τὸ ἀμετάβλητον κέντρον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ διάφορα μεταβαλλόμενα προβλήματά του, καλεῖται ἔκστασις. Διὰ τῆς ἐκστάσεως ὁ μύστης τῶν τοιούτων ὑπερόχων καταστάσεων δύναται, ἀφήνων προσκαίρως τὸ σῶμα του, νὰ ἀντλῇ πεῖραν καὶ γνῶσιν ἀπὸ τὰς ὑπερφυσικὰς σφαίρας τῆς Φύσεως. Ὅσοι ἔφθασαν ἐκεῖ μᾶς διαβεβαιοῦν, ὅτι πρόκειται περὶ ἁπτῆς πραγματικότητος.

Κίνησις τὸ Σύμπαν

Εἶναι βασικὴ ἀλήθεια, ἡ διαβεβαίωσις ὅτι τὸ Σύμπαν, ἂν καὶ ἀντικείμενον τῆς παρατηρήσεώς μας καὶ τῆς ἀντιλήψεώς μας, δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ κινήσεις καὶ μόνον κινήσεις, καὶ συνεπῶς τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὑφίστανται σχετικῶς πρὸς τὴν συνείδησιν, ἣν ἔχομεν. Κατ' ἀκολουθίαν, αἱ ἀξίαι τῶν ἀντικειμένων ἀποδίδονται καὶ προσδιορίζονται ἀπὸ ἡμᾶς αὐτούς, μεταβαλλομένου δὲ τοῦ ρυθμοῦ ἐντός μας, ἀλλάζουν καὶ ὅλα γύρω μας, μέχρις ὅτου φθάσωμεν τὸ σημεῖον τοῦ Ἀπολύτου, ὅπου τίποτε δὲν «γίνεται», ἀλλὰ τὸ πᾶν «ὑπάρχει».

Ἀλλὰ κάθε κίνησις εἶναι καὶ ἀποτέλεσμα μιᾶς δυνάμεως. Αὐτὸ τὸ διαπιστώνομεν εὐρέως εἰς τὴν αὐτοπαρατήρησιν καὶ μελέτην τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ κατ' ἀνιοῦσαν ἀναλογίαν τὸ ἐπεκτείνομεν καὶ εἰς τὸ Σύμπαν, διότι «ὅπως ἄνω, οὕτω καὶ κάτω», λέγει ὁ Νόμος, καὶ συνεπῶς ὁ Μικρόκοσμος δύναται νὰ διαμορφώνῃ συμπεράσματα διὰ τὸν Μακρόκοσμον—Μία Δύναμις, ἡ ὁποία, ἐνεργοῦσα ὑπὸ διαφόρους νόμους, ἐπιφέρει διαφορετικὰ ἀποτελέσματα. Ὅλαι αἱ κινήσεις τοῦ Σύμπαντος προέρχονται ἀπὸ μίαν καὶ μόνην Δύναμιν. Καὶ μᾶς δίδονται ἀμέσως αἱ δύο μεγάλαι ἀπόψεις τοῦ Σύμπαντος Κόσμου: ἡ ἄποψις τοῦ Ἀπολύτου ἐν τῇ παρουσίᾳ τῆς Δυνάμεως καὶ ἡ ἄποψις τοῦ σχετικοῦ ἐν τῇ κινήσει μὲ τὰς μυρίας ἐκφάνσεις. Ἡ Δύναμις εἶναι τὸ μόνον αἴτιον τοῦ Σύμπαντος, ἡ κίνησις εἶναι ἡ ἀπόρροια, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ ἐν λόγῳ Δύναμις ὠνομάσθη Θεός, ὠνομάσθη Βράχμα, Ἀρχικὸν Αἴτιον, Νόμος, Ζωή, Ἀλήθεια, Διάνοια καὶ

μὲ ἀπειρίαν ἄλλων ὀνομάτων ἀπὸ τὰς προσκυνούσας τὸ θάμβος τῆς Ἀνθρωπότητος. Τὸ γεγονὸς ὅμως παραμένει ἕν, ὅτι αὐτὴ ἡ Δύναμις παράγει τὰ πάντα καί, οὖσα ἀδιάσπαστος αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ὡς ἀδιαίρετον ὅλον ἐνυπάρχει εἰς πᾶσαν τὴν διαβάθμισιν τῆς ἐκδηλώσεώς Της, ἀπὸ τὴν ἁπλουστέραν μορφὴν τῆς ὕλης ἕως τὴν εὐρεῖαν συνείδησιν. Ἐκεῖθεν δὲ καὶ ἡ βασικὴ ἔννοια τῆς συνοχῆς καὶ ἑνότητος τοῦ Σύμπαντος Κόσμου. Κέντρον, λοιπόν, ὁ Θεός, ἡ Διάνοια, τὸ ἀποτέλεσμα ἡ πλάσις ὡς Θεία διανόησίς Του. Ἡ παγκόσμιος δὲ ἐκπόρευσις, ὁ μεγάλος Ρυθμός, τὸ αἰώνιον Γίγνεσθαι, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ Ἀπόλυτον. Καὶ συντελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Δημιουργίας.

Ἡ ἑνότης εἰς τὴν ζωὴν

Ἡ προκαταρκτικὴ αὐτὴ πίστις, ἀποτέλεσμα τῆς θεωρητικῆς μελέτης, συνοψίζεται εἰς τὰ ἑξῆς κύρια σημεῖα: 1ον) μία μόνον Ἀλήθεια εἰς τὸ Σύμπαν — Ἀλήθεια, τῆς Ὁποίας πᾶν τὸ ὑπάρχον δὲν εἶναι παρὰ φαινομενικὴ ἐκδήλωσις. 2ον) Τὸ ἀμετάβλητον ἐσωτερικὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὁμοούσιον πρὸς τὸ Πᾶν. 3ον) Ὁ σκοπὸς τῆς Ζωῆς, ἡ πραγματοποίησις δι' ἔργων αὐτῆς τῆς οὐσιώδους ταὐτότητος.

Ὁ τρόπος δέ, τὸ μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἄνω σκοποῦ, τοῦ μοναδικοῦ σκοποῦ, δηλαδὴ τῆς συγχωνεύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου «Εἶναι» μὲ τὸ παγκόσμιον «Εἶναι», ἔγκειται εἰς τὴν πρόοδον πρὸς τὴν «Ἑνότητα» ἢ Γιόγκα. Εἴδομεν, ὅτι ὁ παγκόσμιος Νόμος εἶναι ἐνέργεια, δρᾶσις. Ἡ δρᾶσις ἑπομένως εἶναι κάτι τὸ ἀπολύτως συναφὲς μὲ τὴν ὕπαρξιν. Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπάρχωμεν ἄνευ τῆς ἐνεργείας, ἀκόμη ὀλιγώτερον δυνάμεθα νὰ ἐξελιχθῶμεν ἄνευ αὐτῆς. Συνεπῶς, αὔξησις προϋποθέτει ἐνέργειαν.

Εἴδομεν, ἐπίσης, ὅτι ἡ ποικιλία δὲν ὑφίσταται αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ διάφορα πεδία τῆς ἐκδηλώσεως διὰ μέσου τῆς ὕλης. Ἵνα δὲ φθάσῃ τις εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἑνότητος, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ τὴν συνειδησίν του ἡ αἴσθησις τῆς ποικιλίας αὐτῆς, τῆς ἐκδηλουμένης τουτ' ἔστι ζωῆς. Ἐν ἄλλοις, πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν κάθε συναίσθημα ἐγώτητος. Ὅρος, λοιπόν, ἀπόλυτος τῆς προόδου εἶναι ἡ πλήρης ἀνιδιοτέλεια, ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ «Ἐγὼ» ἀπὸ κάθε σκέψιν καὶ συναίσθημα καὶ πρᾶξιν γύρω ἀπὸ τὸ ἄτομόν μας. Ὁ ἐγωισμός, τὸ ἔνστικτον τῆς χωριστικότητος, δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ προσδιορίσῃ τὴν ἀκριβῆ θέσιν τοῦ Ἀνθρώπου ἐν τῷ Σύμπαντι, αὐτὸ δηλ. ποὺ κυρίως ζητεῖ ὁ εἰλικρινὴς ἐρευνητὴς τοῦ Ὑπερκόσμου. Ὁ ἐγωισμὸς παρουσιάζει μόνον τὴν πρόσκαιρον θέσιν μας εἰς τὰς σφαίρας τῆς πολυμορφίας καὶ τῆς διαφορότητος. Διὰ νὰ φθάσωμεν ὅμως εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον, πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ ἰδέα τῆς διαχωρίσεως. Ὁ ἐγωϊσμὸς γεννᾷ τὴν ἐπιθυμίαν: τὸ ἕνα ἀναπόσπαστον τοῦ ἄλλου. (Δὲν φαντάζομαι νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ, ὅτι αἱ ἄνω καταστάσεις ἐκλαμβάνονται εἰς τὴν εὐρυτάτην φιλοσοφικὴν καὶ ψυχολογικὴν των ἀπόδοσιν). Καὶ τὸ ἐπιθυμεῖν συνενώνει τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν ποικίλην ἀντικειμενικότητα καὶ τὸν δεσμεύει εἰς τὸν κύκλον τῶν ἀναγεννήσεων καὶ τῶν θανάτων. Ἡ ἐπιθυμία εἶναι τὸ συναίσθημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τυφλώνει τὴν διάκρισιν καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸ βασίλειον τῆς

ἀπατηλότητος, ὅπου ὅλα ἐκλαμβάνονται λανθασμένα—τὸ βασίλειον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν ὁρατὸν κόσμον—τὸν ἀδιέξοδον αὐτὸν λαβύρινθον τοῦ «χρόνου» καὶ τοῦ «χώρου», ὅπου τὸ κάθε «τ ο ῦ τ ο» διαφέρει ἀπὸ τὸ κάθε «ἐ κ ε ῖ ν ο». Συνεπῶς τὸ Ἐπιθυμεῖν πρέπει νὰ ἐξαφανισθῇ, ἐὰν θέλη τις διακαῶς νὰ γνωρίση τὴν Ἀλήθειαν καὶ νὰ κατακτήση τὴν ἐλευθερίαν του.

Ἡ πρόοδος, λοιπόν, διὰ τῆς πράξεως, ἄνευ ἐγωϊσμοῦ, ἄνευ ἐπιθυμίας, εἶναι ἡ διπλῆ καὶ ἀπαραίτητη προϋπόθεσις τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ βαίνοντος πρὸς τελειοποίησιν—ἡ ὀρθὴ τοῦτ' ἔστιν ἐξέλιξις διὰ μέσου τῆς ἐνεργείας, ἡ ὁποία ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν, τὴν ἄγνοιαν τοῦ μοναδικοῦ γεγονότος, τῆς μόνης πραγματικότητος, ὅτι μία εἶναι ἡ Ἀλήθεια καὶ ὅτι αὐτὸ τοῦτο εἶναι οὐσιωδῶς καὶ ὁ Ἄνθρωπος. «Εἶσαι αὐτό! Ὦ δυστυχισμένε Σκλάβε τῆς πλάνης σου, νεκρέ, ποὺ κλαῖς τοὺς νεκρούς σου εἰς τὴν ἔρημον τῆς ζωῆς. Εἶσαι κατ' οὐσίαν ὁ Θεός. Ἐὰν σοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ χαράξῃς αὐτὴν τὴν Ἀλήθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, θὰ ἔβλεπες νὰ συντρίβωνται μόνοι τους, ἕνας πρὸς ἕναν, οἱ ἀπατηλοὶ περιορισμοὶ ποὺ ἐπιφέρουν τὴν θλῖψίν σου καὶ τὰς ταλαιπωρίας σου, ἡ ἄγνοιά σου εἶναι τὸ αἴτιον τοῦ ἐγωϊσμοῦ σου, ὁ ἐγωϊσμός σου τὸ αἴτιον τῆς δυστυχίας σου. Ὅταν θὰ πραγματοποιηθῇ ἐντός σου τὸ «αὐτούσιον», τότε καὶ μόνον τότε, τέλειε ἄνθρωπε, θὰ δύνασαι νὰ εἴπῃς, ὅπως ὁ Χριστός, «Ὁ Πατήρ μου καὶ Ἐγὼ εἴμεθα ἕν». Ἐὰν δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ σκοπός, τὸν ὁποῖον σοῦ ὑποδεικνύει ὁ Διδάσκαλος, πρὸς τί λοιπὸν λέγει εἰς σὲ καὶ εἰς ὅλους τοὺς συνανθρώπους σου «Ἐστὲ τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι»;

Κατανίκησις τῆς ἀγνοίας

Αὐτὴν τὴν ἄγνοιαν ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ καταπατήση, ἵνα γίνῃ ἓν μετὰ τοῦ ὅλου. Καὶ νικᾶται ἡ ἄγνοια αὕτη διὰ τῆς εὐρύνσεως τῆς συνειδήσεως. Τοῦτο ἀκριβῶς σημαίνει ἡ αὔξησις τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ ζῶον καὶ τὸ ζῶον ἀπὸ τὸ φυτὸν παρὰ μόνον διὰ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐξελίξεως τοῦ στοιχείου τῆς συνειδήσεως. Ἡ Θεότης εὑρίσκεται κρυμμένη καὶ ὑπνώττουσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς ψυχρᾶς πέτρας, μᾶς διδάσκουν. Ἀφυπνίσατέ την, βῆμα πρὸς βῆμα, καὶ ἐν τῇ ἐξελίξει της, ἀπολύτως ἀμετάβλητη κατ' οὐσίαν, ἀλλ' ἐκδηλουμένη διὰ διαφόρων μέσων κατ' ἀνιοῦσαν κλίμακα πρὸς τὴν τελειότητα, θὰ πιστοποιήσητε τὴν μεταμόρφωσιν τῆς πέτρας εἰς φυτόν, τοῦ φυτοῦ εἰς ζῶον, τοῦ ζώου εἰς ἄνθρωπον, τέλος τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Ἀνθρώπου εἰς Ἄγγελον, εἰς Διδάσκαλον, εἰς Χριστόν. Καὶ ἡ μεγαλειώδης Ἱεραρχία ἐξακολουθεῖ πέραν κάθε ἐφικτῆς συλλήψεως τῶν οὐτιδανῶν ἀντιλήψεών μας, μέχρι τοῦ Θρόνου τῆς ἀφάτου Θεότητος, ὁλοκληρωτικῶς ἐκδηλουμένης. Τοιουτοτρόπως, ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ πρόοδος δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ἡ βαθμιαία ἀπολύτρωσις, ἡ ἀνάπτυξις τῆς Θείας Ἰσχύος, ἡ ἐνυπάρχουσα ἀκεραία ὡς καὶ λανθάνουσα, εἰς κάθε δημιουργηθεῖσαν μορφήν. Αὐτὸ σημαίνει ὁ ὅρος «ἐξέλιξις», καὶ εἶναι ἡ λογικὴ ἐξακολούθησις, ἡ δευτέρα πρᾶξις τῆς Θείας Δημιουργίας, τὸ ἀπαραίτητο ἀποτέλεσμα τῆς καθόδου τοῦ

Πνεύματος, διὰ τῆς ὁποίας «ὁ Λόγος ἐγένετο σάρξ», διὰ τῆς ὁποίας τὸ μοναδικὸν καὶ παγκόσμιον «"Ον» μυστηριωδῶς περιετυλίχθη μέχρι τοῦ σημείου νὰ παραγάγῃ τὴν ὑστάτην πλάνην, τὸ φυσικὸν ἐπίπεδον, διαφοροποιούμενον κατὰ φορὰν καὶ στάδια ἀντίστροφα ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀκολουθεῖ ὡς «'Εγὼ» πλέον τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἀπορροφᾶται ὑπὸ τῆς πρωταρχικῆς 'Αρχῆς. Ἡ ἄνω δὲ ἐξέλιξις ἀποκτᾶται εἰς ὅλας τὰς διαβαθμίσεις τῆς ἀπολυτρωτικῆς αὐτῆς κλίμακος πρὸς τελειοποίησιν, διὰ τῆς ἐνεργείας. Ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἀντίδρασις προκαλοῦν τὴν ἐκδήλωσιν ὅλων τῶν ἐν λανθανούσῃ καταστάσει σημείων τῆς ὑπάρξεώς μας. Μήπως καὶ αὐταὶ αἱ αἰσθήσεις μας δὲν ἀνεπτύχθησαν ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων; Ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται, ὅτι ἡ λειτουργία δημιουργεῖ τὸ ὄργανον, καὶ ὅταν παύσῃ ἡ λειτουργία τὸ ὄργανον ὑπόκειται εἰς ἀτροφίαν. Ἡ δρᾶσις, ἑπομένως, εἶναι ἀπαραίτητος, καὶ ἀφοῦ ἀναγνωρίζομεν πλέον, ὅτι κάθε μεταγενεστέρα πρόοδος, πέραν τῆς καταστάσεως τῆς ἀτομικότητος, πρέπει νὰ τείνῃ οὐχὶ πρὸς τὴν διαφοράν, ὅπως εἰς τὰ κατώτερα βασίλεια, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑνότητα, τότε ἡ δρᾶσις αὐτὴ ὀφείλει ἀναγκαστικῶς νὰ συνυπάρχῃ μὲ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας ὡς φυσική του συνέπεια.

'Εξάγνισις

Αὐτὰ τὰ δύο στοιχεῖα θὰ ἔπρεπε, λοιπόν, νὰ συνδυασθοῦν ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου — στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ὡς τελείως ἀντίθετα, δεδομένου, ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἀνθρώπων θέτει τὴν ἐπιθυμίαν ὡς ἀφετηρίαν τῆς ἐνεργείας καὶ εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ κίνητρον τοῦτο θὰ ἐξηφανίζετο, θὰ ἔπαυε καὶ αὐτὴ ἡ δρᾶσις. 'Αλλὰ ἡ ἄνω ἀντινομία πρέπει νὰ ἀναλυθῇ καὶ γενναῖα νὰ ἀποφασισθῇ διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ διαστολὴ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως πρὸς τὰς ὑπερόχους σφαίρας τοῦ Σύμπαντος. Καὶ ἀναλόγως τοῦ τεχνήεντος χωρισμοῦ τῆς διπλῆς αὐτῆς κλειδὸς τῆς Σοφίας, θὰ ἀναπτύσσεται ὁ ἄνθρωπος, ὅπως αὐξάνει τὸ ἄνθος ὑπὸ τὰς θωπείας τοῦ Ἡλίου, χωρὶς κἂν ν' ἀπασχολῆται μὲ τὴν σκέψιν τῆς αὐξήσεως. Καὶ ἐδῶ ἔγκειται τὸ πρῶτον βῆμα κάθε ἐσωτερικῆς ἐφαρμοζομένης διδασκαλίας. Οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ ἡμῶν μᾶς διαβεβαιώνουν, ὅτι ἂν θέλωμεν νὰ πιστοποιήσωμεν μόνοι μας τὴν πραγματικότητα τοῦ Ὑπερκόσμου, τὰς ὑπερόχους ἀληθείας τοῦ 'Απείρου, πρέπει νὰ καλλιεργήσωμεν τὴν συνείδησίν μας, δηλαδὴ νὰ μεταφέρωμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν συνειδητήν μας κατάστασιν εἰς τὰς ὁλονὲν ἀνωτέρας 'Αρχάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας συντελεῖται ἡ πολύπλοκος φύσις μας. Καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦτο, πρέπει, διαμένοντες πλήρως ἐν τῇ δράσει, νὰ ἐξαγνισθῶμεν τελείως ἀπὸ τὸ ῥῦπος τοῦ 'Εγωϊσμοῦ, μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀποχρώσεως. «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται», εἶπεν ὁ Κύριος. Πᾶσα προσπάθεια θὰ ἀποβῇ ματαία, ἐξακολουθοῦν νὰ μᾶς διδάσκουν, ἐὰν τὸ πρῶτον βῆμα τοῦτο, ἡ ἐ ξ ά γ ν ι σ ι ς, δὲν συντελεσθῇ. Ἄνευ αὐτῆς, αἱ ἀνώτεραι σφαῖραι τῆς Φύσεως θὰ μείνουν ἀείποτε ἄγνωστοι. Ναί, τὸ ἀστρικὸν ἐπίπεδον δυνατὸν νὰ κατανοηθῇ. Αὐτὸ ἄλλως τε συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἁπλοῦς ταχυδακτυλουργοὺς καὶ παρομοίους τεχνίτας, οἱ ὁποῖοι συνηθέστατα, εἰς τὰς ἀνατολικὰς κυρίως χώρας, θεῶνται ἀνὰ τοὺς δρόμους, ἐπιδεικνύοντες τὰ

πειράματά τους. Ἀλλὰ πραγματικὸς Φιλόσοφος, πραγματικὸς Μύστης δὲν δύναταί τις νὰ γίνῃ ἂν δὲν προβῇ εἰς τὸν καθαρμὸν τῆς φύσεώς του διὰ τῆς παντελοῦς ἐξοστρακίσεως τῆς «Ἐγώτητος» καὶ τῆς ἀνιδιοτελοῦς δράσεως. Καὶ οὕτω βαίνων ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν δρόμον τῆς τελειοποιήσεως, βαθύτατα ἀπορροφημένος ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἑνότητος, ἀνέρχεται συνειδητά, διαδοχικῶς, ἀπὸ κόσμον εἰς κόσμον μέχρι τοῦ ἀσυλλήπτου. Μετὰ τὸ ἀστρικὸν καὶ τὸ κατώτερον νοητικὸν πεδίον τῆς συγκεχυμένης σκέψεως, ἄρχεται ἡ μεγάλη ἀνάβασις διὰ τῆς ἀφηρημένης σκέψεως, ἡ εἴσοδος πρὸς τὸ Ὑπερπέραν. Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ὅρασις, ἡ πρόσληψις καὶ ἡ ἀπόδοσις γίνεται πλέον ἐν τῇ ἀφηρημένῃ ἐννοίᾳ. Μορφὴ δὲν ὑπάρχει. Ἰδέαι εἶναι ὁ ἀντικειμενικὸς κόσμος τῆς μεταφυσικῆς πραγματικότητος. Διότι Διάνοια ὁ Θεὸς καὶ ἀπόρροια Διανοίας τὸ θαῦμα τῆς Δημιουργίας Του. Εἰς τὸ ἐπίπεδον αὐτὸ τῆς ἀφηρημένης σκέψεως εὑρίσκονται τὰ ἀρχέτυπα τῶν πάντων, ὡς ἀφηρημέναι ἰδέαι, αἱ ὁποῖαι προσλαμβάνουν μορφὴν συγκεχυμένην ὅσον κατέρχονται ἐκδηλούμεναι πρὸς τὰ κατώτερα πεδία. Ἡ ἑπομένη ἀνάβασις πρὸς τὴν Θείαν Ἀποκάλυψιν εἶναι ὁ πνευματικὸς καθαρῶς κόσμος ἢ τὸ βουδδικὸν πεδίον, ὅπου ἀποκτᾶται μία ταυτόχρονος ἀντίληψις τῆς ἑνότητος καὶ τῆς χωριστικότητος, τῆς ἀτομικότητος καὶ τοῦ ὅλου. Εἶναι ἀπερίγραπτος ἡ εὐδαιμονία τῆς καταστάσεως αὐτῆς, μᾶς λέγουν οἱ προπορευθέντες. Εἰς τὸ πεδίον αὐτὸ εὑρίσκεται ἡ βάσις τῆς πραγματικῆς ἀδελφότητος, ἡ κλεὶς τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Καί, τέλος, ὅταν ἡ ἀτομικὴ συνείδησις, ἀπηλλαγμένη ἀπολύτως ἀπὸ τὴν ἐπίκτητον εἰδικὴν συνείδησιν τοῦ φυσικοῦ, ἀστρικοῦ καὶ νοητικοῦ κόσμου, ἐπεκταθῇ μέχρι τῆς κορυφῆς, μέχρι τοῦ Νιρβάνα, ἐκεῖ γίνεται αὐτούσιος μὲ τὸ Κέντρον τοῦ Παντός. Ἐκεῖ ὁ Μύστης εἶναι ἀπολύτως ἀπολυτρωμένος τῆς διπλῆς ἀπατηλότητος τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς τὰ ἐπίπεδα τῆς πλειονότητος καὶ ἡ ὁποία γεννᾶ τὴν θλῖψιν. Ἐκεῖ συντελεῖται ὁ τέλειος ἄνθρωπος.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἄνοδος τῆς συνειδήσεώς μας, ἡ πλήρης ἀναγέννησις διὰ τῆς ἐξαγνίσεως, ἥτις διαγράφει τὴν ἀτραπὸν τῆς ἐξελίξεως— τὴν ὁδόν, τῆς ὁποίας στενὴ εἶναι ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ δίοδος καὶ πολύμοχθος ἡ διέλευσις, ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν Ζωήν.

Οἱ Νόμοι τῆς Γιόγκα

Ἕως ἐδῶ παρουσιάσαμε, ἐν σκιαγραφίᾳ βέβαια, τὴν ἰδεολογίαν τῆς Γιόγκα, τὴν μεγάλην ἠθικήν της ἄποψιν. Ἀλλὰ ἡ Γιόγκα εἶναι καὶ Ἐπιστήμη, δηλαδὴ συστηματοποιημένη συλλογὴ νόμων, οἱ ὁποῖοι, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ των, ἐπιδιώκουν ὡρισμένον ἀποτέλεσμα. Συστήματα ἀφορῶντα τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τείνοντα πρὸς σαφῆ σκοπόν: Διαιτητική, Ἄσκησις, Ἀναπνοή, ἔχοντα ὡς δεδοκιμασμένον ἀποτέλεσμα τὴν πλήρη ὑγείαν καὶ τὴν καθυπόταξιν τῆς ὕλης εἰς τὸ πνεῦμα— καὶ Συστήματα ἀφορῶντα τὸ πνεῦμα: Αὐτοσυγκέντρωσις, Αὐτοδιαλογισμός, Ἔκστασις, μὲ ἐπίσης ἀποτέλεσμα δοκιμασμένον, ἀπόσπασιν τοῦ νοῦ ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικότητα γενικά, στροφὴν ἀπὸ τὰ ἔξω πρὸς τὰ ἔσω, ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια πρὸς τὰ ὑπερκόσμια, καὶ αὐτοβυθισμὸν μέχρις ἑνώσεως μετὰ τοῦ Θείου.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς διαστολῆς, προσλαμβάνει ἡ Γιόγκα τοὺς νόμους τῆς Ψυχολογίας, τοὺς ἐφαρμοζομένους ὡς πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, εἰς ὅλα τὰ πεδία καὶ τὰ βασίλεια καὶ τοὺς χρησιμοποιεῖ λογικῶς εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν. Ἕνεκα τούτου ἡ Γιόγκα εἶναι προσιτὴ εἰς ὅλους, διότι εὑρίσκεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἀνθρωπίνων δυνατοτήτων. Οἱ κανόνες της πρὸς καθοδήγησιν τῶν μαθητῶν πάντα ὑπῆρξαν οἱ ἴδιοι καὶ θὰ παραμείνουν πάντα οἱ ἴδιοι εἰς κάθε ἐποχήν, εἰς κάθε χώραν καὶ ὑπὸ οἱονδήποτε ὄνομα τιτλοφορεῖται ἡ ἐσωτερικὴ διδασκαλία. Διότι βασίζονται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀληθείας καί, ἀποκρυσταλλωθέντες διὰ μέσου μακροτάτου χρόνου, ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν, φέροντες ἀσφαλεῖς ἐνδείξεις τοῦ σοφοῦ χειρισμοῦ αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ προπορευθέντος πλήθους τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν μας, ἐκείνων οἱ ὁποῖοι κάποτε διῆλθον τὴν ὁδόν, ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ ἡμεῖς ποθοῦμεν καὶ προσπαθοῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν, καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὰ ὕψη, τὰ ὁποῖα καὶ ἡμεῖς θὰ φθάσωμεν ἀσφαλῶς μιὰ μέρα.

Μία διάκρισις, ὅμως, εἶναι ἀπαραίτητη ὡς πρὸς τὴν Γιόγκα, ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικῆς ἐπιστήμης: Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἐνδιαφέρει — ἀποκλειστικῶς διὰ καθωρισμένον σκοπόν — δὲν χρονοτριβεῖ, οὔτε καὶ προσέχει τὰς διαφόρους θεωρίας τῆς ὑπάρξεως καὶ τὰ διάφορα σώματα αὐτῆς, τὰ διδασκόμενα ὑπὸ τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, ὑποδιαιρέσεις ἐξ ἄλλου ἀκριβεῖς, αἱ ὁποῖαι παρατίθενται πρὸς διασάφησιν καὶ πλήρη μελέτην τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ συγκροτήματος, τὸ ὁποῖον λέγεται «ἄνθρωπος».

Πράνα καὶ Πραδχάνα

Ἡ Γιόγκα ἐκλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀπαρτιζόμενον ἐκ δύο διαφορετικῶν μερῶν, ἐκ τῆς ζωτικῆς δυνάμεως «Πράνα» καὶ ἐκ τῆς ὕλης «Πραδχάνα». Δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ πνοὴ τῆς ζωῆς, τὸ Πράνα, ἑρμηνεύεται εἰς τὴν Γιόγκα γιὰ λόγους πρακτικοὺς πάντα καὶ συντομίας, καὶ ὡς Συνείδησις καὶ ὡς Νοῦς. Πνεῦμα καὶ ὕλη, συνεπῶς, τὰ δύο κύρια σημεῖα, νοῦς καὶ σῶμα, καὶ πέριξ αὐτῶν συγκεντρώνει ἡ διδασκαλία τῆς Γιόγκα καὶ ἐντείνει ὅλας τὰς ἀποτελεσματικὰς προσπαθείας της. Ἕνεκα τῆς ἄνω δυαδικῆς ἐκδοχῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου θεωρεῖται ἡ Γιόγκα ὡς κλάδος τῆς Φιλοσοφίας Σάμκυα, ἓν ἐκ τῶν ἓξ μεγάλων ἰνδικῶν φιλοσοφημάτων, τὰ ὁποῖα διεκδικοῦν τὴν προτεραιότητα τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως καὶ στέκουν ὡς κλεὶς ὅλων τῶν μεταγενεστέρων περὶ ἀρχικῶν αἰτίων πονημάτων. Ἀλλὰ βαθυτέρα ἐξέτασις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποδεικνύει, ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως καθαρῶς φιλοσοφικῆς, ἡ Γιόγκα δὲν βασίζεται εἰς τὴν θεωρίαν τῆς δυαρχίας, ὅπως τὸ σύστημα Σάμκυα, παρ' ὅλον, ὅτι ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως καὶ πρακτικῆς ἀνάγκης, εἰς τὴν ὁποίαν πολὺ ἀποβλέπει, μέγα μέρος τῆς Γιόγκα προέρχεται ἀπὸ τὴν Σάμκυα.

Ἀλλά, ὕλη καὶ πνεῦμα διὰ τὴν φιλοσοφίαν τῆς Γιόγκα δὲν εἶναι ἁπλῶς καὶ μόνον οἱ δύο πόλοι, αἱ δύο ἀντίθετοι φάσεις τοῦ Ἑνός. Κατόπιν λεπτοτάτης ἀναλύσεως τῶν σχέσεων μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, προκύπτει σπουδαία συνάφεια, ὡς γεφύρωσίς των. Ὁ Μύστης τοῦ Ὑπερπέραν βλέπει, ὅτι εἰς κάθε κόσμον θέτει ὁ Λόγος

ἐπὶ τῆς ὕλης ὡρισμένην συγγένειαν ρυθμῶν, ἀντιστοιχούντων πρὸς ὡρισμένην κατάστασιν συνειδήσεως. Συνεπῶς, κάθε εἰδικὸς παλμὸς τῆς ὕλης, συνεπιφέρει καὶ εἰδικὴν μορφὴν συνειδήσεως: δεδομένου, ὅτι χαρακτηριστικὸν τῆς συνειδήσεως εἶναι ἡ ἀλλαγή, μὲ τὴν βεβαιότητα, φυσικά, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχει καὶ εἶναι ἀμετάβλητος ἐν τῇ βάσει της, δηλαδὴ ὡς συνείδησις τῆς ὑπάρξεως, ὅλαι δὲ αἱ ἐνδιάμεσοι καταστάσεις αὐτῆς ὑπόκεινται εἰς μεταβολήν, μέχρι τῆς πλήρους ἀνατάσεώς της, χωρὶς ἡ ἑκάστοτε ἀλλαγὴ νὰ συνεπάγεται καὶ ἀλλαγὴν θέσεως ὅπως ἐν τῇ ὕλῃ.

Δὲν ὑπάρχει, λοιπόν, ἀλλαγὴ συνειδήσεως, ὁσονδήποτε λεπτή, χωρὶς νὰ οἰκειοποιήσῃ κραδασμὸν τῆς ὕλης, καὶ τὸ ἀντίθετον: δὲν ὑπάρχει δόνησις τῆς ὕλης, ὁσονδήποτε ταχεῖα καὶ λεπτή, ἡ ὁποία δὲν συνδυάζεται μὲ ὡρισμένην μεταβολὴν τῆς συνειδήσεως. Ἕνεκα τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου τοῦ «Λόγου», τὸ ὁποῖον ἀντανακλᾶ εἰς τὴν πλάσιν τοῦ ἀτόμου, ἕνεκα τοῦ μέτρου τούτου τῆς Συνειδήσεως, παρέχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ πιθανότης τῆς ἀνελίξεώς του μέχρι τοῦ Λόγου.

Αἱ ἀντιστοιχίαι δὲ αὐταί, ὕλης καὶ πνεύματος, ἐν τῷ συνόλῳ, ἀποτελοῦν καὶ τὴν πλήρη κλίμακα τοῦ συστήματος Γιόγκα: μὲ σκοπόν, ὅπως εἴπομεν, ἀφ' ἑνὸς τὴν τελείαν καθυπόταξιν τοῦ σώματος διὰ τῆς αὐτοκυριαρχίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν διαστολὴν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν δυναμικοτήτων τοῦ πνεύματος.

Καθυπόταξις τοῦ ἑαυτοῦ

Εἰς τὴν συνήθη ἀντίληψιν τῆς ζωῆς μας, ὁ νοῦς, ὅπως τὸν ἔχομεν διαμορφώσει, θεωρεῖται ὡς ὁ μόνος ἀκριβὴς πνευματικὸς παράγων τῆς ὑπάρξεώς μας. Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς Γιόγκα τὸ πρῶτον συντελεστικὸν βῆμα εἶναι νὰ δυνηθῇ τις νὰ χωρισθῇ ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν νοῦν, ὡς εἶναι: «Φόνευσον τὸν καταστροφέα τοῦ πραγματικοῦ», μᾶς διδάσκουν, καὶ φαίνεται ἀκατανόητος ὁ συλλογισμός. Ἀλλὰ ἁπλῆ συγκέντρωσις ἐπὶ τῶν λόγων αὐτῶν θὰ μᾶς διευκρινήσῃ τὴν εὔλογον ἀνάγκην τῆς ἀπομακρύνσεως τῆς σκέψεως, ὡς προϊόντος τῆς ἀντιλήψεως κατ' αἴσθησιν. Διότι ἀκριβῶς τὴν ὁρατὴν ἀπατηλότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ τούτου κόσμου καὶ τὰς ἀναλόγους δεσμεύσεις πρέπει νὰ διαφύγωμεν, ἵνα συλλάβωμεν τὴν ἀόρατον πραγματικότητα. Ἐπομένως, «φόνευσον τὸν νοῦν» μὲ τὰς ἀποκρυσταλλωμένας πλέον παραστάσεις καὶ τὴν συναρμολογίαν του. Ἐξ ἄλλου τὸ νοητικὸν σῶμα εἶναι ἀενάως κινούμενον, ἀκόμη καὶ μηχανικά, μὲ ἀφάνταστον, ταχύτητα, προσλαμβάνον ἐξακολουθητικῶς ἐντυπώσεις καὶ ἀνταποκρινόμενον εἰς αὐτάς. Ἡ Γιόγκα ἀπαιτεῖ τὴν ἄρσιν ὅλων αὐτῶν τῶν δονήσεων καὶ τῶν μεταλλαγῶν. Ἀπαιτεῖ ἠρεμίαν πλήρη, ἀκινησίαν τοῦ νοῦ. Ὁ μέγας Διδάσκαλος τῆς Γιόγκα Πατάντζαλι, δίδων ὁρισμὸν περὶ αὐτῆς λέγει: «Ἡ Γιόγκα εἶναι ἀναχαίτισις τῶν λειτουργιῶν τοῦ νοῦ». Καὶ ἐπέρχεται ἡ πλήρης καθυπόταξίς του, ὅταν ἀκινητήσῃ σὲ βαθμόν, ὥστε νὰ μὴ ἀνταποκρίνεται πρὸς ἐξωτερικοὺς κραδασμούς, εἴτε συνειδητῶς εἴτε ἀσυνειδήτως πλέον, ἀλλὰ συγκεντρωμένος καὶ ἀδιάσπαστος, νὰ κατα-

στῇ τυφλὸν ὄργανον τῆς βουλήσεως, διευθυνόμενον ἀκέραιον ὅπου δεῖ: διότι αἱ δυνάμεις τοῦ νοῦ εἶναι ὅπως αἱ διεσπαρμέναι ἀκτῖνες τοῦ φωτός. Ὅταν συγκεντρωθοῦν, καταυγάζουν τὰ πάντα. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη μας ἐξ ἄλλου πηγή, ὅσον καὶ ἀφετηρία τῆς γνώσεως.

ὁ ποθῶν τὴν λύτρωσιν φέρεται πρὸς τὸ «αἰτιατὸν σῶμα», προσπαθῶν διὰ τοῦ ἰδίου τρόπου, πτυχὴν πρὸς πτυχήν, καὶ αὐτοῦ τὴν κατάκτησιν. Λαμβάνει τὴν συμβολικωτάτην μύησιν τῆς «γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ», διότι τῷ ὄντι ὁ Χριστὸς γεννᾶται τότε ἐντός του. Ὁ ὁρίζων του πλέον εἶναι τὸ βασίλειον τῆς ἀγάπης. Ἀναπτυσσόμενος διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως, φθάνει τὸν Θρόνον τῶν Ἀθανάτων. Ὁ πολυαγαπημένος ὅμως καὶ ἐκλεκτὸς καὶ εὐλογημένος Ἐκεῖνος, ἐπεκτείνων τὴν πτῆσίν του μέχρι τοῦ Λόγου καὶ δυνάμενος νὰ κατανοήσῃ τὴν τρίμορφον ἄποψιν τῆς Θεότητος καὶ νὰ συλλάβῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἀπολύτου, γίνεται ὁ «Υἱὸς τοῦ Θεοῦ» καὶ τέλος διακηρύσσει «Ὁ Πατήρ μου καὶ ἐγὼ εἴμεθα Ἕν».

Ἑπτὰ σχολαὶ

Ἑπτὰ εἶναι αἱ Σχολαὶ τῆς Γιόγκα, τῶν ὁποίων τὴν κατεύθυνσιν μὲ ὀλιγίστας λέξεις θὰ ἐκθέσωμεν, ἂν καὶ κάθε μία θὰ ἀπῄτει καὶ ἰδιαιτέραν διάλεξιν, λόγῳ τοῦ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος περιεχομένου. Καμμία ἐξ αὐτῶν δὲν παραλείπει οὐδὲν οὐσιῶδες σημεῖον τοῦ κυρίως συστήματος, ἀλλὰ παρουσιάζονται ὡς εἰδικαὶ σχολαί, διότι μία ἑκάστη προσλαμβάνει ὡς ὁδηγὸν δύναμιν, μίαν διαφορετικὴν ἰδιότητα τοῦ χαρακτῆρος, συμφώνως πρὸς τὰς 7 σπουδαίας καὶ βασικὰς κατευθύνσεις, κατ' ἄλλους 7 ἀκτῖνας, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατάσσονται ὅλαι αἱ φύσεις, ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι ἰδιοσυγκρασίαι. Διότι ἡ συνολικὴ διάθεσις τοῦ κάθε ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τυχαῖον ἢ συμπτωματικόν. Ἐκπροσωπεῖ τὴν συνισταμένην τῆς σκέψεως καὶ τῆς δράσεως, ἃς ἐπεδίωξεν ἡ ψυχὴ καθ' ὅσον αὕτη διεμορφοῦτο. Ἔχομεν, λοιπόν, 7 Σχολάς: τὴν «Ράτζα Γιόγκα», τὴν «Κάρμα Γιόγκα», τὴν «Γνάνα ἢ Τζνανα Γιόγκα», τὰς τρεῖς κυριωτέρας, αἱ ὁποῖαι σημειώνονται ὡς «δεσπόζουσαι», «βασικαί», καὶ μετὰ τὴν «Χάθα Γιόγκα», «Λάγια», «Μπάκτι» καὶ «Μάντρα» Γιόγκα.

Χάθα Γιόγκα

Ἡ «Χάθα Γιόγκα» ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν σειρὰν σωματικῶν καθαρμῶν, ἀσκήσεων καὶ πολυσυνθέτων μεθόδων ἀναπνοῆς, κανονιζομένων πάντοτε ὑπὸ εἰδικοῦ Διδασκάλου. Σκοπὸν ἔχει τὴν πλήρη ἐναρμόνισιν τοῦ ἐξωτερικοῦ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ὑποτάξεως, φυσικά, τοῦ κατωτέρου εἰς τὸν ἀνώτερον. Ἡ δὲ μέθοδος της βασίζεται εἰς τὸν μέγαν νόμον τῶν ἀντιστοιχιῶν μεταξὺ ὕλης καὶ πνεύματος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διέπει ὅλας τὰς ἄνω Σχολάς.

Λάγια Γιόγκα

Ἡ «Λάγια Γιόγκα» εἶναι μία ἐντελῶς ξεχωριστὴ ἐπιστήμη, ἔχουσα ὡς βάσιν τὴν χρῆσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρός. Παραδέχεται ἐντὸς τοῦ σώματος ἓν ἠλεκτρικόν, τρόπον τινά, ρεῦμα ἀφαντάστου ἐντάσεως, ἑδρεῦον εἰς τὸ τέλος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τὸ περίφημον «Κουνδαλίνι». Καὶ ἀπασχολεῖται ἡ «Λάγια Γιόγκα» ἀποκλειστικῶς, μὲ ἐπιστημονικὴν μεθοδικότητα, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν

αὐτῆς τῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία, ἀφυπνισθεῖσα, διοχετεύεται εἰς ἄλλα ἕξ κύρια κέντρα τοῦ σώματος, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Σάκρας», ἅτινα, συνδεόμενα μὲ παρόμοια κέντρα τοῦ ἀστρικοῦ καὶ λοιπῶν σωμάτων, μεταδίδουν, διὰ τοῦ νευρικοῦ κυρίως συστήματος, τὸ ἀναπτυχθὲν πῦρ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾶ καταπληκτικὴν κυριαρχίαν καὶ μεγίστης σπουδαιότητος δυνάμεις. Εἶναι ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος ἡ ἀποκρυφιστικὴ βιολογικὴ ἀνάλυσις τοῦ κυττάρου, καθὼς καὶ ἡ ἀποκρυφιστικὴ φυσιολογία, τὴν ὁποίαν μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ «Λάγια Γιόγκα», ὡς πρὸς τὴν λεπτοτάτην, σχεδὸν ἀσύλληπτον, διοχέτευσιν τῆς ἐν λόγῳ δυνάμεως καὶ τῆς συσχετίσεώς της μὲ ὅλας τὰς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ ἄνω μέθοδος, ἄνευ ἐπισταμένης παρακολουθήσεως τοῦ εἰδικοῦ Διδασκάλου, δύναται ν᾽ ἀποβῇ ἐπικίνδυνος, ἐνίοτε δὲ καὶ καταστρεπτική.

Μπάκτι Γιόγκα

Ἡ «Μπάκτι Γιόγκα» εἶναι ἡ ἐντατική, παράφορος ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, διὰ μέσου μιᾶς προσωπικότητος, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν ὡς ἐνσάρκωσιν τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ ὅπως ὁ Χριστὸς διὰ τοὺς Χριστιανούς, ὁ Βούδδας διὰ τοὺς ὀπαδούς του, ὁ Κρίσνα διὰ τοὺς Ἰνδοὺς κλπ. Προυποθέτει ἡ Μπάκτι Γιόγκα πλήρη αὐταπάρνησιν πρὸς τὸ Θεῖον καὶ ὑπέρμετρον λατρείαν. Λόγῳ τῆς εὐκολίας της ἀπὸ ἀπόψεως ἐφαρμογῆς καὶ τῆς ἐπιρρεποῦς πρὸς τὴν προσωπολατρείαν φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἡ πλέον διαδεδομένη, ἂν καὶ δὲν ἀποφεύγεται πάντοτε ἡ ἀνεπιτυχὴς ἐκδήλωσις καὶ μειονεκτικὴ ἐκδοχὴ αὐτῆς, δηλαδὴ ὁ φανατισμός, ἡ διαμάχη ἢ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ Θείου. Αἱ περισσότεραι ἐκκλησίαι καὶ παρόμοιαι ἀνὰ τὸν κόσμον ὀργανώσεις ἐργάζονται ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἀκτῖνος, ἀλλὰ ὀλίγιστοι ἐφαρμόζουν τὴν ἰδεολογίαν τῆς Μπάκτι Γιόγκα, ἡ ὁποία εἶναι πραγματικῶς ἐξόχου μεγαλείου. Πλήρης κατάνυξις καὶ ἀπόλυτη ἀγάπη μὲ κάθε συναφὲς ἀπαύγασμα ψυχικῆς ἀνωτερότητος.

Μάντρα Γιόγκα

Ἡ Γιόγκα τῆς 7ης ἀκτῖνος ὀνομάζεται Μάντρα Γιόγκα. Μάντρα εἶναι μία μορφὴ τοῦ λόγου, ἡ ὁποία καὶ ὡς ἦχος καὶ ὡς ἔννοια προξενεῖ ὡρισμένην ἐντύπωσιν. Τὰ πάντα, ὡς ἤδη εἴπομεν, διὰ μέσου τῆς δονήσεώς των ἐπιφέρουν ἀνάλογον ἀποτέλεσμα ἐφ᾽ ἡμῶν, ἰδιαιτέρως δὲ ὅσα ἑλκύουν τὴν ὅρασιν μας καὶ ἐπηρεάζουν τὴν ἀκοήν μας. Εἶναι γνωστὴ ἡ μεγάλη ἐπίδρασις τῆς Μουσικῆς, εἶναι γνωστὴ ἐπίσης ἡ ἐπιρροὴ τῶν γραμμικῶν σχημάτων ἐπὶ τῆς σκέψεως, καθὼς καὶ τῆς χρωματικότητος ἐπὶ τοῦ συναισθήματος. Καὶ ὅταν, εἰς οἱανδήποτε μορφήν, συλλάβωμεν μίαν θείαν ἀντανάκλασιν, ὀνομάζομεν αὐτὴν κάλλος. Κάλλος, λοιπόν, εἶναι ἡ Θεία δύναμις ἡ ὁποία φθάνει μέχρις ἡμῶν διὰ μέσου ὑλικῶν πραγμάτων. Ἡ κατάστασις ὅμως αὐτὴ ἔχει βάσιν μαθηματικήν. Ὑπάρχουν ὡρισμένοι ρυθμοὶ καὶ ἀντισταθμίσεις, διὰ μέσου τῶν ὁποίων τὸ «ὡραῖον» δύναται νὰ προκαλέσῃ ἰδιαιτέραν ὅλως συγκίνησιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἰδιοσυγκρασίαν. Εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν ὑπάγονται τὰ «μάντρας». Εἶναι μορφαὶ καὶ ἦχοι καθωρισμένοι διὰ συχνὴν ἐπανάληψιν, ὑπολογισμένοι ἐπίσης νὰ συνδέσουν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θείου, βοηθοῦντες αὐτὸν εἰς τὰς πνευματικὰς καὶ συναισθηματικὰς πτήσεις του. Καὶ

πάλιν εὑρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ μεγάλου νόμου τοῦ Ρυθμοῦ καὶ τῶν ἀντιστοιχιῶν αὐτοῦ. Οἱ ἦχοι, λοιπόν, αἱ εἰκόνες, τὰ σύμβολα, αἱ κινήσεις, ἐνίοτε καὶ οἱ χοροὶ εἶναι μέσα τῆς «Μάντρα Γιόγκα», διὰ τὸν ἴδιον πάντα λόγον τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἐντυπώσεών των ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ τούτου ἐπὶ τῆς ψυχῆς.

Καὶ τώρα ἐρχόμεθα εἰς τὰς τρεῖς βασιλικὰς σχολὰς μὲ τὰς τρεῖς κυρίας ἀρτηρίας των πρὸς ἐπεξεργασίαν: «Βούλησις», «σκέψις», «ἀγάπη».

Ράτζα Γιόγκα

Ἡ Ράτζα Γιόγκα τοῦ σπουδαίου Διδασκάλου Πατάντζαλι μὲ τοὺς περιφήμους ἀφορισμούς του καλλιεργεῖ τὴν ὁλοκληρωτικὴν δύναμιν τῆς θελήσεως, ἵνα ἀποκτηθῇ ἡ ἐλευθερία μὲ τὴν ἔννοιαν, καθ' ἣν ὑπονοοῦμεν τὸν Θεὸν ἐλεύθερον. Ὁ Πατάντζαλι ἐκλαμβάνει τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἕνα σπινθῆρα τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ δι' αὐτοῦ ἐπιτυγχάνει τὴν αὐτοκυριαρχίαν τοῦ νοῦ, τὴν ὀρθὴν σκέψιν, τὴν ἀγάπην μέχρι τῆς οὐρανίας γαλήνης. Οἱ μὴ γνωρίζοντες καλῶς το πρᾶγμα ἐκλαμβάνουν τὴν προκύψασαν ἐκ τοῦ ἄνω συστήματος ἀταραξίαν ὡς ἀδράνειαν, ἐνῷ ἀντιθέτως εἶναι ἡ πληρεστέρα ἄποψις τῆς δράσεως διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναχαιτίσεως, εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐκδήλωσις τῆς δυνάμεως, ἀξίας πάσης ἀναζητήσεως. Το ἑξῆς γνωμικὸν θὰ μᾶς κατατοπίσῃ καλύτερα: Δ ρ ᾶ σ ι ς = ἐκδήλωσις τῆς κατωτέρας δυνάμεως — γ α λ ή ν η = ἐκδήλωσις τῆς ἀνωτάτης ἰσχύος. Οἱ ἀφορισμοὶ τοῦ Πατάντζαλι ἔχουν μέγιστον περιεχόμενον φιλοσοφικόν, φυσιολογικὸν καὶ ψυχολογικόν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ ἐχρειάζετο εἰδικὴ διάλεξις, ἂν ὄχι διαλέξεις, περὶ τούτων, θὰ ἐχρειάζετο ἀσφαλῶς καὶ εἰδικώτερον πρόσωπον ἀπὸ ἐμέ.

Γνάνα Γιόγκα

Ἡ Γνάνα Γιόγκα ἢ «Τζνάνι Γιόγκα» ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴ ρίζα —λέξιν «τζνά», σημαίνουσαν «γνωρίζειν», εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν Γιόγκα τοῦ ὀρθοῦ συλλογισμοῦ. Ἐμπεριέχει μεταφυσικὴν θεωρίαν καὶ λογικὴν λεπτοτάτης διανοητικῆς φύσεως ἔρευναν, φιλοσοφίαν καὶ ἐπιστήμην καὶ ὅ,τι σχετικὸν μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν ἀνωτάτην διανόησιν. Μελετᾷ τὴν θέσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ Σύμπαντι καὶ τὸν τρόπον τῆς συντονίσεώς του μὲ τὸν παγκόσμιον Νόμον, λαμβάνουσα ὡς βάσιν, ὅτι τὸ μέρος προέρχεται ἐκ τοῦ ὅλου καὶ ὅτι τὰ πάντα εἶναι ἐνέργεια ὑπὸ οἱονδήποτε σχῆμα καὶ ὄνομα ἂν παρουσιάζωνται. Ὁ δὲ παγκόσμιος Νόμος, καὶ αὐτὸς ἐνέργεια εἶναι. Σκοπός, λοιπόν, τῆς «Τζνάνι Γιόγκα» εἶναι ἡ περὶ ἀληθείας τοῦ ἀνθρώπου πραγμάτωσις καὶ ἡ ἐναρμόνισις αὐτοῦ ἐν τῷ Κόσμῳ διὰ τῆς ἀτομικῆς του δράσεως ἢ «Κάρμα»—Κάρμα, ἐκλαμβανόμενον ὄχι βέβαια ὡς παθητικὴ ἀντίστασις τοῦ ἀνθρώπου, ἕτοιμη διὰ κάθε συγκατάβασιν καὶ συμβιβασμόν, ἀλλὰ «Κάρμα», δηλαδὴ τελεία ἀφύπνισις, ὑπεύθυνος δρᾶσις, πλήρης ἀπόδοσις.

Ἡ «Μάγια»

Μία ἐκ τῶν κυριωτέρων δοξασιῶν τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς εἶναι ἡ γνωστὴ «Μάγια», ἡ πολλάκις ἑρμηνευθεῖσα ὡς ἀπατηλότης, τοῦτ' ἔστιν ἡ πλάνη τῆς ὁρατῆς ἀντικειμενικότητος. Νικῶν ὁ μαθητὴς αὐτήν, ζῇ ἐνσυνειδήτως καὶ μόνον μὲ τὰς τρεῖς κυριαρχούσας δυνάμεις τῆς συνειδήσεως, τὴν θελη-

σιν, τὴν ἀγάπην, τὴν σκέψιν, καὶ ὀνομάζεται «περιπλανώμενος», διότι, ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τὴν συγκεχριμένην ἀντίληψιν, οὐδὲν ὑλικὸν πρᾶγμα ἔχει πλέον δι' αὐτὸν τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἑλκύσῃ, ἕως ὅτου εἰς μίαν στιγμὴν ὑπερτάτης καταυγάσεως διαπιστώσῃ, ὅτι καὶ ἡ συνείδησις δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ μέσον ἰδικόν του. Τότε φθάνει τὴν εὐδαιμονίαν, εὑρίσκει δηλαδὴ τὸν πραγματικὸν ἑαυτόν του.

Ὁ ἱδρυτὴς τῆς Τζνάνα Γιόγκα, δηλαδὴ τῆς Σχολῆς τῆς ἀφῃρημένης μορφῆς εἶναι ὁ Μέγας Διδάσκαλος Σρὶ Σανκαρασάρυα. Ἔζησε 500 ἔτη π.Χ. καὶ ἐθεωρήθη ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς του ὡς Θεία ἐνσάρκωσις.

Κάρμα Γιόγκα

Καὶ τέλος, φθάνομεν εἰς τὴν Κάρμα — Γιόγκα, τὴν Γιόγκα τῆς «Δράσεως» ἢ τῆς «Ἀγάπης», διότι ἡ ἀγάπη συνεπάγεται δρᾶσιν. Ἡ λέξις Κάρμα προέρχεται ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴν λέξιν «Κρί», σημαίνουσαν «κάμνω», «πράττω», ἀλλὰ ἐν τῷ προκειμένῳ ὑπονοοῦσαν τὸ πνευματικὸν αἰτιατόν. Διότι εἰς τὸν μέγαν νόμον τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, ἐφαρμοζόμενον εἰς τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον, βασίζεται ἡ ἐν λόγῳ Σχολή. Γνωρίζομεν, ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῶν πράξεων προκύπτουν ἀπὸ προηγηθείσας πράξεις, ὅπως καὶ αὐταὶ αἱ πράξεις ἀκολουθοῦν σκέψεις. Διότι τὸ γνήσιον ἀποτέλεσμα τῶν πράξεων εἶναι, ἐν ἀκριβείᾳ, τῶν σκέψεων ἀποτέλεσμα: αἱ πράξεις πηγάζουν ἀπὸ σκέψεις. Εἴμεθα ὅ,τι εἴμεθα σήμερον ἁπλῶς διότι ἐκάναμεν ἢ δὲν ἐκάναμεν ὡρισμένα πράγματα εἰς παρελθούσας ζωάς. Εἴχομεν ἐπιθυμίας δηλαδὴ καὶ σκέψεις, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐδράσαμεν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἐκδηλώνεται σήμερον, καλὸν ἢ κακόν. Αὐτὸν τὸν μέγαν νόμον ἀκολουθεῖ ἡ Κάρμα Γιόγκα, τὸν νόμον διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ διαμορφώνεται διαρκῶς ὁ ἄνθρωπος μέχρι τελείας ἐξελίξεώς του καὶ λυτρώσεως, συνεπῶς ἡ Κάρμα Γιόγκα ἐμπεριέχεται εἰς τὴν Μπαγκαβαδγκίτα, τοῦ Σρὶ Κρίσνα τὴν ὑπέροχον διδασκαλίαν, ἡ ὁποία ἐπὶ αἰῶνας ἐφώτιζε καὶ φωτίζει ἀμέτρητα πλήθη. Τὸν βασιλέα Κρίσνα τοποθετεῖ ἡ παράδοσις ὡς ζήσαντα πρὸ 4000 ἢ 5000 ἐτῶν καὶ ὡς διδάξαντα τὴν ἀγάπην διὰ τῆς πράξεως. Ἐλατρεύθη καὶ λατρεύεται ὡς ἐνανθρωπήσας Θεός.

Τὸ ἐν λόγῳ σύστημα καλλιεργεῖ τὴν ἀπόλυτον ἀπόσπασιν ἐκ τῆς ἀντικειμενικότητος διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπόλυτος ἀνιδιοτέλεια καὶ δι' αὐτῆς ἡ ἐξάγνισις.

Δὲν θεωρεῖται ἡ ἀπόσπασις ἀδιαφορία, ἀλλὰ προσκόλλησις εἰς τὸ ἀνώτερον. Ἔνθερμον, ἐνεργητικὸν καὶ ἀκέραιον ἐνδιαφέρον, μεταφερθὲν εἰς ὑψηλοτέρας σφαίρας. Ἡ βασικὴ δὲ σημασία τῆς ἀποσπάσεως ἔγκειται εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον κυρίαρχον κάθε καταστάσεως, ὥστε νὰ δύναται ἐν ἐπιγνώσει πλήρει νὰ διευθύνῃ αὐτάς, οὐχὶ μὲ πνεῦμα ἰσχύος, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα προσφορᾶς. Τοῦτο εἶναι ἐξ ἄλλου καὶ τὸ μυστικὸν τῆς ἐργασίας, ὅπως τὸ ἐννοεῖ ἡ ἄνω διδασκαλία, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ πιστὸς μαθητὴς θὰ δύναται νὰ δρᾷ ἀνελλιπῶς, ὡς ἥλιος, δίδων πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις καὶ δίδων καὶ μόνον δίδων. Τὸ κορύφωμα δὲ εὑρίσκεται εἰς τὴν συνένωσιν τῆς ἐργασίας μετὰ τῆς ἀγάπης, ἐν τῇ ἁγνῇ δράσει. Ἡ Κάρμα Γιόγκα ζητεῖ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς συγκεκριμένον ἰδεῶδες, διὰ τοῦ ὁποίου κάθε προσπάθεια ἀναζωπυρώνεται. Ζητεῖ ἔμπλεον ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Θεῖον Διδάσκαλον, τὸν Διδάσκαλον τῆς Ἀγάπης,

τὸν ἱκανὸν τοὺς πάντας νὰ περιμαζεύσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του. «Ὅσοι πρός με ἔρχονται — λέγει ὁ Κρίσνα — ἀσχέτως πῶς καὶ πόθεν, ὅλους τοὺς περισυλλέγω καὶ τοὺς δέχομαι». Μὲ αὐτὴν τὴν πεποίθησιν καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, ὁ φιλόσοφος τῆς Καρμα Γιόγκα εὑρίσκει τὸν Θεόν του.

Ἐδῶ συμπληρώνονται, μὲ ὀλιγίστας γραμμὰς καὶ μὲ ἐλλιπεστάτην ἔκφρασιν, αἱ μεγάλαι ἰνδικαὶ διδασκαλίαι τῆς Γιόγκα. Ἀλλὰ ἡ ἠθικὴ λάμψις, τὸ παμμέγιστον ἰδανικόν, εἶναι παγκόσμιον, διότι ὁ Θεὸς ὑπάρχει — ὑπάρχει δι' ὅλους καὶ δι' ὅλα. Τὸ δείχνει τὸ φυτὸν ὅταν ἀσυνείδητα στρέφεται πρὸς τὸν Ἥλιον, τὸ λέγει τὸ πτηνὸν μὲ τὸ πρωινὸ καὶ βραδυνό του κελάδημα. Τὸ πιστοποιεῖ ὁ πρωτόγονος, ὅταν ἀτενίζῃ ἐνστικτωδῶς τὸν οὐρανόν. Τὸ γνωρίζει ἐκεῖνος, ὅστις συνειδητὰ προσεύχεται, ὅλη ἡ φύσις, ὅλη ἡ πλάσις τὸ διαλαλεῖ: Ὁ Θεὸς ὑπάρχει.

Καὶ ἡ ἀναζήτησίς του, ὁσονδήποτε ὑπολανθάνουσα ἢ μή, εἶναι ἡ μοναδικὴ κίνησις τοῦ ἀνθρώπου, ὁ μοναδικὸς σκοπός, αὐτὴ αὕτη ἡ ὕπαρξις. Διότι τὸ τριεδρικὸν ἰσόπλευρον σύμβολον εἶναι ἐντός μας. Αἱ ἀσύλληπτοι ἀλήθειαί του, ὅσον καὶ νὰ εὑρίσκουν ἀπήχησιν εἰς τὴν πνευματικότητα τοῦ ἀνωτάτου Μύστου, ἔχουν ἐπίσης τὴν ἁπλότητα καὶ τοῦ ἁπλουστέρου ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἐκδηλώνονται ὡς ἔνστικτον, ὁδηγοῦν μὲ ἀπαίτησιν ὑποταγῆς: Ἐκδηλώνονται ὡς διαίσθησις μὲ δύναμιν καταργάσεως: Ἐκδηλώνονται ὡς πίστις, ἱκανὴ νὰ μετακινήσῃ ὄρη.

Τὴν πίστιν αὐτήν, ἀπόρροιαν τοῦ Θεϊκοῦ κρυστάλλου ἐντός μας, ἂς ἀνεύρωμεν καὶ ἀποφασιστικὰ ἂς καταταχθῶμεν εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἔμπνευσίν της, ἵνα καὶ ἡμεῖς, ταπεινοὶ ὁδοιπόροι, ὁδηγηθῶμεν πρὸς τὸν Κύριον. «Ἀμήν, ἀμήν, λέγω ἡμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον» !

Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

Γνάνα - Γιόγκα καὶ Ράτζα - Γιόγκα

Η ΛΕΞΗ «Γνανα» σημαίνει γνώση, σοφια. Ἡ λέξη «Γιογκα» ἔχει πολλαπλὲς εννοιες. Πρῶτα ἀπ' ὅλα μιὰ κατασταση ἁρμονιας καὶ ἰσορροπιας στὴν ὁποια ὁ καθένας ἐπιθυμεῖ νὰ φθάση. Μιὰ κατάσταση ἑνότητας μὲ καθε τί ποὺ ζῆ. Ἡ ἕνωση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μὲ τὸ θεῖον, τοῦ προσωπικοῦ κέντρου μὲ τὴν παγκόσμια ζωή. Ἐπισης «Γιόγκα» σημαίνει τὰ μέσα ποὺ μεταχειριζόμαστε γιὰ νὰ φθασωμε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση.

Ἐὰν «Γιόγκα» σημαίνει τὴ συγχώνευση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεῖον ποὺ ὑπάρχει ἐντός του αὐτὸ εἶναι ἀναμφισβήτητα μιὰ κατάσταση ἀπόλυτης τελειότητας. Ἑπομένως δὲν μποροῦμε νὰ φθάσωμε σ' αὐτὴ τὴν τελειότητα μονον μὲ τὴ γνώση. Ἡ γνώση πρέπει νὰ συμβαδίζη μὲ τὴν ἀγάπη. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς τέλειος, παρὰ μόνον ὅταν ἐνεργεῖ μὲ τέλειο τρόπο.

Ἡ ζωὴ ἐπιβάλλει μιὰ ἀδιάκοπη δράση, στὸ ἕνα ἢ στὸ ἄλλο πεδίο. Χωρὶς δράση, δὲν ὑπάρχει ροὴ ζωῆς, παρὰ μονον ἀδράνεια σκέψεως. Ἑπομένως χρειάζεται γνώση, ἀγάπη καὶ δράση. Στὸ «Φῶς στὴν Ἀτραπὸ» ἀναγράφεται (Ἑλλην. ἔκδοση σελ. 16): Ὁ δρόμος δὲν μπορεῖ νὰ βρεθῆ μὲ μόνη τὴν ἀφοσίωση, οὔτε μὲ μόνη τὴ θρησκευτικὴ ἔκσταση, οὔτε με τὸν ενα ἢ τὸν ἄλλον τρόπο. Ὁλόκληρη ἡ ανθρώπινη φύση πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆ σοφὰ ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσέλθη στην Ἀτραπό».

Κατὰ συνέπειαν, στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπάρχει παρὰ μια Γιόγκα, μὲ διάφορες ἀπόψεις. Δυνατὸν νὰ δοθῆ βαρύτης στὴν μιὰ ἢ στὴν ἄλλη ἄποψη. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασία καθε ἀτόμου.

Ἡ λέξη «Ράτζα — Γιόγκα» σημαίνει Γιόγκα βασιλική, μὲ τὴν ἔννοια ἑνὸς ἰδανικοῦ βασιλέως ποὺ θὰ εἶχε εντονο ἐνδιαφέρον γιὰ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν στὸ βασίλειό του, ὥς τὴν πιὸ ἀπομακρυσμένη περιοχή. Ποὺ θὰ ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴν εὐμάρεια καὶ τὴν εὐτυχια καθενὸς ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του. «Ρατζα—Γιόγκα» σημαίνει μιὰ Γιόγκα ποὺ περιλαμβάνει ὅλες τὶς ἀπόψεις τοῦ σπουδαστοῦ. Ὅλη ἡ ὕπαρξή του πρέπει νὰ ὁδηγηθῆ σὲ μιὰ κατάσταση ὁλοκληρώσεως και ἑνότητος. Κάθε μόριο τῆς φύσεώς του πρέπει νὰ ἐξαγνισθῆ.

Τὸ σύνολο τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀτόμου πρέπει νὰ φθάση σὲ μιὰ κατάσταση ἠρεμίας. Ἂν, λοιπόν, παραδεχθοῦμε γιὰ τὴ Ράτζα—Γιόγκα αὐτὴ τὴν ἔννοια, τότε δὲν εἶναι δυ-

νατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἄλλη Γιόγκα ἀπ' αὐτήν. Ὅλες οἱ ἄλλες Γιόγκα ὁλοκληρώνονται σὲ μιὰ ἑνότητα καὶ τότε αὐτὴ εἶναι ἡ Ράτζα—Γιόγκα. Αὐτὸ ἴσως νὰ φανῆ δύσκολο στὴν πραγματοποίησή του. Καὶ ὅμως ὑπάρχουν ἀνθρώπινα ὄντα ποὺ τὸ ἐπέτυχαν Αὐτοὶ ἦσαν ὑπεράνθρωποι. Ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ ἐπραγματοποίησαν ἐκεῖνοι, ὁ καθένας μας μπορεῖ νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ, ἀκόμη καὶ ὁ πιὸ ταπεινός, γιατὶ ὅλοι εἴμαστε προωρισμένοι γιὰ νὰ τὸ πραγματοποιήσουμε.

Μπορεῖτε νὰ διερωτηθῆτε: Πῶς μπορῶ νὰ πραγματοποιήσω αὐτὴ τὴν τελειότητα τῆς σοφίας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δράσεως; Πῶς μπορεῖ αὐτὸ νὰ πραγματοποιηθῆ ἀπὸ ἕναν ὁποιονδήποτε ἄνθρωπο; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἐντελῶς ἁπλῆ

Ἂν προσπαθήσετε νὰ δράσετε χωρὶς τὸ Ἐγώ, θὰ ἀνακαλύψετε πῶς ἡ σοφία θὰ ἀνθίσῃ μέσα σας. Ἡ ἀγάπη θὰ σᾶς βοηθήσῃ, ὥστε ἡ δράση σας νὰ εἶναι ἀπολύτως ἡ ἐνδεδειγμένη ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις. Ὅταν ἀπουσιάζει τὸ Ἐγώ, τὸ φράγμα ποὺ εἰσχωρεῖ ἀνάμεσα σὲ σᾶς καὶ τοὺς ἄλλους, πέφτει μόνο του. Τότε θὰ νιώσετε ἀγάπη γιὰ ὅλο τὸν κόσμο. Δὲν μπορεῖτε νὰ δημιουργήσετε τὴν ἀγάπη ἀπὸ μιὰ πράξη θελήσεως. Δὲν μπορεῖτε νὰ πῆτε «Τώρα θέλω νὰ ἀγαπήσω». Δὲν μπορεῖ ἡ ἀγάπη νὰ ἔλθῃ ἀπὸ πίεση τῆς φύσεώς μας. Ἡ ἀγάπη ἀνθίζει μόνη της. Εἶναι σὰν αὐτὸν ποὺ ἐρωτεύεται ἕνα πρόσωπο μὲ τὴν πρώτη ματιά. Μιὰ τέτοια ἀγάπη ἀποτελεῖ μέρος τῆς φύσεως τῆς ζωῆς Θὰ εἶναι παροῦσα, ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχουν πιὰ φράγματα.

Ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ θαυμάσια εἰκόνα ἀλλεπαλλήλων πλουσίων γεγονότων, ποὺ ἐμφανίζονται στὴν ἐπιφάνεια. Ὑπάρχει ὁ πλοῦτος τοῦ πνεύματος, ὅπως ὑπάρχει καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἀγάπης Ἡ ζωὴ μᾶς τὰ προσφέρει ὅλα, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ παύσωμε νὰ σκεπτώμαστε αὐτὸ ποὺ ἐπιθυμοῦμε νὰ ἀποκτήσωμε καὶ θὰ παύσωμε νὰ εἴμαστε ἐγωϊσταί. Ὅταν εἶσθε ἀπελευθερωμένοι ἀπὸ τὰ φράγματα, ὅλη ἡ φύση τῆς συνειδήσεώς σας ξετυλίγεται καὶ τότε θὰ ἔχετε τὸ χάρισμα τῆς ἀμέσου διακρίσεως σὲ κάθε τί ποὺ συναντᾶτε. Χωρὶς διάβασμα βιβλίων θὰ μάθετε ἀπ' εὐθείας αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ ζωή. Θὰ ἀγαπᾶτε μὲ ἕναν τρόπο αὐθόρμητο καὶ ἡ ἀγάπη αὐτόματα θὰ ἐκδηλώνεται μέσα στὴ δράση. Ἡ ἀγάπη θὰ πάρῃ τὴ θέση κάθε κινήτρου ποὺ μᾶς ὠθεῖ πρὸς τὴ δράση. Ὑπάρχει ἕνας τρόπος ζωῆς, μὲ τὸν ὁποῖον μποροῦμε νὰ ἐξελιχθοῦμε ταυτόχρονα σὲ σοφία, γνώση καὶ ἀγάπη

Γενικὰ ξεχωρίζομε τὴ Ράτζα — Γιόγκα ἀπὸ τὶς ἄλλες Γιόγκα καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση μπορεῖτε νὰ τὴν ὀνομάσετε Γιόγκα τῆς Θελήσεως. Ἀλλὰ πρέπει νὰ κάνωμε μιὰ διάκριση μεταξὺ Θελήσεως καὶ προσωπικῆς θελήσεως. Ἡ θέληση δὲν πρέπει νὰ ἀνεχθῆ τὴν ἐπίθεση μιᾶς ἄλλης θελήσεως, ἀλλὰ νὰ φέρῃ τὸ δαμασμὸ τοῦ Ἐγώ. Ράτζα—Γιόγκα εἶναι μιὰ Γιόγκα, ποὺ παρασύρει τὸ Ἐγώ, ἀναπτύσσοντας ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Νικᾶν αὐτὸν ἑαυτόν, πασῶν νικῶν πρώτη καὶ ἀρίστη.

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΣ

Ὑπὸ ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΗ
Πρυτάνεως τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

Η ΑΜΕΤΑΘΕΤΟΣ ἀξία τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι δι' αὐτῆς τὸ Ποινικὸν Δίκαιον συνδέεται ἀκαταλύτως πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὸν ἄνθρωπον ὄχι ὡς πλάσμα καὶ ὡς ἀντανάκλασιν τῶν διαφόρων πραγματικῶν δεδομένων, ἀλλ' ὡς πλάστην, ἤτοι ὡς προσωπικότητα ἐκ τῆς ὑψηλοτέρας σφαίρας τῆς ὁποίας ἐκπηγάζει ἡ ἠθική, ἡ πολιτιστική, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀξίωσις τοῦ «εἶναι».

Τὸν ἄνθρωπον ὡς προσωπικότητα, ἡ ὁποία, ὑφισταμένη, βεβαίως, ἑκάστοτε τὰς τεχνικὰς μεταμορφώσεις της, παραμένει κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ἀναλλοίωτος καὶ στρέφουσα συνεχῶς τὸ βλέμμα της πρὸς τὰς κοινωνικὰς ἐναλλαγὰς καὶ ἀναζητοῦσα, κατὰ τον Ἀλαίν, «τὴν ἀπάντησιν ἡ ὁποία τῆς ὀφείλεται» δέχεται τὴν ἐξαισίαν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπινης οἰκουμενικότητος, τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς δὲν δύναται νὰ ἀπαρτίση ἡ ἁπλῆ ἀντανάκλασις ἑνὸς ὡρισμένου περιβάλλοντος.

Τὴν ἐξαισίαν αὐτὴν εἰκόνα ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἔμελλε νὰ γευθῆ τὸ πρῶτον, ὅτε τοὺς σκοτεινοὺς ὁρίζοντας τῆς ἐπὶ αἰῶνας ναρκωμένης σκέψεως ἤρχισε νὰ καταυγάζη, κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὁ λεγόμενος Διαφωτισμὸς ὁπότε καὶ πάλιν, αἰῶνας πολλοὺς μετὰ τὴν σίγησιν τῶν ἑλληνικῶν διαλόγων, ἐπιχειρεῖται ὁ ἀπολογισμὸς τῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ προβάλλει ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἀναθεμελιώσεως τῶν σχέσεων μεταξὺ συνόλου καὶ ἀτόμων, βάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τὸ θέμα πρὸ παντός, τῶν ἀτομικῶν ἐγγυήσεων ἔναντι τῆς ἐξουσίας καὶ εἰδικώτερον ἔναντι ταύτης ὡς φορέως τοῦ ποινικοῦ καταναγκασμοῦ.

Τὸ θέμα τοῦτο τῶν ἐγγυήσεων εἶναι τοιαύτης σημασίας διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν ὁριοθετοῦντα τὴν σύγχρονον ἐποχήν, ὥστε νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἐγγυήσεων κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅλαι αἱ μεθοδολογικαὶ ἀπαιτήσεις τῶν διαγραφομένων κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα, ἐπὶ μέρους, ρευμάτων εἰς τὸν χῶρον τῆς θεωρίας τοῦ δικαίου.

Ὁ λόγος τῆς πλήρους ἐπικρατήσεως κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα τῆς ἐγγυητικῆς λειτουργίας τοῦ ποινικοῦ νόμου εἶναι ὅτι διὰ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐναρμόνισις μεταξὺ τῆς «νομικῆς» καὶ τῆς «πολιτικῆς» θέσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ 19ου αἰῶνος, θέσεως ἡ ὁποία ὑπαγορεύεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὸ φυσικὸν καὶ ἀναφαίρετον δικαίωμα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ὅπως ἀμφισβητῆ οὗτος πᾶσαν ἄλλοθεν θεμελιουμένην ἐξουσίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχον ἠθικὴν ὑποχρέωσίν του, ὅπως δυσπιστῆ πρὸς τὸν νόμον ἐφ' ὅσον οὗτος δὲν θὰ ἀπέρρεε ἐκ τῆς «φιλοσοφικῶς» θεμελιουμένης ἐννοίας

τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας.

Ἐξ οὗ καὶ πρώτη εἰς τὸ ἀκέραιον, παραμένει ἔκτοτε ἡ ἀνάγκη τῆς κατοχυρώσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου τῆς διὰ τῶν ποινικῶν θέσεων.

Τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν τὸ ποινικὸν δίκαιον τοῦ ἀρχομένου 19ου αἰῶνος ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ δι' αὐξανομένου δικαιώματος τῆς νομιμότητος κατὰ τὴν δίωξιν τοῦ ἀξιοποίνου, μὲ βάθρον τὴν διάκρισιν τῶν ἐξουσιῶν καὶ πυρῆνα τὴν ἀρχὴν καθ' ἣν οὐδεμία πρᾶξις εἶναι ἀξιόποινος ἄνευ νόμου ῥητῶς ὁρίζοντος τοῦτο.

Καὶ ἡ μὲν ἀνεξαρτησία τῆς δικαιοσύνης, ὡς τὴν θεμελιώνει ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν καὶ κατοχυρώνει ἡ πολιτιστικὴ συνείδησις τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου εἶναι ἀναμφισβητήτως ὁ ἀνέφοδος πύργος τῆς ἐνθέσμου προστασίας τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, ἐναντίον τῶν ὁποίων συντρίβονται τελικῶς αἱ σπεῖραι τῆς ἀνομίας.

Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς διώξεως τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τὴν σημερινὴν τεχνοκρατουμένην ἐποχὴν ὑπάρχει ἄφθονος δύναμις, ἡ ἀνάγκη τῆς πλήρους κατοχυρώσεως τῆς τοιαύτης διώξεως εἶναι ἐξ ἴσου ἂν μὴ σπουδαιοτέρα ἀπὸ τὰς ἐγγυήσεις τὰς παρεχομένας κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἀξιοποίνου συμπεριφορᾶς. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς αἱ ὑφιστάμεναι νομικαὶ ἐγγυήσεις τῆς προδικασίας, ἐπαρκεῖς εἰς ἐποχὰς καὶ κοινωνίας σαφῶς διαγραφομένων καὶ εὐθέως ἐλεγχομένων μηχανισμῶν, δὲν ἀντέχουν εἰς τὴν ἐγγυητικὴν δεοντολογίαν τοῦ σημερινοῦ πολυσυνθέτου καὶ πολυπλεύρου δυναμισμοῦ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς τάξεως.

Ἐξ οὗ καθίσταται ἐνδεδειγμένος ὁ ὀργανικὸς διαχωρισμὸς τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων τοῦ ἐγκλήματος ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰ ὄργανα τὰ ἔχοντα ὡς ἔργα αὐτῶν τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας, ἀσχολούμενα δὲ εἰδικώτερον μὲ τὴν προστασίαν τῶν πολιτειακῶν αὐτῆς θεσμῶν. Τὰ πρῶτα δέον νὰ ὑπάγωνται εἰς τοὺς Εἰσαγγελεῖς καὶ νὰ ἀνήκουν διοικητικῶς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ θέμα τῶν προϋποθέσεων δέον νὰ τύχῃ εἰδικωτέρας μελέτης καὶ προσοχῆς, ἐὰν πράγματι πρόκειται διὰ τῶν προϋποθέσεων αὐτῶν νὰ κατοχυρωθῇ ἡ θέσις τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀρχῆς καὶ τέλους τοῦ ποινικοῦ λογισμοῦ.

Συγκεκριμένως, δέον νὰ καταστῇ συνείδησις τοῦ νομοθέτου σήμερον, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ποινικοῦ καταναγκασμοῦ, δὲν ἐξαντλεῖται μὲ τὴν ὕπαρξιν τῶν τυπικῶν ἁπλῶς προϋποθέσεων τοῦ ἀξιοποίνου, ἀλλ' ἐπιβάλλεται νὰ ἐκδηλώνεται τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς ἀξιοποίνου συμπεριφορᾶς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιλογὴν τῶν τύπων οἱ ὁποῖοι τὴν ἀνάγουν εἰς ἀντικείμενον τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἀρνητὴς καὶ πολέμιος τοῦ ποινικοῦ νόμου εἶναι, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀξιόποινος παράβασις ἔχει τὸν χαρακτῆρα στιγμιαίας καὶ ἀνεπαναλήπτου ἀντιδράσεως, εἰδικὸν φαινόμενον ἀντικοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, πρὸς τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι προσαρμοσμένη ἡ τελικότης καὶ τὸ μέτρον τῶν ποινικῶν κυρώσεων, αἵτινες διὰ τοῦτο ἔχουν αὐστηρῶς προσωπικὸν χαρακτῆρα. Ἑπομένως ἡ οἱαδήποτε ἄμετρος διεύρυνσις τοῦ κύκλου τοῦ ἀξιοποίνου ἔχει δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ἀναλογίας μεταξὺ τῆς «φύσεως» τοῦ ποινικοῦ ἀδικήματος καὶ τῆς «ποιότητος» τῆς κυρώσεως αὐτοῦ καὶ συνεπάγεται, ὡς ἐκ τούτου, οὐσι-

ώδεις κινδύνους διά τό ὅλον θέμα τῆς προστατευτικῆς τοῦ ποινικοῦ νόμου δεοντολογίας.

Τοῦτο δέον νά σημειωθῆ ἐν ὄψει, ἰδίως, δύο χαρακτηριστικῶν καί ἀπαραδέκτων ἀπόψεων τῆς προεκτάσεως τῆς ποινικῆς προστασίας, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τήν τάσιν πρός «ποινικοποίησιν» τῶν πάντων, τήν τόσον ἐντόνως διαγραφομένην εἰς τά πλαίσια τῶν συγχρόνων πολιτικῶν καί κοινωνικῶν διαμορφώσεων.

Ἡ πρώτη ἄποψις εἶναι «πολιτική» καί συνίσταται εἰς τήν ὁλονέν αὐξανομένην ἐκ μέρους τοῦ ποινικοῦ νόμου καί τῶν θεσμῶν αὐτοῦ κάλυψιν τοῦ χώρου πάσης ἐκτάκτου πολιτικῆς καί κοινωνικῆς ἀνάγκης («ἐσωτερικαί» ἐπαναστάσεις, κινήματα).

Ἡ δευτέρα εἶναι «οἰκονομική» καί συνίσταται εἰς τήν ὁλονέν αὐξανομένην ἐκ μέρους τοῦ ποινικοῦ νόμου καί τῶν θεσμῶν αὐτοῦ κάλυψιν, τῶν πάσης φύσεως ἀναγκῶν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καί ἀναμορφώσεως (διευθυνομένη οἰκονομία, προγραμματισμός).

Καί εἰς τάς δύο αὐτάς περιπτώσεις τό φαινόμενον τοῦ ἀνθρώπου—δράστου, ὡς ἰδίου ἀντικειμένου τῆς ποινικῆς ἀξιολογήσεως σπανίζει τόσον, ὥστε ἡ ἐφαρμογή, ἐν προκειμένῳ, τῶν ποινικῶν κυρώσεων νά δικαιολογῆται μόνον λόγῳ τοῦ δυναμισμοῦ αὐτῶν καί οὐχί λόγῳ τῆς ἐσωτέρας των δεοντολογίας.

Ὁπότε ὅμως ἀνακύπτει τό κεφαλαιῶδες ζήτημα τῆς προσαρμογῆς τῶν ὡς ἄνω ἀναγκῶν, πρός τάς ἀπαιτήσεις τῆς ἰδέας καί τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἐναρμονισμοῦ, τίποτε, κατά τά ἀνωτέρω λεχθέντα, δέν πρέπει νά ἀνάγεται εἰς θεσμόν αὐτοῦ.

Ἡ προσαρμογή τῶν ποινικῶν θεσμῶν πρός τήν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος θέτει ἐν συνεχείᾳ, ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν προϋποθέσεων τοῦ ἀξιοποίνου καί τό ἑξῆς θέμα:

Αἱ προϋποθέσεις τοῦ ἀξιοποίνου, ὡς ἐλέχθη, καθορίζονται αὐστηρῶς ἐν τῷ νόμῳ χάριν τῆς προστασίας τῆς προσωπικότητος.

Ἡ προστασία ὅμως αὐτή ἀφορᾶ σήμερον εἰς τόν ἄνθρωπον ὄχι απλῶς ὡς σχηματικήν κατασκευήν τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, ἀλλ' ὡς συνειδητόν φορέα τῆς πολιτικῆς καί τῆς κοινωνικῆς ἀρετῆς, συνδεόμενον μέ τά ἀνώτερα ἰδανικά τά ὁποῖα συνθέτουν τό κατά δίκαιον φρόνημα ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἄνθρωπος δικαιοῦται νά ἐκφράζη καί νά ἀναπτύσση τό τοιοῦτον φρόνημα συμφώνως πρός τήν ἀρχήν ἡ ὁποία εὕρηται σήμερον εἰς τό Δημόσιον Δίκαιον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας καί ἀλλαχοῦ δυνάμει τῆς ὁποίας: Ἕκαστος δέον νά ἔχη τό δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητός του ἐφ' ὅσον οὕτω δέν προσβάλλει δικαιώματα ἄλλων καί δέν ἀντιτίθεται εἰς τήν συνταγματικήν τάξιν καί τόν ἐθιμικόν κανόνα.

Δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἐπιμείνω ἰδιαιτέρως ἐπί τῆς σημασίας τήν ὁποίαν ἡ τοιαύτη ἐπίσημος ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος ἔχει ὡς πρός τόν ἔλεγχον τῆς νομιμότητος ὅλων ἐκείνων τῶν περιορισμῶν οἱ ὁποῖοι ἀφθονοῦν εἰς τάς διατάξεις τοῦ δημοσίου δικαίου γενικῶς καί τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου εἰδικώτερον.

Μία συγκεκριμένη συνέπεια ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀρχῆς ταύτης θά ἦτο ἐπίσης ὅτι ἡ παρανόμως διδομένη προσταγή, ἐπ' οὐδενί λόγῳ θά ἠδύνατο νά σημαίνη τήν ἄρσιν τοῦ ἀδίκου τῆς πράξεως χαρακτῆρος τοῦ ἐκτελοῦντος

ταύτην, ὡς θεσπίζει ἀτυχῶς παρ' ἡμῖν ὁ ἰσχύων ποινικὸς κῶδιξ, ἀποστερῶν οὕτω τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητός του ἀπορρεούσης ὑποχρεώσεως, ὅπως ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐκνόμων ἐνεργειῶν τῆς πολιτείας.

Ἡ ἀρχὴ τῆς νομιμότητος, διεκηρύχθη ὡς εἴδομεν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν θανάσιμον, ἑκάστοτε περιπέτειαν αὐτοῦ μὲ τὸν ποινικὸν νόμον.

Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἐλέχθη καὶ προηγουμένως, δὲν ἵσταται ἔναντι τοῦ νόμου, ὡς φορεὺς συγκεκριμένων μόνον καὶ προκαθωρισμένων δικαιωμάτων ἀπορρεόντων ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὑπόστασιν τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἀρχὴ καὶ τέλος τοῦ ποινικοῦ λόγου εἶναι ἠθικὴ προσωπικότης, τὴν ὁποίαν οὔτε συνθέτει οὔτε ἐκφράζει μόνον ὁ αὐξομειούμενος ἑκάστοτε κατάλογος τῶν δικαίων αὐτοῦ.

Μόνη ζῶσα ἀνάμνησις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀποκλειστικὸς κληρονόμος τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἰδεωδῶν καὶ κυρίως ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀρετήν, ὁ ἄνθρωπος πέραν τῆς ἐλευθερίας ἔχει ἔμφυτον καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἐξ οὗ καὶ πέραν τῆς κατοχυρώσεως τῆς ἐλευθερίας του προκύπτει διὰ τὸ σύγχρονον ποινικὸν δίκαιον ἡ εἰδικωτέρα ἀνάγκη τῆς κατοχυρώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.

Ἡ ἀξιοπρέπεια αὐτή, ἡ ὁποία δὲν φύεται εἰς τὸν φιλέρημον βράχον τῆς ἀτομικῆς ἐρημίας, ἀλλὰ δοκιμάζεται ἀντιθέτως εἰς τοὺς πολυανθρώπους ὁρίζοντας τῶν κοινωνικῶν προστριβῶν ὅπου ἡ ἀνθρωπίνη ὑπόστασις καθίσταται ἔκθλιμμα τῆς τεχνικῆς παντοδυναμίας, δέον ὅπως προστατεύεται:

1) Ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς προστασίας τῆς ἀπορρήτου σφαίρας τῆς ἀνθρωπίνης διαβιώσεως.

Διὰ τῆς προστασίας ταύτης νοεῖται, γενικῶς, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἀποκαλύψεως γεγονότων ἀφορώντων εἰς τὴν ἀπόρρητον ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ βλέπουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, μὲ τὴν ἠθικῶς ἀμφίβολον δικαιολογίαν τῆς ἐνημερώσεως τῆς δημοσίας γνώμης καὶ τῶν ἐνδεχομένως δι' αὐτά, εἰδικώτερον, ἐνδιαφερομένων. Ἡ δὲ δημοσίευσις τῶν ἀπορρήτων στοιχείων τῆς ζωῆς δέον νὰ τιμωρῆται ἔστω ἐὰν τὰ δημοσιεύματα εἶναι ἀληθῆ.

2) Δέον ἐπίσης νὰ προστατεύεται ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀπὸ ὅλην ἐκείνην τὴν σειρὰν τῶν δυνατοτήτων μὲ τὰς ὁποίας ἡ σύγχρονος τεχνικὴ προσφέρεται νὰ ἐμπλουτίσῃ ἢ μᾶλλον νὰ ὑποκαταστήσῃ τὰ παραδεδεγμένα ἀποδεικτικὰ μέσα περὶ τῆς ποινικῆς ἐνοχῆς, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητα πρόκειται περὶ δυνατοτήτων τῆς ἐξουθενώσεως τοῦ ἠθικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρωπίνου ἐλέγχου. Ναρκανάλυσις — δοκιμασία τοῦ ψεύδους — κρυφαὶ μαγνητοφωνήσεις μαρτυρικῶν καταθέσεων, παρακολούθησις τηλεπικοινωνίας κ.ο.κ. δέον τεθοῦν ἐκτὸς νόμου ὡς θίγοντα τὰ μύχια τῆς εὐθύνης, μὲ τὴν ὁποίαν συνδέεται ἐκείνη ἀκριβῶς ἡ πλευρὰ τῆς προσωπικότητος, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ ὑπόκειται εἰς τὸν ἑτερόνομον ἐξαναγκασμὸν ἐκ μέρους τοῦ κράτους.

Ἡ ἀξιοπρέπεια τέλος τοῦ ἀνθρώπου, προστατευομένη ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ δὲν εἶναι δυνατὸν ἀφήσῃ τὸν τελευταῖον τοῦτον ἀδιάφορον καὶ ὡς πρὸς τὴν φύσιν κυρώσεων μὲ τὰς ὁποίας εἶναι ἐξωπλισμένος ὁ ποινικὸς καταναγκα-

Ὁ ἀνθρωπισμὸς καὶ ὁ φιλελευθερισμὸς τοῦ 19ου αἰῶνος κατέστησαν τὴν ποινὴν τῆς ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας κυρίαν

ποινικοῦ νόμου ποινήν.

Οὐχ' ἧττον, δύο ἄλλαι μορφαὶ ποινικοῦ καταναγκασμοῦ παραμένουν ἀκόμη εἰς τὸ ὁπλοστάσιον τοῦ συγχρόνου ποινικοῦ δικαίου παρ' ὅλον τὸ φοβερὸν ἀσυμβίβαστον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ προβαλλομένης ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.

Πρόκειται περὶ τῆς χρηματικῆς ποινῆς καὶ περὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Ἡ πρώτη, ἡ χρηματικὴ ποινή, ὡς χαρακτηριστικὴ ἔκφρασις μιᾶς κοινωνίας, ὁλονὲν καὶ περισσότερον τεινούσης πρὸς τὰ ὑλιστικὰ κριτήρια καὶ ἀποξενουμένης βαθμηδὸν τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἰδανικῶν τὰ ὁποῖα ὡδήγησαν εἰς τὴν γέννησίν της, ἀντιτίθεται ἀπολύτως πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ κράτους τοῦ Δικαίου ὑπαγορευομένην ἴσην μεταχείρισιν τῶν πολιτῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου.

Καθόσον οὐδέποτε διὰ τῆς χρηματικῆς ποινῆς καὶ παρὰ τὰς δυνατότητας τῆς ἐξατομικεύσεως αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν ὁ πλούσιος δύναται νὰ θιγῇ διὰ τῆς ἐπιβολῆς της, ὅσον καὶ ὁ πτωχός.

Ὑπάρχει βεβαίως ἡ δικαιολογία, καθ' ἣν ἡ ἐπιβολὴ τῆς χρηματικῆς ποινῆς ὀφείλεται περισσότερον εἰς τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς ὡρισμένου ἀδιεξόδου κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς μικρᾶς λεγομένης ἐγκληματικότητος, παρὰ εἰς τὴν ἐνάσκησιν αὐτοτελοῦς καὶ ἐνσυνειδήτου ἀντεγκληματικῆς πολιτικῆς.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἴτε ὡς ἀδιέξοδον, εἴτε ὡς σφάλμα, ἡ ἀναχρονιστικὴ αὐτὴ ἐπιβίωσις τῶν ἀργυρίων τοῦ αἵματος καὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀντιτίμου τῆς ἀδικίας εἶναι ἀνάγκη νὰ καταργηθῇ ὡς εὑρισκομένη ἐν πλήρει ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐσωτέραν ἐσωτερικὴν ὑφὴν τῶν κυρώσεων καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ βραχυχρόνου ἐλέγχου τῆς διαβιώσεως τῶν καταδίκων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀπόδοσιν των εἰς ἔργα δημοσίου ἐνδιαφέροντος.

Ἐὰν ἡ χρηματικὴ ποινὴ εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν ἠθικὴν λευκότητα τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου εἶναι ἀπαράδεκτος ἀπὸ τὴν ἀνθρωπιστικὴν ὀντολογίαν της.

Συγκεκριμένως, οὐδεμιᾶς αὐτοτελοῦς νομικῆς λειτουργίας τῆς ποινῆς, ἔστω καὶ τῆς πλέον συντηρητικῆς εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις ἡ θανατικὴ ποινή.

Ἀκόμη καὶ ὡς ἀνταπόδοσις ἡ ποινὴ δύναται χωρὶς τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ζωῆς νὰ ἐκπληρώσῃ κάλλιστα τὴν ἀνταποδοτικὴν αὐτῆς λειτουργίαν, προσαρμόζουσα ἑκάστοτε τὴν φύσιν τοῦ ἐξ αὐτῆς καρποῦ, πρὸς τὴν ειδικὴν προσωπικότητα τοῦ δράστου καὶ τὴν φύσιν τῆς ἐγκληματικῆς βουλήσεως αὐτοῦ, ὁπότε αἱ διαφοροποιούμεναι ποινικαὶ κυρώσεις, αἱ στερητικαὶ τῆς ἐλευθερίας, εἶναι πολὺ πλέον πρόσφοροι πρὸς τοῦτο, ἀπὸ τὴν ἀναλλοίωτον ἀποστέρησιν τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ καὶ ὡς μέσον γενικῆς προλήψεως, ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου δὲν εἶναι τόσον ἀναντικατάστατος, ὥστε νὰ δικαιολογῆται, ἡ ἄτεγκτος ἐπιμονὴ τῶν κλασσικῶν εἰς τὴν διατήρησιν αὐτῆς.

Τὰ στατιστικὰ δεδομένα εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν προσφέρουν, πρὸς τοῦτο, σαφεῖς ἐνδείξεις.

Ἐνῶ ἀντιθέτως, ἡ προϊοῦσα ἐμβάθυνσις εἰς τὴν μελέτην τῆς ψυχολογίας τοῦ ἐγκληματίου, ἀποδεικνύει ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσε νὰ συγκρατήσῃ καὶ νὰ δαμάσῃ ὁλόκληρον τὸ βίωμα τῆς οἰκογενειακῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, ἡ παιδεία καὶ γενικῶς ἡ κοινωνικὴ τοῦ ἀνθρώπου συνείδησις, δυσκόλως δύναται νὰ ἐπιτύχῃ

ἡ ἐν τῷ νόμῳ ἀπειλὴ κατὰ τῆς ζωῆς, ἡ συνδεομένη ἄλλοτε μὲ ἀντιστοίχους ἐλπίδας διαφυγῆς τῆς «ἐσχάτης» κυρώσεως ἐκ μέρους τοῦ δράστου καὶ ἄλλοτε μὲ τὴν κυνικὴν ἀδιαφορίαν του ἔναντι αὐτῆς.

Τοῦτο, ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπειλὴ κατὰ τῆς ζωῆς εὑρίσκεται σήμερον γενικῶς ἐν ὑφέσει, λειτουργοῦσα εἰς ἐλαχίστας μόνον περιπτώσεις καὶ εἰς αὐτάς, κατὰ κανόνα, ἐν διαζευκτικῇ εὐχερείᾳ, πρὸς ἄλλας μορφὰς ποινικῶν κυρώσεων.

Παραμένει ὅθεν, μελαγχολικῶς ἀδιάλλακτος καὶ ἀσυμβίβαστος, ὡς μόνος ἀληθὴς ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς λόγος, ὁ ἠθικὸς λόγος ὁ ἐκφραζόμενος εἰς τὴν «αὐταρχικὴν» θεμελίωσιν τοῦ κράτους καὶ τοῦ νόμου, καθ' ὃν τίποτε δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐκ τοῦ ἐγκλήματος «ὕβριν», ἐκτὸς τῆς ὁλοσχεροῦς καὶ ἐξιλαστηρίου κάμψεως τοῦ ἀποτολμήσαντος ταύτην ἐγκληματίου.

Πράγματι, ἡ βαθυτέρα στάσις ἔναντι τοῦ προβλήματος τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου προσδιορίζεται κυρίως ἐκ τῆς «ἰδεολογικῆς» ποιότητος καὶ τοῦ «χαρακτῆρος» τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος μελετᾷ τὸν θεσμὸν καὶ ὄχι τόσον ἐκ τῆς εἰδικωτέρας ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας, ἥτις προκύπτει κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ θεσμοῦ τῆς θανατικῆς ποινῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ
Πρύτανις Παντείου Ἀνωτάτης
Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΑΚΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἄλογο

Εἶχε ἕνα ἄλογο. Πῆγε στὸν πόλεμο.
Δὲν περάσαν δυὸ μῆνες ποὺ γύρισε πίσω
μὲ κομμένο τὸ πόδι του. Ὅταν τὸν εἶδε
τ' ἄλογό του χλιμίντρισε.
Λίγες
μέρες μετά, τὸ ἐπιτάξανε.
Ἐκεῖνο δὲ γύρισε.
Κι' ἀπὸ τότε, ὅταν ἤθελε
νὰ θυμηθεῖ κάτι ἀξέχαστο ἀπὸ
τὴ ζωή του, κάτι ὄμορφο
— τὴν Παναγία, τὸ Χριστὸ ἢ τὸν ἥλιο
παραδείγματος χάρη —
θυμόταν
αὐτὸ τὸ χλιμίντρισμα.

(«Τὸ βάθος τοῦ κόσμου»)

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ

Τὰ ἄλογα τοῦ Ἀχιλλέως

Τὸν Πάτροκλο σὰν εἶδαν σκοτωμένο,
ποὺ ἦταν τόσο ἀνδρεῖος, καὶ δυνατός, καὶ νέος,
ἄρχισαν τ' ἄλογα νὰ κλαῖνε τοῦ Ἀχιλλέως·
ἡ φύσις των ἡ ἀθάνατη ἀγανακτοῦσε
γιὰ τοῦ θανάτου αὐτὸ τὸ ἔργον ποὺ θωροῦσε.
Τίναζαν τὰ κεφάλια των καὶ τὲς μακρὲς χαῖτες κουνοῦσαν,
τὴν γῆ χτυποῦσαν μὲ τὰ πόδια καὶ θρηνοῦσαν
τὸν Πάτροκλο ποὺ ἐνοιώθανε ἄψυχο—ἀφανισμένο—
ἀνυπεράσπιστο—χωρὶς πνοή—
εἰς τὸ μεγάλο Τίποτε ἐπιστραμμένο ἀπ' τὴ ζωή.

Τὰ δάκρυα εἶδε ὁ Ζεὺς τῶν ἀθανάτων
ἀλόγων καὶ λυπήθη. «Στοῦ Πηλέως τὸν γάμο»
εἶπε «δὲν ἔπρεπ' ἔτσι ἄσκεπτα νὰ κάμω·
καλύτερα νὰ μὴν σᾶς δίναμε ἄλογά μου
δυστυχισμένα! Τί γυρεύατ' ἐκεῖ χάμου
στὴν ἄθλια ἀνθρωπότητα ποὖναι τὸ παίγνιον τῆς μοίρας.
Σεῖς ποὺ οὐδὲ ὁ θάνατος φυλάγει, οὐδὲ τὸ γῆρας,
πρόσκαιρες συμφορὲς σᾶς τυραννοῦν. Στὰ βάσανά των
σᾶς ἔμπλεξαν οἱ ἄνθρωποι».— Ὅμως τὰ δάκρυά των
γιὰ τοῦ θανάτου τὴν παντοτεινὴ
τὴν συμφορὰν ἐχύνανε τὰ δυὸ τὰ ζῶα τὰ εὐγενῆ.

Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Διάλεξις εἰς τὸ Μαδρὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἰνδικοῦ Συμβουλίου Παγκοσμίων Ὑποθέσεων

ΟΤΑΝ κάποιος εὑρίσκεται σ' ἕνα ἀεριωθούμενο ποὺ πετᾶ μὲ 600 μίλια τὴν ὥρα, δύσκολα αἰσθάνεται τὴν κίνησι· ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς ἀκοῦνε τὸ ἀεροπλάνο νὰ πετᾶ στὸν οὐρανό, νὰ σχίζη τὸν ἀέρα καὶ νὰ προσθέτη τὸν ἰδικό του θόρυβο στοὺς πολλοὺς ἄλλους θορύβους τοῦ συγχρόνου μας κόσμου. Παρομοίως, καίτοι εὑρισκόμεθα στὸ μέσον ἑνὸς τρομακτικοῦ ρεύματος ἀλλαγῆς ὁλοκλήρου τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς μας, δύσκολα ἀντιλαμβανόμεθα πόσο γοργὰ καὶ ριζικὰ μεταβάλλεται ὁ τρόπος αὐτός. Οἱ πρεσβύτεροι γνωρίζουν, ἐξ ἰδίας πείρας, πόσο ἡ ὄψις τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου μετεβλήθη καὶ μάλιστα κατὰ τὴν διάρκεια τῆς βραχείας χρονικῆς περιόδου τοῦ βίου των.

Εὑρισκόμεθα σὲ μιὰ περίοδο ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐξαιρετικὴ αὔξησι τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως, μὲ πάρα πολὺ διαφορετικὲς κατευθύνσεις. Ἡ αὔξησις αὐτὴ συντελεῖται σὲ τέτοια ἀναλογία, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ περιγραφῆ ὡς ἔκρηξις μᾶλλον, παρὰ ὡς πρόοδος.

Ἡ πρόοδος τῆς Ἐπιστήμης προκάλεσε σὲ κάθε βῆμα ἐφαρμογὰς διαφόρων εἰδῶν, ποὺ ἀποτελοῦν πλέον μέρος τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἕνας συντάκτης Ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσι χρόνια ἐπετεύχθη περισσοτέρα τεχνολογικὴ ἀλλαγή, παρὰ σὲ ὁλόκληρη τὴν καταγεγραμμένην ἱστορία. Ἐχρειάσθη πλέον τῆς μιᾶς ἑκατονταετηρίδος μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς φωτογραφίας, γιὰ τὴ νέα τέχνη, ὥστε νὰ γίνη αὐτὴ ἐμπορικῶς εὔχρηστος εἰς ὅλους. Λέγει ὅτι ἐχρειάσθησαν 56 ἔτη γιὰ τὸ τηλέφωνο, 35 διὰ τὸ ραδιόφωνο, 15 γιὰ τὸ ραντὰρ καὶ 12 ἔτη γιὰ τὴν τηλεόρασι, ὥστε νὰ προχωρήσουν ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς ἐφευρέσεως στὸ στάδιο τῆς ἐμπορικῆς χρήσεως, ἐνῶ ἡ ἀτομικὴ βόμβα ἐχρειάσθη μόνον πέντε χρόνια γιὰ νὰ γίνη χρησιμοποιήσιμος, καὶ τὸ τρανζίστορ πέντε, γιὰ νὰ μεταβῆ ἀπὸ τὸ ἐργαστήριο στὴν ἀγορά.

Ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος ἐπέφερε ἀληθινὴ ἐπανάστασι στὸν τρόπο

τῆς ζωῆς μας ὥστε καὶ ἡ ἐπιστήμη μετέβαλε τοὺς τρόπους τῆς σκέψεώς μας. Ἄρχισε μὲ ἐλευθερία σκέψεως καὶ ἐλευθερία παρατηρήσεως, νὰ συμπεραίνη, νὰ καταλήγη στὸ κατάλληλο συμπέρασμα καὶ ὕστερα νὰ τὸ ἐκθέτη στοὺς ἄλλους, οὕτως ὥστε καὶ αὐτοὶ νὰ μποροῦν νὰ τὴν κρίνουν, νὰ δομοῦν ἐπ' αὐτῆς καὶ νὰ συντελοῦν στὴν πρόοδό της. Ἡ ἀνθρωπότης γενικά, δὲν ἐκέρδισε τὴν ἐλευθερία, ἡ ὁποία τώρα τόσον εὔκολα ἀπολαμβάνεται, χωρὶς ἀγῶνες. Ἀλλ' ἀπὸ αὐτὰς τὰς μικρὰς ἀρχάς, τὸ ρεῦμα διηυρύνθη καὶ διεκλαδώθη σὲ πολλὲς διευθύνσεις. Πράγματι, γνώμων τῆς προόδου σὲ κάθε σχεδὸν σφαῖρα τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος, ὑπῆρξε ἡ ἐλευθερία. Τὴν βλέπομεν στὴν πολιτική, στὰ οἰκονομικά, στὸ πεδίον τῶν τεχνῶν, τὴν θρησκευτικὴ σκέψι καὶ πρᾶξι, καὶ ἐπίσης σὲ ὑποθέσεις κανονικῶν σχέσεων καὶ στὴν ἀτομικὴ συμπεριφορά.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀλλαγῆς εἶναι ὅτι τόσο πολλὲς παλαιὲς τυραννίες, τόσο πολλὲς παλαιὲς ἰδέες καὶ δεισιδαιμονίες, ἐγκατεστημένες ἄλλοτε μὲ βάσι τὴν συνήθεια καὶ τὴν αὐθεντία, ἔχουν ἀπορριφθῆ καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἀπορριπτέαι. Βλέπομε τὴν ἀλλαγὴ στὴν πολιτικὴ ὑπὸ τὴν μορφὴ τῆς δημοκρατίας, ἡ ὁποία πανταχοῦ ἐκτείνεται ὡς ὁ γενικῶς δεκτὸς τρόπος διευθύνσεως τῶν λαϊκῶν ὑποθέσεων, τὴν βλέπομε ἐπίσης στὴν ἀποσύνθεσι τοῦ παλαιοῦ ἀποικιακοῦ συστήματος. Πολλοὶ λαοὶ ἐπέτυχαν τὴν αὐτοκυβέρνησι κατὰ τὶς δύο τελευταῖες δεκαετηρίδες, ἀλλαγὴ ποὺ δὲν ἐκρίνετο δυνατὴ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη αὐτῆς τῆς ἑκατονταετηρίδος. Μάλιστα, στὰ τρία τελευταῖα χρόνια, μία ὁλόκληρη γενεὰ νέων Κρατῶν ἐξεπήγασε στὴν Ἀφρικὴ καὶ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, καὶ φαίνεται βέβαιον, ὅτι πολὺ γρήγορα τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα τοῦ παλαιοῦ συστήματος θὰ ἐξεκαθαρισθοῦν τελείως ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Ἡ Ἰνδία ὑπῆρξε ἡ πρώτη ποὺ ἐκέρδισε τὴν ἐλευθερία καὶ ὑπῆρξε, ἐν συγκρίσει, εὔκολο γιὰ πολλοὺς ἄλλους λαούς, λόγῳ τῆς ἀλλαγῆς ποὺ ἐπεκράτησε στὴν γνώμη τοῦ κόσμου, νὰ κερδίσουν τὸ δίκαιον τῆς αὐτοδιαθέσεως.

Ἡ τεχνολογία εἶναι σήμερα ἱκανὴ νὰ παράγη μεγάλη ποικιλία εἰδῶν καὶ σὲ ποσότητες, ποὺ θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθοῦν δι' ἁπλῆς φυσικῆς ἐργασίας. Ἐχρησιμοποιήθη ὡσαύτως γιὰ τὴν ἐγκατάστασι συγκοινωνιῶν ὑπὸ ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, ὄχι μόνον μέσων μεταφορᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐπικοινωνιῶν στιγμιαίας φύσεως διὰ μέσου τοῦ χώρου. Ἡ «ἀπ' εὐθείας σύνδεσις» ποὺ ἐπετεύχθη τελευταίως μεταξὺ Οὐάσιγκτων καὶ Μόσχας καθιστᾶ δραματικὴ τὴν κατάστασι, ἡ ὁποία ἐδημιουργήθη, καθὼς καὶ τὴν χρῆσιν τῶν τεχνολογικῶν δυνατοτήτων μας. Μία ὄψις τῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου ἡ ὁποία ἐπισκιάζει ὅλες τὶς ἄλλες, ἐπίσης μία δημιουργία τῆς τεχνολογίας, εἶναι ἡ ὕπαρξις τῶν μέσων καταστροφῆς ἐπὶ ἀνηκούστου κλίμακος καὶ ἡ ὀργάνωσις ἡ ὁποία ἐτελειοποιήθη, γιὰ νὰ τὴν θέτη εἰς κίνησιν, διὰ τῆς στροφῆς ἑνὸς διακόπτου. Μὲ τὴν ἐφεύρεσι τῆς ἀτομικῆς βόμβας, ἡ τεχνολογικὴ μας πρόοδος δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἔφθασε στὸ ζενίθ, καίτοι ἐπετεύχθησαν ἄλλα θεαματικὰ κατορθώματα ἔκποτε. Ποιὸς θὰ μποροῦσε ποτὲ νὰ ὑποθέση ὅτι τὸ ἄτομον, τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὁποίου ὑποψιαζόμεθα, ποὺ δὲν ἐφευρέθησαν μέσα γιὰ νὰ τὸ καταστήσουν ὁρατὸν στὸν ἀνθρώπινο ὀφθαλμό, ἔχει ἐγκλείσει ἐντός του μιὰ ἐξαιρετικὴ ποσότητα δυνάμεως τόσο γιὰ ἐποικοδομητικάς, ὅσο καὶ κατα-

στρεπτικὰς ὑποθέσεις! Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνυπάρχει τόσο μεγάλη δύναμις καὶ περιπλοκὴ σ' ἕνα μικρότερον καὶ ἀπὸ τὴ μύτη τῆς βελόνας μόριο ὕλης, μᾶς παρέχει μιὰ νέα κατανόησι τῆς φύσεως τῆς ὕλης καὶ ὑπογραμμίζει το γεγονὸς ὅτι ἡ πραγματικότης, στὸ παράξενο αὐτὸ σύμπαν, εἶναι διάφορη ἀπὸ τὴν ἐμφάνισι.

Ζοῦμε σ' ἕνα κόσμο φορτωμένον μὲ δύναμι διαφόρων εἰδῶν—ἀκόμη καὶ στὴν Ἰνδία ὑψώνεται φωνὴ για αὔξησι ποιοτήτων δυνάμεως—ὅμως, λόγῳ τῶν διαιρέσεων μεταξὺ τῆς ἀνθρωπότητος ἐπῆλθε βαθμιαίως ἔξαψις, ποὺ ἀπειλεῖ νὰ ἐκραγῆ σε ὁλόκληρο τον ἀνθρώπινο κόσμο, σε καταστροφὴ κολοσσιαίας κλίμακος. Ὁ κόσμος, καθὼς ἔχει ὀργανωθῆ, προορίζεται γιὰ την καταστροφή, ἀλλὰ ἐντὸς τοῦ πλαισίου αὐτῆς τῆς ἀπειλῆς ὑφίσταται συνεργασια γιὰ διάφορες καλὲς ὑποθέσεις, περιλαμβανομένου τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου.

Ὁ ὕψιστος σκοπος ἀπωθήσεως τῆς ἀπειλουμένης καταστροφῆς καὶ η προοδος τῆς συνεργασίας ἔχουν συσσωματωθῆ στὴν ὀργάνωσι τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ στα βοηθητικὰ σώματα.

Ἐπισης, ἐκτὸς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ὑφίστανται καὶ ποικιλα ἄλλα σώματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀντιπρόσωποι διαφόρων ἐθνῶν συνεργάζονται συνεχῶς, εἰδικὰ στὸ πεδίον τῆς ἐπιστήμης. Παρ' ὅλες τις ὑπόνοιες καὶ τοὺς φόβους καὶ τὴν ἔλλειψι συνεργασιας μεταξυ τῶν διαφόρων Κυβερνήσεων, οἱ ἐπιστήμονες εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐννοήσουν ὁ ἕνας τον ἄλλον, διότι ἀποβλέπουν στὰ ἴδια γεγονότα καὶ τὰ προβλήματά των εἶναι τὰ αὐτά. Θὰ μποροῦσαν νὰ συνεργασθοῦν πολὺ περισσότερον γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ τῆς ἀνθρωπότητος, παρὰ γιὰ τὶς κυβερνήσεις των. Τελευταῖα, κατὰ τὸ γεωφυσικὸν ἔτος πραγματικὰ ὅλα τὰ ἔθνη συνεργάσθησαν νὰ κάμουν ἀνακαλύψεις ἐν σχέσει μὲ τὴ Γῆ καὶ τὸ περιβάλλον της.

Πραγματικά, ὁ κόσμος ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις, καίτοι ὄχι ὑπὸ τὴν ἔννοια ἑνότητος μεταξὺ τῶν λαῶν, εἶναι ἕνας. Ὁ κόσμος ἀπέβη συναφὴς καὶ τὰ διάφορα μέρη ἦλθαν εἰς ἐπαφήν. Θὰ ἦταν καλλίτερο γιὰ ὅλους νὰ συμφωνήσουν σὲ μιὰ παγκόσμια ὀργάνωσι, ἡ ὁποία θὰ καθίστα ἱκανὴ κάθε ὁμάδα νὰ διέρχεται τὴ ζωή της ἐν εἰρήνῃ καὶ νὰ συνεργάζεται μὲ τὶς ἄλλες βάσει τοῦ ἰδίου πνεύματος. Κρινόμενος ἀπο τον ἀριθμὸ τῶν ἐλευθέρων μονάδων, ὁ κόσμος κατέστη πολὺ κομματιασμένος, ἀλλὰ ὑπάρχει ἐπισης μία πρόοδος συνθέσεως, ἡ ὁποία λαμβάνει χώραν, τείνουσα νὰ περιλάβη ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωποτητα.

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ποὺ ἡ ἐμφάνισι τῶν μηχανῶν καὶ ἡ αὔξουσα χρῆσις των ὑπῆρξε ἡ μεγάλη μεταβολὴ στο οἰκονομικὸν πεδίον. Στὴν Ἀγγλία ἔφερε περίπου τὴν βιομηχανικὴ ἐπανάστασι, ἀλλὰ ἡ ἐπανάστασις ἐπεξετάθη σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο, καίτοι ὑπάρχουν ἀκόμη περιοχαί, ὅπου τώρα μόλις ἀρχίζουν ν' ἀντικαθιστοῦν τον ἀνθρώπινο μόχθο μὲ μηχανές. Τώρα ξεπεράσαμε τὸ στάδιο αὐτὸ καὶ πέσαμε σὲ μιὰ πλέον ἐλεύθερη περιοχή, ἀκόμη περισσότερο ἐπαναστατική, ὅπου αἱ μηχαναὶ τίθενται εἰς κίνησιν γιὰ νὰ ἐργάζωνται μόνες των, μὲ ἐλάχιστην ἐπίβλεψι τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων. Ὑπάρχει μεγάλος ἀριθμὸς τέτοιων ἐγκαταστάσεων στὴν Ἀμερικὴ καὶ σ' ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης, ὅπου ἐπεκτείνεται ὁ καλούμενος αὐτοματισμός.

Εἶναι ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς ἐντελῶς νέας ἐποχῆς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀποτέλεσμα τῆς αὐξούσης χρησιμοποιήσεως τῆς ἐπιστήμης στὴν γεωργία εἶναι ὅτι ἡ παραγωγὴ ἐ-

πεταχύνθη ἀπείρως καὶ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ με πολὺ μικρὴ φυσικὴ προσπάθεια καὶ σὲ μέγιστες ποσότητες. Ὑπάρχουν χῶρες, ὅπου ἡ ποσότης τῶν τροφίμων ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὶς ἀνάγκες τῶν λαῶν των, καὶ εὑρίσκονται ἐνώπιον προβλήματος διαθέσεως τῶν περισσευμάτων. Ἐὰν ἡ ἀφθονία καλύψη τὶς πρῶτες ἀνάγκες κάθε ἀνθρώπου ἀνὰ τον κόσμο, ὅπως πρέπει νὰ γίνη, μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε πὼς ὁλόκληρη ἡ ὄψις τῆς ζωῆς θὰ μετεβάλλετο. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος, καίτοι ὑπάρχει ἀφθονία σε ὡρισμένες χῶρες, ὑπάρχει φρικτὴ πενία σὲ ἄλλες καὶ ἡ ἀνισότης μεταξύ των αὐξάνει, δὲν ἐλαττοῦται. Παρ' ὅλα τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἐφηρμόσθησαν στις ὑπανάπτυκτες χῶρες, ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς των δεν συμβαδίζει μὲ τὴν αὔξηση τῶν πληθυσμῶν, ἡ ὁποία εἶναι παράγων ποὺ πρέπει νὰ ὑπολογίζεται, εἴτε τον ἀποδίδομε στὴν Θεία Πρόνοια ἢ στὴν ἐξυγίανσι καὶ τὸν ἔλεγχο τῶν ἀσθενειῶν.

Ἀλλά, ὁσονδήποτε εὐχάριστη καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀκόμη τόσον μακρυνὴ ἐλπίς, πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ἡ ἀφθονία δὲν λύει ὅλα τὰ προβλήματα, εἴτε τῶν ἀτόμων εἴτε τῆς κοινωνίας. Ὑπάρχουν χῶρες στὴν Δύσι μὲ τὰ ἀνώτατα βιοτικὰ ἐπίπεδα, αἱ ὁποῖαι ἐξήλειψαν τελείως τὴν πενία, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸ αὐτοκτονιῶν καὶ νοητικῶν ἀσθενειῶν, ἐν ἀναλογίᾳ προς τὸν πληθυσμό των. Τελευταῖα ἐρώτησα μιὰ φίλη ἀπὸ αὐτὲς τὶς χῶρες, πῶς μπορούσε να ἐξηγηθῆ αὐτό. Μοῦ ἀπήντησε: «Στὴν χώρα μας δὲν ἔχομε πενίαν, ἕκαστος ἔχει μίαν ἀνεκτὴ κατοικία γιὰ νὰ ζῆ, ἔχει ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι πολλὴ τροφή, εἶναι καλῶς ἐνδεδυμένος, μπορεῖ νὰ στέλλη τὰ παιδιά του στὸ σχολεῖο καὶ μπορεῖ νὰ ἔχη διάφορες μικροδιασκεδάσεις. Ἀλλὰ ὅταν ἕνα πρόσωπον ἔχει ὅλα ὅσα χρειάζεται, κουράζεται, γιὰ ποιο σκοπὸ να ζῆ;» Με ἄλλα λόγια, δὲν εἶναι ἀρκετο γιὰ ἕνα ἀνθρώπινο ὄν να τρέφεται καλῶς, νὰ ἐνοικῆ καὶ να ἀσκῆται σὰν ἕνα ἄλογο, κάτι περισσότερο χρειάζεται γιὰ να καθιστᾶ τὴν ζωὴ ἄξια νὰ τὴν ζῆ κανεις.

Τὰ προβλήματα τῆς πενίας, τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ἀνεργίας δεν εἶναι, ἴσως, ἄλυτα. Ὑπάρχουν ἐπιστήμονες ποὺ ἔχουν πεποίθησι ὅτι μποροῦν νὰ ἐξεύρουν τις κατάλληλες λύσεις. Ἀφοπλισμος καὶ αὐτοματισμος θα εἶναι μια βαθμιαία προοδος καὶ ὑπάρχουν τόσο πολλες νεες ἐνεργητικότητες στον σύγχρονο κόσμο, ὥστε ν' ἀπορροφήσουν ὅσους χάνουν τὴν σημερινή τους ἐργασια. Ο κοσμος ὡς συνολον μπορεῖ νὰ φαινεται ὅτι συστελλεται, ἀλλ' ἀπο ἄλλης ἀπόψεως διαστελλεται προς νέους ὁρίζοντες. Ὑπάρχουν τόσο πολλὲς νέες δυνατότητες, τόσα πολλὰ πράγματα ποὺ μπορεῖ ἕνας νὰ κάμη σ' αὐτο τον ἀνοικτο κοσμο, τόσα πολλὰ μερη γιὰ νὰ μεταβῆ, τοσο πολλὰ νὰ ἀπολαύση καὶ νὰ ἀποκτήση.

Ἀλλὰ το ζήτημα εἶναι: θὰ παραμείνη ὁ κόσμος ὁλόκληρος, σε κατάστασι σχετικῆς εἰρήνης, ἐνῶ τὰ προβλήματα εὑρίσκονται ὑπο λυσιν; Ἡ θὰ καταστραφῆ, πριν αἱ λύσεις τεθοῦν εἰς ἐφαρμογήν; Ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρίσκεται σὲ κατάστασι ἀβεβαιας ισορροπιας. Ὑπάρχουν τὰ πυρηνικὰ μεσα καὶ εἰς τας δύο πλευράς. Ὑπάρχει μια ἰσορροπια τρόμου, ὄχι ἕνα εἶδος «συνεννοήσεως», ποὺ μπορεῖ νὰ δώση ἀσφάλεια ἢ εἰρήνη. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, ἕνα τυχαῖο γεγονὸς μπορεῖ νὰ συμβῆ, παρ' ὅλους τοὺς τρόπους ἀσφαλείας ποὺ ἐσχεδιάσθησαν νὰ τὸ προλάβουν.

Ὅταν αἱ διάνοιαι τῶν ἀνθρώ-

πων διαστρέφονται καὶ καθίστανται πολυσύνθετες, ἀκόμη καὶ μικροὶ πόλεμοι μπορεῖ νὰ γίνουν ἀφορμὴ ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς. Ὁ ἀείμνηστος Πρόεδρος Κέννεντυ διεκήρυξε ὅτι σὲ περίπτωσι πυρηνικοῦ πολέμου κατὰ τὴν πρώτη μισὴ ὥρα τριακόσιες χιλιάδες θὰ εἶναι οἱ νεκροί! Ὁ Πρωθυπουργὸς Χρουστσὼφ διεκήρυξεν ὅτι ἐὰν ἕνα τέτοιο πρᾶγμα συμβῆ, οἱ ζῶντες θὰ ζηλεύουν τοὺς νεκρούς. Καὶ ὅμως ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ὁμιλοῦν γιὰ ἕνα τέτοιον πόλεμον καὶ μάλιστα ὑπολογίζουν τὰς δυνατὰς ἀπωλείας καὶ τὰ κέρδη τοῦ ἑνὸς μέρους καὶ τοῦ ἀντιπάλου...

Ὅλα αὐτὰ δείχνουν ὅτι ἡ μόνη σωτηρία γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι ἕνας τελείως ἀφωπλισμένος κόσμος, ὅτι ὁ πλήρης ἀφοπλισμός, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ἀναγκαίας ἀστυνομικὰς δυνάμεις πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς εἰρήνης στὰς διαφόρους περιοχάς, δὲν εἶναι πλέον τὸ ὄνειρο ἑνὸς ἰδεολόγου, ἀλλὰ ἐπείγουσα ἀνάγκη. Ὅταν ἐπιτευχθῆ ἀφοπλισμός, ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότης θὰ δύναται νὰ ὀργανωθῆ ἐπὶ μιᾶς βάσεως ἑνότητος. Θὰ ὑπάρξη ἕνα εἶδος παγκοσμίου ἐξουσίας γιὰ νὰ διατηρῆ τὴν εἰρήνη καὶ νὰ ἐξομαλύνη τὰς διαφοράς. Ὁσονδήποτε καὶ ἂν μία χώρα μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερήφανη γιὰ τὴν ἐθνική της ὑπεροχήν, πρέπει νὰ διαθέση ἕνα μέρος της, μὲ παρομοίας παροχὰς ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὥστε νὰ σταθεροποιήσουν μιὰ εἰρήνη στὴν ὁποίαν πάντες ἐξ ἴσου νὰ μποροῦν νὰ ζοῦν καὶ νὰ ἀναπτύσσωνται ἀναλόγως τῶν ἱκανοτήτων των.

Μεταξὺ τῶν ἀξιολόγων συγχρόνων τάσεων εἶναι καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ κίνησις πρὸς μίαν φυσικὴν ἕνωσιν. Εἶναι ἀλλαγὴ μεγάλης σημασίας, ὅτι ἡ Εὐρώπη κινεῖται πρὸς μίαν ἕνωσιν κρατῶν, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορίαν ἐμάχοντο τὸ ἕνα ἐναντίον τοῦ ἄλλου. Ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ καὶ ἡ Γαλλογερμανικὴ συμφιλίωσις εἶναι ἐπίσης δεῖκται ἑνὸς μέλλοντος διαφόρου ἀπὸ τὸ παρελθόν. Τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη συνενοῦνται ἤδ ἐπὶ διαφόρων κοινῶν ἐπὶ παραδείγματι τῆς καταργήσεως τῶν τελωνειακῶν τειχῶν, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε τὰ διαιροῦσαν καὶ διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως κοινου γραμματοσήμου μὲ τὴν λέξιν «EUROPA». Δὲν θὰ ἀποτελέση ἔκπληξιν, ἐὰν ἐντὸς βραχέος διαστήματος ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, μέ τινα ἴσως τῆς Ἀνατολῆς, ἀπέβαινον ἕνα εἶδος Ὁμοσπονδίας, ἐντὸς μιᾶς μείζονος Ὁμοσπονδίας τοῦ κόσμου.

Ὅμως, ὅλαι αἱ ἀλλαγαί, τὰς ὁποίας βλέπομεν νὰ συντελοῦνται γύρω μας, ἀποτελοῦν μιὰ ἐξωτερικὴ ἐπανάστασι στὴ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος. Πρέπει νὰ συντελεσθῆ θεμελιώδης ἀλλαγὴ εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀλλάξωμε ὅ,τι εἶναι στὴν περιφέρεια· πρέπει νὰ γίνη ἀλλαγὴ στὴν διάνοια τοῦ προσώπου, ποὺ ἵσταται εἰς τὸ κέντρον καὶ ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς περιφερείας. Ὁ κύριος σκοπὸς στὴ ζωὴ καὶ αἱ ἀξίαι πρέπει νὰ γίνουν διάφοροι. Μόνος αὐτὸς ὁ τρόπος τοῦ ζῆν θὰ δίνη τὴ χαρὰ καὶ τὸν ἐρεθισμό, τοῦ ὁποίου ἕκαστος ἔχει ἀνάγκην γιὰ νὰ κινηθῆ πρὸς τὰ ἐμπρός, καθὼς συμβαίνει στὰ πτηνὰ καὶ στὰ ζῶα εἰς τὸ ἐπίπεδόν των.

Καίτοι ὁ πολιτισμός μας ἔχει ἀναπτυχθῆ, ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἰσορροπημένος. Εἴχαμε δύο μεγάλους πολέμους μέσα στὴν ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἀκόμη δεχόμεθα τοὺς πολέμους, διότι εἴμεθα συνηθισμένοι μὲ αὐτούς. Ὅταν διαβάζωμε ὅτι ἑκατὸ χιλιάδες ἀνθρώπων πέθαναν σὲ μιὰ μάχη, δὲν μᾶς κάνει ἐντύπωσιν παρὰ μόνον ἡ

ἀπώλεια ἢ τὸ κέρδος τοῦ ἑνὸς μέρους ἢ τοῦ ἄλλου. Μόνον ὅταν ὁ πόλεμος μᾶς ἐνοχλεῖ προσωπικῶς, τότε ἐγειρόμεθα κατὰ τῆς κτηνωδίας του. Ἐπίσης ὁ αἰὼν μας εἶναι αἰὼν τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεων, τῶν βασανιστηρίων γιὰ τὴν παροχὴν πληροφοριῶν καὶ ὁ πάντοτε αὐξανόμενος πειραματισμὸς ἐπὶ τῶν ζώων. Μαζὶ μὲ ὅλην τὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο, ποὺ εἶναι ἡ μία ὄψις τῆς παγκοσμίου εἰκόνος, ὑπάρχει μία πρόοδος ἐκφυλισμοῦ, μία ἀπώλεια τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ αὔξησις τῆς ἀναισθησίας. Μὲ ὅλη τὴν γνῶσι καὶ τὶς εὐκαιρίες, ἐχάσαμε τὸν δρόμο μας, τὴν αἴσθησι τοῦ ὀρθοῦ καὶ ἀγαθοῦ, τὰ ἰδανικὰ καὶ τὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐξ ἐμφύτου ἀντιλήψεως δεκταί, ὅταν ἡ ζωὴ ἦταν ἁπλούστερη καὶ διήρχετο κατὰ πολὺ φυσικώτερο τρόπο.

Πῶς θὰ μπορούσαμε νὰ σταματήσωμε αὐτὴ τὴν χειροτέρευσι καὶ νὰ δώσωμε νέα τροπὴ στὰς σκέψεις καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀνθρώπου; Χρειάζεται ἡ δρᾶσις ἀτόμων, τὰ ὁποῖα εἶναι πραγματικῶς εὐφυᾶ, τὰ ὁποῖα δὲν παρασύρονται ἀπὸ τὸ ρεῦμα.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαγρυπνοῦμε ἐναντίον τοῦ ἐκφυλισμοῦ, ποὺ καταλήγει εἰς τὴν ἐπιζήτησι δυνάμεως καὶ ἀπολαύσεως.

Στὸν σύγχρονο κόσμο διδασκόμεθα νὰ εἴμεθα ἀντικειμενικοί, θετικοὶ καὶ νὰ ἀντιλαμβανώμεθα τὰ πράγματα, ὅπως εἶναι. Ἡ ἀρχαία παράδοσις καὶ ὁ τρόπος τοῦ ζῆν ἐθεμελιώθησαν ἐπὶ ἰδανικῶν διαγωγῆς, ἐπὶ ἀρχῶν ἠθικῆς.

Αἱ δύο τάσεις, πρὸς τὸ πραγματικὸν καὶ τὸ ἰδανικόν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀντίθετα. Ἐὰν βυθιζώμεθα ἀρκετὰ εἰς τὴν φύσιν τοῦ πραγματικοῦ, θὰ φθάσωμε εἰς τὴν ἀλήθεια τοῦ ἰδανικοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀλήθεια καὶ κάλλος. Ἡ ἀλήθεια δὲν ἔγκειται ἁπλῶς εἰς τὰς ἐπιφανειακὰς ὄψεις τῆς ὑπάρξεως· ἀνευρίσκεται μὲ τὴν κατανόησι καὶ τὴν πεῖρα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ βάθους εἰς πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει. Εἶναι εἰλικρίνεια εἰς τὴν ἀλήθεια εἰς ὅλας τὰς ὄψεις της ποὺ θὰ ἀποκαλύψη τὴν οὐσιώδη ἑνότητα μεταξὺ τοῦ ἰδανικοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ.

Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σοφία

Μὴ διὰ φόβον, ἀλλὰ διὰ τὸ δέον ἀπέχεσθαι ἁμαρτημάτων.

Μὴ ἐν πολλοῖς ὀλίγα λέγε, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις πολλά.

Δουλεύειν πάθεσι, χαλεπώτερον ἢ τυράννοις.

Βίον αἱρεῖσθαι τὸν ἄριστον.

Βίος ἀνεόρταστος, μακρὴ ὁδὸς ἀπανδόκευτος.

Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Προφητεία τοῦ Ἡσαΐα

«Σὰν ἔρτει ἡ ὥρα θ' ἀκουστοῦν οἱ προσευχές σου!
Θέ νά 'ρτει ἡ λύτρωση, κι' ἐγὼ θά 'μαι ὁ Σωτήρας...
Τῶν δούλων λαῶν θὰ σπάσω ἐγὼ τὶς ἁλυσίδες
καὶ στὰ σκοτάδια τους θὰ φέξω τὴν ἡμέρα...
Κ' ἐγὼ τὴν πεῖνα καὶ τὴ δίψα Δικαιοσύνης
θὰ ξεπεινάσω πού τοὺς καίει, θὰ ξεδιψάσω...
Κι' ὅλοι, ἀπὸ Νότο, 'Ανατολή, Βοριᾶ καὶ Δύση,
θὲ νὰ φωνάξουνε: «Οὐρανοί, βαθιὰ χαρεῖτε,
καὶ σκίρτα ἡ γῆ, τραγούδα ἀκράτητη τὸν Ὕμνο!»
Γιατὶ ποιὰ μάνα θὰ ξεχάσει τὰ παιδιά της,
Ἰερουσαλήμ, σήκωσ' τα πιὰ ψηλὰ τὰ μάτια.
Ὅλοι οἱ λαοί, οἱ φυλὲς ὅλες, μαζεμένες,
σὲ Σένα φτάνουνε γοργά, νὰ Σὲ σκεπάσουν
μὲ τὸ μακρύ, μὲ τ' ἅγιο πέπλωμα τῆς Νύφης!
Τὰ ζωντανὰ εἶν' αὐτὰ τῆς λάμψης Σου πετράδια!...
Καὶ θὲ νὰ πεῖς: «Ποιὸς γόνο τέτοιο μὲ γιομίζει
τὴ χήρα ἐμέ; Ποιὸς κατοικεῖ τὴν ἔρημό μου;»
Καὶ θ' ἀπαντήσει ξάφνου ὁ Κύριος: «Τὸ σημάδι
τὸ μυστικό μου τὸ ξεσκέπασα στὰ πλήθη.
Στοὺς ὁδηγοὺς τῶν λαῶν τὸ Νόμο μου ξαστράφτω:
Παιδιά, πολῖτες μου εἶν' ὅλες πιὰ οἱ πατρίδες
Κ' ἐγὼ στὴ μέση ἀπὸ τὴν ἄμετρη γενιά μου!»

(Ὁ Χριστὸς στὴ Ρώμη)

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Ἡ τάσις τοῦ ἐγωϊσμοῦ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ σὰν μορφὴ πνευματική, δηλαδὴ βιολογικὸ εἶδος ἔμψυχο, ἀλλὰ καὶ νοητικό, ἐκδηλώνει κατὰ τρόπον ἔντονο τὶς δυνάμεις τῆς ψυχικῆς οὐσίας, ποὺ τὸν ἐμψυχώνει καὶ τοῦ δίνει τὴ Ζωή.

Ἡ ψυχικὴ αὐτὴ οὐσία ἢ —καθὼς τὴ λέγουν— ψυχικὸ ἄτομο ἢ ψυχὴ ἀτομική, παρουσιάζει ἀπὸ τὴ φύσι της δύο βασικὲς ἰδιότητες, δύο δυνάμεις: Τὴν κεντρομολικὴ καὶ τὴν φυγοκεντρική. Ἡ φυγοκεντρική, καθὼς λέγουν οἱ φιλόσοφοι, ἐπιτρέπει στὸ ψυχικὸ ἄτομο νὰ ἐκδηλώνῃ τὶς λανθάνουσες ἱκανότητές του καὶ νὰ προοδεύῃ, ἐνῶ ἡ κεντρομολικὴ διατηρεῖ τὴν ὕπαρξί του σὲ συνέχεια μαζὺ μὲ τὶς ἱκανότητες ποὺ ἔχει ἐκδηλώσει. Οἱ κεντρομολικές του ἰδιότητες τοῦ ἐξασφαλίζουν τὴν αὐτοτέλεια, οἱ δὲ φυγοκεντρικὲς τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ἐπιδρᾷ στὸ περιβάλλον του, κύρια δὲ τὴν ἀνθρωπίνη μορφή, ποὺ ἐμψυχώνει, τῆς ὁποίας εἶναι τὸ πιὸ δυναμικὸ στοιχεῖον.

Ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς τάσεις τοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου ἡ κεντρομολικὴ ἔχει ἄμεση ἐπίδρασι στὸν ἀτομικὸ τρόπο Ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε μὲ τὴν ἄσκησι τῶν νόμων τῆς Ζωῆς, τὴν λειτουργία δηλαδὴ τῶν ἐνστίκτων, ποὺ κυριώτερα εἶναι τὸ τῆς αὐτοσυντηρήσεως τοῦ ὄντος καὶ τὸ τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἴδους, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νὰ πληροῖ μετὰ λόγου, δηλαδὴ μὲ τὴν ἄσκησι τῆς ἀρετῆς, μὲ τὴν ἄσκησι τῶν ἀρετῶν, ποὺ ἠμπορεῖ νὰ ἐκδηλώνῃ ὁ προαγόμενος ἄνθρωπος. Τέτοιες ἀρετὲς εἶναι, πρῶτα πρῶτα, ἡ ἀπαλλαγή του ἀπὸ τὶς διάφορες κακίες. Ἀπαλλαγὴ ποὺ τοῦ δίδει τὴν ἐλευθερία του καὶ τὸν κάμνει ἄνθρωπο ἐλεύθερο χωρὶς δουλεῖες. Ἄλλες ἀρετὲς εἶναι ἡ θέλησις, τὸ θάρρος, ἡ σωφροσύνη, ἡ γαλήνη, ἡ ἀταραξία, ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ παρρησία καὶ τόσες ἄλλες.

Ἡ φυγοκεντρικὴ πάλι τάσις ἔχει σχέσι μὲ τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ περιβάλλον του, ἰδίως μὲ τὶς ἐκδηλώσεις του πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Στὸν προηγμένο ἄνθρωπο οἱ φυγοκεντρικὲς αὐτὲς τάσεις ἐκδηλώνονται σὰν πράξεις ἠθικῆς, ὅπως εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος, ἡ ἀπόδοσις δικαιοσύνης, καθὼς καὶ ὅλες ἐκεῖνες οἱ ἐκδηλώσεις ποὺ ὑπαγορεύονται ἀπὸ τὴν ἀντίληψι μιᾶς ἀδελφότητος καθολικῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ἄρνησις τῶν νόμων τῆς Ζωῆς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ἢ ἡ κατάχρησί τους, ἡ μὴ ἐκδήλωσις ἀρετῶν ἢ ἡ μὴ ἄσκησι τῶν ἠθικῶν του ὑποχρεώσεων ἀποτελοῦν τὶς κακίες τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὲς εἶναι οἱ κακίες ποὺ δημιουργοῦν τὸ κακό, τὸ ὁποῖο σταματᾶ τὴν πρόοδο. Καὶ ἔτσι τὸ κακὸ παίρνει τὴν ἔννοια τοῦ «θέσει» κακοῦ. Γιατὶ «φύσει» κακὸ δὲν ὑπάρχει ἀφοῦ οἱ νόμοι τῆς Φύσεως μόνο στὴν πρόοδο ὠθοῦν καὶ τὶς μορφὲς καὶ τὰ ὄντα.

Μία ἀπὸ τὶς πολλὲς κακίες εἶναι καὶ ἡ ὑπερτροφία τοῦ κεντρομολικοῦ τῆς ψυχῆς εἰς βάρος τοῦ φυγοκεντρικοῦ, ποὺ ἀποβαίνει ἔτσι ἀτροφικό. Τοῦτο ἀποτελεῖ μία κατάστασι παθολογικὴ τῆς ψυχῆς, τὴν ἐγωπάθεια. Ἐκεῖνο ποὺ λέμε ἐγωϊσμό, ὁ ὁποῖος εἶναι στὸ βάθος μιὰ διαστροφὴ τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ὁ ἐγωισμὸς εἶναι πάθος, εἶναι νόσημα τοῦ θυμικοῦ, καθὼς τὸ λέγουν συνήθως στὴν ψυχολογία.

Ὁ ἐγωιστὴς θέλει τὰ πάντα γιὰ τὸν ἑαυτό του, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ, θὰ ἐλέγαμε, σὰν τὸ κέντρο τοῦ Κόσμου. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκδηλώνῃ ἀγάπη γιὰ τοὺς ἄλλους, οὔτε δύναται νὰ εἶναι δίκαιος. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐκδηλώνῃ συμπαθητικὰ συναισθήματα, τὸ δὲ διανοητικό του συσκοτίζεται. Ὅλα ὅμως αὐτὰ μοιραίως ἀνακόπτουν τὴν ψυχική του ἐξέλιξι, ὅπως ἄλλωστε συμβαίνει καὶ μὲ τὶς ἄλλες κακίες.

Ἡ ἐγωπάθεια παρουσιάζει, βέβαια, μία κλιμάκωσι. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἁπλῆ φιλαυτία ἢ τὸ ἐνδιαφέρον μόνον γιὰ τὸ στενὸ περιβάλλον, ἰδίως δὲ γιὰ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἢ δείχνουν πὼς ἔχουν μεγάλη ἰδέα γιὰ τον ἐγωιστή, γιὰ νὰ φθάσῃ στὶς πιὸ βαρύτερες μορφές.

Ὁ ἐγωιστὴς γίνεται ἀρριβιστής, ἠμπορεῖ νὰ πατήσῃ καὶ ἐπὶ πτωμάτων ἀκόμη γιὰ νὰ προβάλῃ τὸν ἑαυτό του. Εἶναι ἀλαζών, ὑπερόπτης καὶ περιφρονεῖ τοὺς πάντας. Πάσχει ἀπὸ μεγαλομανία καὶ προσπαθεῖ νὰ προκαλῇ πάντοτε τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων. Γίνεται πείσμων, δεν ὁμολογεῖ τὴν πλάνην του. Ἔτσι δέ, προκαλεῖ τὴν ἀντιπάθεια τῶν ἄλλων. Ὅταν δὲ τύχῃ νὰ ἔχῃ τὴ νοημοσύνη ἐλαττωμένη ἢ νὰ εἶναι φλύαρος, τότε γίνεται καὶ γελοῖος.

Σὰν τὴν Λερναία Ὕδρα ἔχουν παρομοιάσει τὸν ἐγωϊσμό. Ἔχει ὄχι μόνον ἐννέα, ἀλλὰ πολλὰ κεφάλια. Νὰ μερικὰ ἀπὸ αὐτά: ἡ ἔπαρσις, ἡ μεγαλαυχία, ἡ οἴησις, ἡ δοκησισοφια, ὁ ναρκισσισμός, ὁ δεσποτισμός, ἡ ἀρχομανία, ἡ ματαιοδοξία, ἡ ὑστεροφημία, ἡ πλεονεξία, ἡ ἀπληστία, ἡ ζηλοτυπία — καὶ τόσα καὶ τόσα ἄλλα.

⁂

Ἀλλά, ἄς εἶναι· σκοπός μας ἦτο σήμερα νὰ ποῦμε κάτι γιὰ μιά, ἀπὸ τὶς πολλές, εἰδικὴ ἐκδήλωσι τοῦ ἐγωισμοῦ. Γιὰ νὰ φθάσουμε ὅμως ἕως ἐδῶ ἦταν ἀνάγκη νὰ πάρουμε τὸ θέμα γενικώτερα καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχή του.

Πρόκειται λοιπὸν γιὰ τὴ νοοτροπία μερικῶν ποὺ νομίζουν καὶ θέλουν ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ σκέπτωνται σὰν καὶ ἐκείνους. Σὲ διάφορες ἐκδηλώσεις. Σὲ διάφορα θέματα. Σὲ ζητήματα π.χ. κοινωνικά, πολιτικά, θρησκευτικά, ἰδεολογικὰ ἢ φιλοσοφικὰ καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα. Εἶναι καὶ ἡ νοοτροπία αὐτὴ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

Καταφρονοῦν τὶς γνῶμες τῶν ἄλλων, ἐκφράζονται γι' αὐτὲς μὲ περιφρόνησι, πολλὲς δὲ φορὲς καὶ μὲ λόγια ἀνάγωγα. Νομίζουν ὅτι μόνον ἡ δική τους γνώμη εἶναι ἡ ὀρθή. Οἱ ἐγωϊσταὶ αὐτῆς τῆς κατηγορίας ξεχνοῦν ὅτι δὲν εἶναι φυσικὸ στὸν ἄνθρωπο, σὰν ὕπαρξι νοητική, νὰ σκέπτεται ἀγελαῖα καὶ μάλιστα σύμφωνα μὲ τὴ δική τους ἀντίληψι. Σὰν τύχει δέ, κακῇ τῇ μοίρᾳ, τέτοιοι ἄνθρωποι νὰ ἔχουν καὶ πολιτικὴ ἐξουσία γίνονται δεσποτικοὶ ἢ καὶ σὰν ἔχουν τὴ δύναμι, δημιουργοῦν τὶς τυραννίδες. Ἡ ἱστορία μᾶς δίδει πολλὰ τέτοια περιστατικά. Καὶ ἡ πρόσφατη ἱστορία τῆς Κατοχῆς, ποὺ τὴ ζήσαμε καὶ μεῖς οἱ ἴδιοι.

⁂

Δὲν εἶναι, καθὼς εἴπαμε, φυσικὸ στὸν ἄνθρωπο νὰ σκέπτεται ἀγελαῖα. Εἶναι τοῦτο ἀντίθετο στὴ φύσι του. Ἀντίκειται στὴ Φύσι, ἡ ὁποία δεν ἐπαναλαμβάνει τὰ δημιουργήματά της. Ὅπως δὲν ὑπάρχουν δυὸ δημιουργήματα τῆς Φύσεως ἐντελῶς τὰ ἴδια, καὶ στὴν ἀπρόσωπο Φύσι καὶ στὶς ὠργανωμένες μορφές της. Ὅπως δυὸ ἄνθρωποι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀκρι-

θῶς ὅμοιοι, ἔτσι καὶ δυὸ ἄνθρωποι δὲν ἠμπορεῖ νὰ σκέπτωνται κατὰ τὸν ἴδιο ἐντελῶς τρόπο. Ὁ κάθε ἄνθρωπος σὰν μονάδα πνευματικὴ ἔχει τὴν ἱστορία του καὶ τὴν προϊστορία του. Καὶ σὰν εἶδος βιολογικὸ ἐμψυχωμένο, ἀλλὰ κυρίως καὶ σὰν ψυχή. Ἔτσι ὁ κάθε ἄνθρωπος σκέπτεται καὶ ἐνεργεῖ κατὰ τὸν δικό του τρόπο, ποὺ διαφέρει ἀπὸ τὸν τρόπο τῶν ἄλλων. Ὁ καθένας μας ζεῖ καὶ ἐκδηλώνεται μὲ τὶς πράξεις του, μὲ τὶς σκέψεις του, μὲ τὶς ἰδέες του καὶ μὲ τοὺς λόγους του, σύμφωνα μὲ τὴ νοοτροπία του καὶ τὸν χαρακτῆρα του. Καὶ ὅλοι ξέρουμε πόσο οἱ νοοτροπίες καὶ οἱ χαρακτῆρες εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο.

Τὴ νοοτροπία μας πάλι, τὸ πῶς δηλαδὴ σκεπτόμεθα, ποὺ τόσο ἐπηρεάζει καὶ τὸν χαρακτῆρα μας, διαμορφώνει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἕνας ἄλλος παράγων ποὺ πολλὲς φορὲς εἶναι ἀποφασιστικός. Εἶναι ὁ παραγων αὐτὸς ἡ προϊστορία ποὺ ἔχει ἡ κάθε ψυχή, προϊστορία ποὺ τόσον εἶναι διάφορη στὸν καθένα. Ἡ κάθε ἀνθρώπινη ψυχὴ ἔχει μία προϊστορία, μικρὴ ἢ μεγάλη σὲ χρόνο, φωτεινὴ ἢ σκοτεινὴ σὲ ποιότητα. Ὁ παράγων αὐτὸς προσδιορίζει καὶ τὴν προδιάθεσί μας γιὰ τὶς διάφορες ἰδεολογίες.

**

Ἂς μὴ μᾶς κακοφαίνεται λοιπὸν καὶ νὰ μὴ μᾶς κάνῃ ἐντύπωσι ἢ καὶ καμμιὰ φορὰ ἂς μὴ δυσφοροῦμε, ἂν οἱ ἄλλοι ἀδελφοί μας ἄνθρωποι σκέπτωνται διαφορετικὰ ἢ ἀσπάζωνται ἰδεολογίες ποὺ δὲν εἶναι οἱ ἴδιες μὲ τὶς δικές μας.

Καθῆκον μας εἶναι νὰ συζητοῦμε τὶς γνῶμες τους καὶ τὶς γνῶμες μας τὶς ἰδέες τους καὶ τὶς ἰδέες μας μὲ καλὴ πίστι καὶ μὲ ἀγάπη καὶ ἀνοχὴ πρὸς ἐκείνους μὲ τοὺς ὁποίους τυχὸν διαφωνοῦμε. Ἔτσι μιὰ τέτοια καλοπροαίρετη, μὰ καὶ ...χωρὶς ἐγωισμό, συζήτησις πάντοτε κάτι καλὸ καὶ ὠφέλιμο ἔχει νὰ δώσῃ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Νόμπελ Εἰρήνης εἰς τὸν Νέγρον Μάρτιν Κίνγκ

*

Ο ΝΕΓΡΟΣ πάστωρ δρ Μάρτιν Λοῦθερ Κίνγκ ἐτιμήθη διὰ τοῦ Βραβείου Νόμπελ τῆς Εἰρήνης 1964. Εἶναι ὁ δεύτερος Νέγρος (πρῶτος ἦτο τὸ 1950 ὁ Ράλφ Μπάντς, βοηθὸς γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ΟΗΕ) καὶ ὁ 14ος Ἀμερικανὸς πολίτης, ποὺ κερδίζει αὐτὸ τὸ βραβεῖον.

Τὸ Βραβεῖον Νόμπελ, κατὰ τὸν κανονισμόν του, ἀπονέμεται «πρὸς ἐκεῖνον ὅστις εἰργάσθη περισσότερον ἢ καλύτερον διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ πνεύματος ἀδελφοσύνης μεταξὺ ἀτόμων καὶ λαῶν ὡς καὶ διὰ τὴν περικοπὴν καὶ κατάργησιν τῶν ὑφισταμένων στρατῶν καὶ την ὀργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν συνεδρίων εἰρήνης». Ἂν καί, ὡς συνήθως ἡ Ἐπιτροπὴ Νόμπελ δὲν διηυκρίνησε τοὺς λόγους τῆς ἐπιλογῆς, θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ὁ νέγρος κληρικὸς ἐθεωρήθη ἄξιος τοῦ Βραβείου λόγῳ ἡγετικῆς δράσεως ὅσον ἀφορᾷ την εις ΗΠΑ κινησιν περὶ καταργήσεως τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, ἥτις ὡδήγησεν εἰς τὴν εφετεινὴν ψήφισιν ὑπὸ τοῦ Κογκρέσσου τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ νόμου «περὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων».

Ὁ δρ Κὶνγκ ἦτο ἀφανὴς πάστωρ τῆς ἐκκλησίας τῶν Βαπτιστῶν εἰς Μοντγκόμερυ τῆς Πολιτείας Ἀλαμπάμα, ὅταν ἡγήθη τῆς ἐκστρατείας καταπολεμήσεως τῶν φυλετικῶν διακρίσεων εἰς τὰ λεωφορεῖα (1956). Ἀπέκτησε παγκόσμιον φήμην κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐπὶ ὁ-

λόκληρον ἔτος ἀγῶνος διὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ προαναφερθέντος σκοποῦ εἰς τὴν ἐν λόγῳ πόλιν. Τὸ μποϋκοτάρισμα αὐτὸ τὸν ἀνέδειξε συμβολικὸν ἡγέτην τοῦ κινήματος διὰ τὰ δικαιώματα τῶν νέγρων καὶ ἔκτοτε ἔχει συλληφθῆ περισσότερον ἀπὸ δώδεκα φορὰς ἐνῶ εὑρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς εἰρηνικῶν διαδηλώσεων εἰς δεκάδας πόλεων τοῦ νότου. Ὡς σπουδαστής, ὁ δόκτωρ Κίνγκ ἐπηρεάσθη μεγάλως ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ Μαχάτμα Γκάντι. Ὁ δρ Κίνγκ υἱοθέτησε ἀργότερα τὸ περὶ παθητικῆς ἀντιστάσεως δόγμα τοῦ Ἰνδοῦ ἡγέτου ὡς τὸ μόνον ἀποτελεσματικὸν ὅπλον ἐναντίον τῶν φυλετικῶν διακρίσεων εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας.

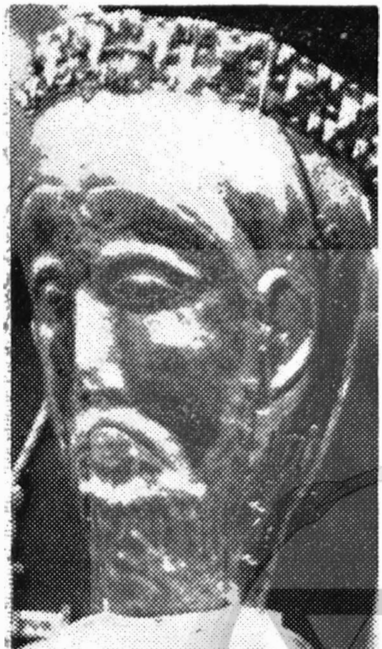
Ὁ δόκτωρ Κὶνγκ ἐπεξηγῶν κάποτε τὴν φιλοσοφία του εἶπε: «Πιστεύω εἰς μίαν μαχητικήν, ἀπηλλαγμένην βίας τακτικήν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἄτομον ἐξεγείρεται ἐναντίον ἑνὸς ἀδίκου συστήματος καὶ χρησιμοποιεῖ τὴν λευκὴν ἀπεργίαν, τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα, τὸ μποϋκοτάζ, τὴν ψῆφον καὶ πᾶν ἄλλο μέσον —ἐκτὸς τῆς βίας καὶ τοῦ μίσους».

Ἡ θέρμη τοῦ δρος Κὶνγκ ἐνδέχεται νὰ ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὸ θρησκευτικὸν περιβάλλον ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἀνετράφη. Ἐπὶ 30 ἔτη ὁ πατέρας του ἦτο πάστωρ εἰς ἐκκλησίαν Βαπτιστῶν ἐν Ἀτλάντα. Ὁ νεώτερος κληρικὸς Κὶνγκ ὑπηρετεῖ τώρα εἰς τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν μὲ τὸν πατέρα του.

Ὁ δόκτωρ Κὶνγκ κατέστη τὸ σύμβολον τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τῆς φυλετικῆς ἀδικίας. Αἱ ἀπηλλαγμέναι βίας μέθοδοί του ἐκέρδησαν δι' αὐτὸν πολλοὺς λευκοὺς ὑποστηρικτάς, ἰδίᾳ μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν τῶν Κολλεγίων καὶ εἶναι περιζήτητος ὡς ὁμιλητής. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχει συχνὰ τὴν εὐκαιρία νὰ συναντᾶται καὶ νὰ συζητῇ μὲ προέδρους καὶ βασιλεῖς, ὁ νέος αὐτὸς ἡγέτης παραμένει πάντοτε ἕνας δημοφιλὴς καὶ θερμὸς ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκφράζῃ τὰ αἰσθήματα τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν διαμένῃ εἰς τὴν Ἀτλάντα συχνὰ τὸν βλέπει κανεὶς νὰ στέκεται εἰς μίαν γωνίαν καὶ νὰ συνομιλῇ μὲ διαφόρους διαβάτας διὰ τὸν καιρόν, τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὴν πολιτικὴ ἢ τὸν τιμάριθμο.

Ὁ αἰδεσιμώτατος Κὶνγκ δὲν διαθέτει πλοῦτον οἰκονομικῶν μέσων. Ὁδηγεῖ ἕνα παλαιὸ αὐτοκίνητο καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ εἰς τὴν ἰδίαν διώροφον οἰκίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔζη προτοῦ καταστῇ διάσημος. Εἰς τοὺς τοίχους ὑπάρχουν πίνακες μὲ θέματα ἀπὸ τὴν ἀφρικανικὴν ζωὴν καὶ μιὰ φωτογραφία τοῦ Γκάντι.

Ὁ δρ Κίνγκ, ὅταν τοῦ ἀνεκοινώθη ἡ ἀπονομὴ τοῦ βραβείου, ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς: «Δὲν θεωρῶ τοῦτο ἁπλῶς ὡς τιμὴν γενομένην εἰς ἐμὲ προσωπικῶς, ἀλλ' ὡς ἀπόδειξιν ἀναγνωρίσεως τῆς πειθαρχίας, τῆς συνετῆς συγκρατήσεως καὶ τοῦ μεγαλειώδους θάρρους τῶν ἑκατομμυρίων τῶν γενναίων νέγρων καὶ λευκῶν καλῆς θελήσεως, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθησαν τὴν ὁδὸν τῆς μὴ χρησιμοποιήσεως βίας εἰς τὸν ἀγῶνα των διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ κράτους τοῦ δικαίου καὶ τοῦ νόμου εἰς τὴν χώραν μας». Προσέθεσεν ἐπίσης, ὅτι καὶ ὁ «τελευταῖος ὀβολὸς» τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ Βραβεῖον θὰ διατεθῇ ὑπὸ τοῦ Κινήματος διὰ τὰ ἀνθρώπινα Δικαιώματα διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔργου διαδόσεως τῆς φιλοσοφίας τῆς ἀποφυγῆς τῆς βίας».

ΒΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ

Η ΚΑΡΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ

(Παλιννοστοῦσα ἀπὸ τὸ Βατικανὸν εἰς τὰς Πάτρας)

ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΠΑΦΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ - ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ

ΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΟΝ μεταδίδει τὸν τελευταῖο καιρὸ μηνύματα κατανοήσεως μεταξὺ τοῦ διῃρημένου Χριστιανικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα μεταξὺ τῶν Θρησκευομένων ἀνθρώπων.

Ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησιας ἐνέκρινε ὁμοφώνως πρότασιν, ὅπως ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ «ζητηθῇ συγγνώμη» ἀπὸ τον Θεον καὶ τοὺς Διαμαρτυρομένους, διὰ τὰ ἁμαρτήματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ποὺ συνέβαλον ἴσως εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Οἱ Καρδινάλιοι, Ἀρχιεπίσκοποι, Ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι Ἱεράρχαι, οι συγκεντρωμένοι εἰς τὴν βασιλικὴν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἐνέκριναν ὁλοψύχως διακήρυξιν εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ὅτι «ὅλοι μας εὐθυνόμεθα κατὰ κάποιον τρόπον διὰ τὸ ἁμάρτημα τῆς διασπάσεως τῆς χριστιανικῆς ἑνότητος».

Περαιτέρω ἡ σύνοδος ἐνέκρινε πρότασιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Καθολικοὺς νὰ παρακολουθοῦν θρησκευτικὰς ἑορτὰς ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ προσεύχωνται ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἄλλους χριστιανοὺς ὑπὲρ τῆς ἑνότητος.

Ἡ ἔκφρασις «ἄλλων Ἐκκλησιῶν» χρησιμοποιεῖται γιὰ πρώτη φορά, διότι στο παρελθον δὲν ἀνεγνώριζε τὸ Βατικανὸ τὰ ἄλλα θρησκεύματα ὡς «Ἐκκλησίας» καὶ ἐπεφύλασσε εἰς αὐτὰς τὴν ὀνομασία τῶν «κοινοτήτων».

Μάλιστα ἡ Σύνοδος, διὰ ψήφων 1 573 ἔναντι 564 ἀρνητικῶν καὶ 32 λευκῶν ἐνέκρινε καὶ τὴν κοινὴν μετάληψιν, ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας, τῶν καθολικῶν εἰς ναοὺς ὀρθοδόξων καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ ἀπόφασις ἐξηγεῖ ὅτι ἡ Καθολικὴ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνα-

γνωρίζουν στὸ Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας τὴν πραγματικὴ μετουσίωσι τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου σὲ Σῶμα καὶ σὲ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Ἀντίθετα, οἱ προτεστάντες δὲν πιστεύουν στὴν μετουσίωσι, ἀλλὰ θεωροῦν τὴν Θεία κοινωνία σὰν ἁπλῆν ἀνάμνησι τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου.

Οἱ ἱστορικοὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐξηγοῦν ὅτι ἡ κοινὴ μετάληψις ὀρθοδόξων καὶ καθολικῶν σὲ περιπτώσεις ἀνάγκης ἐφηρμόζετο στὴν Μέσην Ἀνατολὴ κατὰ τὸν 17ον καὶ 18ον αἰῶνα, ἀλλ' ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία διέταξε νὰ σταματήσῃ ἡ συνήθεια.

Ἐξ ἄλλου ἡ Σύνοδος τῶν Καθολικῶν ἐπεξεργάζεται διακήρυξιν περὶ Ἑβραίων, ἡ ὁποία καταδικάζει τὸν ἀντισημιτισμὸν καὶ κάθε σκληρότητα ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον καὶ τονίζει ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἑβραῖοι δὲν ἠμποροῦν νὰ κατηγορηθοῦν ὡς ὑπεύθυνοι διὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ.

Τὸ σχέδιον, ἀφοῦ ὁμιλεῖ περὶ τῆς Ἑβραικῆς προελεύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς: «Κατὰ συνέπειαν, ἅπαντες ὑποχρεοῦνται, εἴτε εἰς τὰς προφορικὰς διδαχὰς τὰς ὁποίας δίδουν, εἴτε εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, εἴτε εἰς καθημερινὰς συνομιλίας, ὅπως μὴ παρουσιάζουν καὶ ἐμφανίζουν τὸν ἑβραικὸν λαὸν ὡς λαὸν κατηραμένον καὶ μὴ λέγουν ἢ πράττουν ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπομακρύνουν τὰς καρδίας τῶν Ἑβραίων (ἀπὸ μίαν πιθανὸν ἕνωσιν μὲ τοὺς Χριστιανούς). Ἐπὶ πλέον θ' ἀποφύγουν ἀσφαλῶς νὰ κατηγορήσουν τοὺς Ἑβραίους τῆς ἐποχῆς μας διὰ τὰ ὅσα συνέβησαν κατὰ τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ».

Δὲν εἶναι, βέβαια, ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν ἀποκρούεται ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἑβραικοῦ λαοῦ ὡς «θεοκτόνου», ὡς ἔχοντος ἀποκλειστικὴν ἢ ἰδιαιτέραν εὐθύνην διὰ τὴν τραγωδίαν τοῦ Γολγοθᾶ, δοθέντος ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐσταυρώθη «διὰ τὰς ἁμαρτίας ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος», τὴν ὁποίαν καὶ βαρύνει γενικῶς καὶ ὄχι μόνον τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων ποὺ ἐκραύγαζον τὸ «Σταύρωσον». Μάλιστα, τοιαύτην «θέσιν» ἔλαβεν ἡ ὀνομαστὴ Σύνοδος τοῦ Τρεντίνου, ἡ ὁποία, τὸν 16ον αἰῶνα, ἐθεμελίωσε σχεδὸν τὴν δογματικὴν βάσιν τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως, ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ θέματος ἐνέχει σημασίαν, διότι συνοδεύεται ἀπὸ τὰς διακηρύξεις περὶ ἀγαθῆς συνεργασίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ ρήματα τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καὶ ὅσων δὲν πιστεύουν εἰς τὴν ὕπαρξίν του. Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι αὐτὴ ἡ κίνησις τοῦ Βατικανοῦ διὰ μίαν προσέγγισιν Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ ἔγινεν εἰς τὸ Ἰσραὴλ εὐμενῶς δεκτή.

Ἀλλὰ τὸ πλέον σημαντικό, τουλάχιστον ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς, γεγονὸς τῆς νέας πολιτικῆς τοῦ Βατικανοῦ εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῆς Κάρας τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου εἰς τὰς Πάτρας, τὴν πόλιν ὅπου ὁ Πρωτόκλητος τῶν Ἀποστόλων ἐμαρτύρησε.

Καθὼς εἶναι γνωστόν, λόγῳ τῆς ἐπεκτεινομένης ὑποδουλώσεως εἰς τοὺς Τούρκους, ὁ δεσπότης τῶν Πατρῶν Θωμᾶς Παλαιολόγος ἀπέστειλε πρὸς φύλαξιν εἰς τὴν Ρώμην τὴν Κάραν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὴν ὁποίαν ὁ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτημένος Ἐπίσκοπος Βησσαρίων ὁ Ἕλλην, συγκλονιζόμενος ἀπὸ λυγμούς, παρέδωσεν εἰς τὸν Πάπαν Πῖον τὸν Β' ἐν μέσῳ κατανυκτικῆς τελετῆς παρὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως Μουλβίαν γέφυραν, κατ' Ἀπρίλιον τοῦ ἔτους 1462. Ἡ Κάρα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου θὰ ἔδει νὰ ἐπιστραφῇ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ὁποίαν μάλιστα ὑπέσχετο βο-

Οἱ Καρδινάλιοι τοῦ Βατικανοῦ παραδίδουν εἰς τὸν Μητροπολίτην Πατρῶν Σεβασμ. Κωνσταντῖνον, εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Ἀράξου, τὴν Κάραν

ἤθειαν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἀπεδόθη ὅμως μόνον ἔπειτα ἀπὸ 502 ἔτη, χάρις εἰς τὸν πνέοντα σήμερον ἄνεμον ἐπαφῆς καὶ διαλόγου τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πέραν τῆς σημασίας τῆς χειρονομίας αὐτῆς, ἀξιοσημείωτα εἶναι ὅσα ἐλέχθησαν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, παρὰ τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι ἡ ἀπόδοσις τῆς Κάρας ἐτοποθετήθη εἰς τὸ πλαίσιον τῆς προσπαθείας διὰ τὴν Χριστιανικὴν προσέγγισιν.

Ἐν πρώτοις, ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Ἁγιώτατος Πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐξέδωσεν εἰδικὸν «Διάταγμα» διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς Κάρας, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπογράφεται, μὲ ἀπροσδόκητον ταπεινοφροσύνην, ὡς «δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ». Καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ διαγγέλματός του ἀναφωνεῖ δεόμενος: «Ἅγιε Ἀνδρέα, Πρωτόκλητε, ὁ εἰς τὸ ὑψηλότατον ἀποστολικὸν ἀξίωμα ἀναδειχθεὶς καὶ Σίμωνα τὸν συναίμονα καλέσας, τοῦ Κυρίου μαθητὰ καὶ Πέτρου σύγγονε, συναπόστολε καὶ συμμάρτυς, ἱκέτευε Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ὅπως τὸ πολύτιμον τοῦτο λείψανον τὸ παρὰ τὸν τάφον τοῦ ἀδελφοῦ καταφυγήν, εὑρόν, ἀποβῇ σύμβολον καὶ προτροπὴ ἀδελφοσύνης ἐν μιᾷ ἐν Χριστῷ πίστει καὶ εὐλαβείᾳ καὶ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ. Νῦν δὲ ἐπανερχόμενος τῇ πατρίδι σου, τῇ ὑπὸ τοῦ μαρτυρίου Σου λαμπρυνθείσῃ καὶ τῆς αὐτῆς ἀπολαμβάνων τιμῆς, ἣν ἐν τῇ πόλει τοῦ Πέτρου ἐτύγχανες, εἴθε τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν νὰ σφυρηλατῇς».

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὡμίλησε πρὸς τὸ συγκεντρωμένον εὐσεβὲς πλῆθος ὁ Καρδινάλιος Αὐγουστῖνος Μπέα (Γερμανὸς τὴν καταγωγήν, Γραμματεὺς τοῦ Βατικανοῦ

διὰ τὴν κίνησιν Ἑνότητος τῶν Χριστιανῶν) καὶ ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ σεπτοῦ λειψάνου ἔδωσεν εἰς τον Πάπαν τὴν εὐκαιρίαν «νὰ ἐκφράσῃ τον σεβασμὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησιαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν πρόθεσιν νὰ ἀνοίξῃ ἀδελφικῶς τὴν καρδιαν του μὲ πιστιν καὶ ἀγάπην ἐν τῷ Κυρίῳ».

«Ἐπὶ αἰῶνας — εἶπεν ὁ Καρδινάλιος Μπεα — ἐζήσαμεν ὡς ξένοι προς ἀλλήλους, ἐνῷ ἕνα κοινὸν βάπτισμα μᾶς ἔκαμεν υἱοὺς τοῦ Θεοῦ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἀδελφοὺς τοὺς μὲν τῶν δέ. Ἐπι αἰῶνας εὑρέθημεν ἀτυχῶς πολὺ συχνὰ εἰς ἀντίθεσιν οἱ μεν προς τοὺς δέ, ἐνῷ μὲ τὴν χαριν τῆς ἰδιας ἱερωσύνης ἐπιτελοῦμεν τὴν ἰδίαν Εὐχαριστιαν, λαμβάνοντες τον ἴδιον Ἄρτον τῆς ζωῆς, κοινωνοῦντες τοῦ ἰδίου ἁγιωτάτου Σώματος τοῦ ἰδίου καὶ μόνου Κυριου, ὅστις ἦλθε νὰ προσφερῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ «ἵνα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν». Προ τοῦ μαρτυριου αὐτοῦ παρεκάλεσε τον Πατερα: «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν, καθὼς καὶ σὺ Πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σὺ μὲ ἀπεστειλας» (Ἰωαν. ιζ΄ 21). Ἡ ἑνότης τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν προς ἀλλήλους ἦσαν το σημεῖον δι᾽ οὗ ὁ κόσμος θὰ ἀνεγνώριζε τὸν Χριστον καὶ τὴν θείαν αὐτοῦ ἀποστολήν.

Σήμερον το Ἅγιον Πνεῦμα μᾶς κάμνει νὰ ἀντιλαμβανώμεθα ὁλονὲν περισσότερον τὴν πλευρὰν ταύτην τῶν δουλῶν τοῦ Κυριου καὶ τὴν εὐθύνην μας ὡς Χριστιανῶν ἐνώπιον ἑνὸς κόσμου τοῦ ὁποίου ἡ μεγίστη πλειοψηφια εἴτε δὲν γνωριζει, εἴτε δεν ἀναγνωριζει τὸν Χριστόν. Τὸ Πνεῦμα το ὁποῖον εἶναι ἀγάπη μᾶς κάμνει νὰ ἐπανεύρωμεν καὶ τιμήσωμεν ἐκ νέου ὅ,τι ἔχομεν κοινὸν καὶ ὅ,τι μᾶς ἑνώνει, καὶ νὰ αἰσθανώμεθα μίαν εὐεργετικὴν ὀδύνην δι᾽ ὅ,τι μᾶς χωρίζει καὶ δι᾽ ὅ,τι δὲν δύναται εἰσέτι νὰ ὑπερνικηθῇ. Ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀγάπη πρέπει καὶ δύναται νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῷ ἀμοιβαίῳ σεβασμῷ, τῇ εὐθύτητι, τῇ εἰλικρινείᾳ, τῇ θελήσει νὰ ἀποκαταστήσωμεν βαθμιαίως τὴν ἐπὶ αἰῶνας λησμονηθεῖσαν καὶ διασπασθεῖσαν ἀδελφοσύνην. Ἡ ἀδελφοσύνη αὕτη, ὁ ἀδελφικὸς δεσμὸς τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἀνδρέου, τόσον στενῶς ἡνωμένων εἰς την ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, εις τὴν διακονίαν αὐτοῦ, πρέπει νὰ εἶναι ὑπόδειγμα πρὸς ὅλους ἡμᾶς εἰς τὴν προσπάθειάν μας νὰ φερωμεν το Εὐαγγέλιον εἰς τὸν σημερινον κόσμον. Ἡ θέλησις αὕτη, ἡ βαθεῖα ἐπιθυμία τῆς χριστιανικῆς καρδιας, ἥτις εἶναι τὸ ἕνα ἕκαστον ὡς μια ἠχὼ τῆς προσευχῆς τοῦ Χριστοῦ, διαρκῶς ἀναζωογονουμένη ἀπο τὸ Πνεῦμα, ἐκφράζεται διὰ τοῦ σημερινοῦ γεγονότος. Αὐτὴ εἶναι ἡ βαθεῖα σημασία καὶ αὐτο σημαινουν οἱ λόγοι τοῦ Ἁγίου Πατρος οὓς ἀνεφέραμεν καὶ τοὺς ὁποιους ἐλάξευσεν εἰς τὴν γλῶσσαν σας, τὴν γλῶσσαν τῶν Εὐαγγελιων, ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς Ἁγίας Λειψανοθήκης: «ἐν πνεύματι ὁμονοίας καὶ εἰς δεῖγμα μεγάλης ἀγάπης».

Η ἐπιθυμία αὕτη ὁμονοίας καὶ ἀγάπης ἐκφράζεται διὰ τῆς ἐπιστροφῆς ταύτης. Ἐκφράζεται καὶ συγχρόνως δημιουργεῖται, ἐξελίσσεται, ἐνδυναμοῦται, διότι ὅπου εἶναι ἡ ἀγάπη, ὁ Θεὸς εἶναι παρὼν καὶ το Πνεῦμα ἐνεργεῖ».

Καταλήγων ὁ Καρδινάλιος Μπέα διετύπωσε μίαν εὐχήν: «Ἡ ἡμέρα αὐτὴ ἂς εἶναι ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς πορείας, ἀκόμη μακρᾶς βεβαίως, εἰς τὴν ὁδὸν ἥτις θα φέρῃ, ὅταν ὁ Θεὸς τὸ θελήσῃ, εἰς τὴν ἕνωσιν τὴν ὁποίαν Ἐκεῖνος θὰ θελήσῃ. Εἰς τὴν πορειαν ταύτην, δυνάμεθα

ἀπὸ τοῦδε νὰ βαδίσωμεν κρατοῦντες ἀμοιβαίως τὴν χεῖρα».

Ὁ Καρδινάλιος Μπέα ὡμίλησε Γαλλιστί, τὴν δὲ προσφώνησίν του ἐπανέλαβεν Ἑλληνιστὶ ὁ Γάλλος ἱερομόναχος Ντυμπραί, ἀνήκων εἰς τὴν Γραμματείαν τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν Ἑνότητα τῶν Χριστιανῶν.

Εἰς τὴν ἀπάντησίν του ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν Σεβασμιώτατος κ. Κωνσταντῖνος ὑπῆρξεν — εἶναι ἡ ἀλήθεια — ἀπόλυτα ἐπιφυλακτικός. Δὲν τοῦ διέφυγεν οὔτε μία λέξις περὶ οἱασδήποτε «σημασίας» τῆς ἐπιστροφῆς τῆς Κάρας ἐξ ἀπόψεως σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Περιωρίσθη νὰ ἐκφράσῃ εὐγνωμοσύνην, ὀφειλομένην βέβαια, πρὸς τὸν Ἡγέτην τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, «πρεσβύτερας», καθὼς εἶπε, καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν συνήθη «ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως» εὐχὴν τῶν λειτουργιῶν.

Ἀλλά, ἡ εὐρυτέρα σημασία τῆς χειρονομίας τοῦ Πάπα ἐπεσημάνθη ἀπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς Χώρας, διότι τόσον ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου, ὅσον καὶ ὁ ἡγέτης τῆς μείζονος ἀντιπολιτεύσεως κ. Π. Κανελλόπουλος, ὡμίλησαν περὶ τοῦ διανοιγομένου «νέου δρόμου».

Τὸ ἀποκορύφωμα τῶν ἐκδηλώσεων ἀγαστῆς ἐπικοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς ἦτο ἐντελῶς «ἐκτὸς προγράμματος» καὶ αὐθόρμητον, διὰ τοῦτο καὶ περισσότερον σημαντικόν: Μετὰ τὴν συμμετοχὴν Καθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων εἰς τὴν τελετὴν παραδόσεως τῆς Κάρας καὶ εἰς τὴν ἐπίσημον δοξολογίαν, ὡς καὶ εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν ἀγάπης — που ἐξετυλίχθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ λειψά-

Λαμπαδηφόροι: Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Π. Κανελλόπουλος, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Γ. Νοβας, ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Λουκῆς Ἀκρίτας κ.ἄ. Ὑπουργοί, παρακολουθοῦν τὴν τελετήν

νου, Σάββατον 26 Σεπτεμβρίου— μετὰ δηλ. αὐτὰ τὰ «ἐγκλήματα» πού διέπραξαν, κατὰ τοὺς ἀσυγχρόνιστους καὶ φανατικούς, οἱ κληρικοὶ «συμφορέσαντες καὶ συλλιτανεύσαντες», ἔγινε τὴν ἑπομένην, ἐντελῶς αὐθορμήτως καὶ ἐκτὸς προγραμματισμοῦ, ἐπαναλαμβάνομεν, μία πρωτοφανὴς «συμπροσευχή», μὲ ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι πραγματικὰ συνεκλόνισαν τὸ ἐκκλησίασμα, εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ λαός, τὸ ποίμνιον, «ζοῦν» τὴν ἐν ἐξελίξει προσπάθειαν διανοίξεως ἑνὸς «νέου δρόμου» διὰ τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας.

Αἱ συγκλονιστικαὶ σκηναὶ Χριστιανικῆς συναδελφώσεως ἔγιναν τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς 27 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.

Ὀλίγον πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας προσῆλθον εἰς τον Ναὸν ὁ Καρδινάλιος Μπεα καὶ τὰ μέλη τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἀντιπροσωπείας. Ἀφοῦ ἔκαμον το σημεῖον τοῦ σταυροῦ — κατὰ το δόγμα των — καὶ ἔκλιναν το γόνυ πρὸ τοῦ Τιμίου Λειψάνου ἔλαβον θέσιν ἐπὶ εἰδικῆς ἐξέδρας ἔναντι τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀνέλθη ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ Μυστηρίου ὁ Καρδινάλιος καὶ οἱ καθολικοὶ ἐπίσκοποι, ὁ αἰδεσ. Ντυμπραὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἱερωμένοι ἐκράτουν τὰς δύο χεῖρας εἰς τὸ σύμπλεγμα διὰ τοῦ ποίου προσεύχονται καὶ ἐφαίνοντο ἀπορροφημένοι πλήρως ἀπὸ τὴν ἱερότητα τῶν στιγμῶν.

Ὅταν ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν ἀπήγγειλε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὴν Κυριακὴν προσευχήν, ἐξέτειναν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ἄνω, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὀρθοδόξου ἀρχιερέως. Αἱ κινήσεις των δηλαδὴ ἐδείκνυον πλήρη συμμετοχὴν εἰς τὴν τελετουργίαν, τῆς ὁποίας προφανῶς δὲν ἠγνόουν καὶ τὸ Τυπικόν! Καὶ ὅταν ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν κατῆλθε τοῦ θρόνου καὶ ἐγονυπέτησεν ἐνῶ ἐψάλλετο το «Σὲ ὑμνοῦμεν», οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἱερωμένοι ἐγονυπέτησαν ἐπίσης καὶ ἔμειναν εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν μέχρι τέλους τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ὅμως τὸ πλέον ἐντυπωσιακὸν ἀλλὰ καὶ ἐξόχως συγκινητικὸν περιστατικὸν ἔλαβε χώραν μετὰ τὸ θεῖον κήρυγμα τοῦ καθηγητοῦ κ. Τρεμπέλα. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ὑπέργηρος — 92 ἐτῶν καὶ πρεσβύτερος ὅλων τῶν ἐπισκόπων — Μητροπολίτης Ὕδρας κ. Προκόπιος —ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης — ἤρχισε νὰ ἀναζητῇ μὲ τὸ ὀλίγον φῶς τῶν ματιῶν του, τὸν Καρδινάλιον Μπέα καὶ τὴν ἀντιπροσωπείαν. Ὅταν δὲ τοὺς διέκρινεν, ἤρχισε νὰ κατευθύνεται μὲ ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας πρὸς αὐτούς ὑποβασταζόμενος ὑπὸ ἱερέως καὶ ἑνὸς διακόνου. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ὁ Καρδινάλιος Μπέα, γέρων καὶ αὐτός, ἤνοιξε τὴν ἰδικήν του ἀγκάλην καὶ ἐβάδισε πρὸς τὸν ὀρθόδοξον πρεσβύτην Ἀρχιερέα. Ρίγη συγκινήσεως διέτρεξαν τὸ ἐκκλησίασμα, το ὁποῖον τὴν αὐθόρμητον κίνησιν τῶν δύο ὑπεργήρων ἀρχιερέων τὴν ἀντελήφθη ὡς ἐκδήλωσιν Θείας ἐνοράσεως καὶ ἐπιταγῆς. Καὶ δίπλα ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ Σεπτὸν Λείψανον τοῦ Πρωτοκλήτου ἔπεσε ὁ ἕνας στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἄλλου. Ἀκολούθως ὁ Μητροπολίτης Προκόπιος ἐνηγκαλίσθη ὅλα τὰ μέλη τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἀντιπροσωπείας, ἐνῶ τὰ μάτια ὅλων εἶχον ὑγρανθῆ. Κανένα πρωτόκολλον δὲν προέβλεπε αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς μεγάλης ψυχικῆς εὐφροσύνης.

Ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν ὑπεγράμμισεν ἐντονώτερον αὐτοῦ, τὸ ὠ-

ραῖον, τὸ βαθύτερον νόημα τῶν θρησκευτικῶν ἐκδηλώσεων. Ἦτο, ὅπως ἐπιγραμματικὰ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἕνας «παροξυσμὸς ἀγάπης». Μία ἀνεκτίμητος ὑποθήκη διὰ τὰς μελλοντικὰς σχέσεις μεταξὺ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Ἀσφαλῶς, δὲν εἴμεθα κοντὰ εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν Χριστιανῶν. Πάντως, μακρυὰ ἀπὸ τὴν παρωχημένην πλέον ἀπομόνωσιν καὶ ἀποξένωσιν...

ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ἀδελφικὸς ἀσπασμὸς Καθολικῶν - Ὀρθοδόξων

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ὁ ἀλήτης

Τοῦ ΛΕΟΝΙΝΤ ΑΝΤΡΕΓΙΕΦ

ΔΕΝ ἀνῆκε σὲ κανένα δὲν εἶχε ὄνομα δικό του, κανεὶς δὲ θὰ μποροῦσε νὰ πῆ ποῦ εἶχε περάσει τὸν ἀτελείωτο τραχὺ χειμῶνα καὶ πῶς εἶχε βολευτῆ ἀπὸ τροφή, σ' ὅλη του τὴ ζωή.

Ἄλλα σκυλιά, πεινασμένα σὰν κι' αὐτόν, περήφανα ὅμως καὶ δυναμωμένα, γιατί εἶχαν ἀφεντικά, τὸν ἔδιωχναν ἀπὸ τὶς ζεστὲς ἴσμπες. Κάθε φορὰ ποὺ φαινόταν στὸ δρόμο, σπρωγμένος ἀπὸ τὴν πεῖνα ἢ ἀπὸ μιὰ ἔνστικτη ἀνάγκη συντροφιᾶς, τὰ παιδιὰ τοῦ πετοῦσαν πέτρες κι' οἱ μεγάλοι τὸν ὑποδέχονταν εὔθυμα, μ' ἕνα τρομερὸ μακρόσυρτο σφύριγμα.

Ξετρελλαμένος, ἔτρεχε δεξιὰ κι' ἀριστερά, σκόνταφτε στοὺς φράχτες καὶ τέλος τρύπωνε στὸ βάθος ἑνὸς μεγάλου κήπου, σ' ἕνα μέρος ποὺ ἤξερε, στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ ἔγλειφε τὰ ξεγδάρματα καὶ τὶς πληγές του καὶ μέσα στὴ μοναξιά, ὁ τρόμος καὶ τὸ μῖσος πλήθαιναν ὁλοένα καὶ καταστάλαζαν στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του.

Μονάχα μιὰ φορὰ τὸν χάιδεψε κάποιος. Ἦταν ἕνας μεθυσμένος μουζῖκος. Ἀγαποῦσε τὸν κόσμο ὁλόκληρο, ἀδελφωνόταν μὲ τὸν καθένα καὶ μουρμούριζε λόγια μπερδεμένα γιὰ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους. Λυπήθηκε, λοιπόν, τὸ ἄσχημο, βρώμικο σκυλί, ποὺ ἔπεσε, τυχαῖα, στὴν ἀόριστη, θολὴ ματιά του.

— Μεντόρ! φώναξε μὲ τὸ ὄνομα ποὺ δίνουμε ἀδιάκριτα στὸ κάθε σκυλί. Μεντόρ! ἔλα δῶ! μὴ φοβᾶσαι!

Τὸ σκυλὶ εἶχε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ὑπακούση καὶ κουνοῦσε τὴν οὐρά του, μὰ χωρὶς νὰ τὸ ἀποφασίζη.

Ὁ μουζῖκος χτύπησε τὸ γόνατό του καὶ εἶπε πάλι, πειστικά:

— Ἔλα, λοιπόν, χαζόπραμα! Δὲ θὰ σὲ πειράξω· λόγω τιμῆς!

Καθὼς τὸ σκυλὶ κουνοῦσε ὅλο καὶ πιὸ πολὺ τὴν οὐρά του καὶ πλησίαζε μὲ μικρὰ διστακτικὰ βήματα, ἡ διάθεσι τοῦ μεθυσμένου ἄλλαξε. Θυμήθηκε ὅσα εἶχε ὑποφέρει ἀπὸ τοὺς «καλοὺς ἀνθρώπους», ἕνας ὑπόκωφος θυμὸς τὸν πλημμύρισε καὶ μόλις ὁ «Μεντὸρ» ξαπλώθηκε μὲ τὴ ράχη στὰ πόδια του, τοῦ ἔδωσε μιὰ γερὴ κλωτσιὰ στὰ πλευρά.

— Νά, βρωμόσκυλο!

Τὸ σκυλὶ ἄρχισε νὰ οὐρλιάζη, τόσο ἀπὸ πόνο, ὅσο κι' ἀπὸ ξαφνιασμα καὶ θλίψη. Ὁ μουζῖκος γύρισε τρικλίζοντας στὸ σπίτι του, ἔδειρε τὴ γυναῖκα του καὶ ὕστερα ξέσχισε μικρὰ - μικρὰ κομματάκια τὸ καινούργιο σάλι ποὺ τῆς εἶχε ἀγοράσει τὴν περασμένη βδομάδα.

Ἀπὸ τότε τὸ σκυλὶ δυσπιστοῦσε σὲ ὅσους θέλανε νὰ τὸ χαϊδέψουν· μὲ τὴν οὐρὰ στὰ σκέλια, ἔφευγε τρεχᾶτο, ἢ χυμοῦσε μὲ μανία στοὺς διαβάτες, νὰ τοὺς δαγκώση, ὥσπου κατάφερναν νὰ τὸ ξεφορτωθοῦν μὲ μπαστουνιές.

Κάποιον χειμῶνα βολεύτηκε κάτω ἀπὸ τὴ βεράντα μιᾶς ἀκατοίκητης βίλλας, ποὺ δὲν εἶχε φύλακα καὶ φρούρησε ὁλόκληρη τὴν περιοχὴ χωρὶς συμφέρον. Τὶς νύχτες, πήγαινε κάθε τόσο ὥς τὸ δρόμο καὶ οὔρλιαζε ὥσπου βράχνιαζε. Ὕστερα, γύριζε νὰ ξαναπλαγιάση χωρὶς νὰ παύη νὰ γρυλίζη μὲ μανία, μὰ καὶ μὲ κάποια φανερὴ ἱκανοποίηση καὶ καμάρι.

Οἱ χειμωνιάτικες νύχτες ἦταν ἀτέλειωτες, τὰ μαῦρα παράθυρα τῆς ἀκατοίκητης βίλλας κύτταζαν σκυθρωπά, τὸν ἀκίνητο, παγωμένο κῆπο. Κάποτε - κάποτε, μιὰ γαλαζωτὴ φλογίτσα σπίθιζε σ' ἕνα τζάκι: ἦταν τὸ ἀντιφέγγισμα ἀπὸ ἕνα ἀστέρι ποὺ ἔπεφτε, ἢ μιὰ δειλὴ λάμψη σταλμένη ἀπὸ τὸ καινούργιο φεγγάρι.

*

Ἡ ἄνοιξη ἔφτασε καὶ γύρω ἀπὸ τὸ σιωπηλὸ σπίτι ἀκούστηκαν ρόδες ποὺ ἔτριζαν, βαρειὰ βήματα κι' οἱ χοντρὲς φωνὲς τῶν ἀνθρώπων ποὺ κουβαλούσανε τὰ μπαοῦλα.

Ὕστερα ἦρθαν κι' οἱ ἰδιοκτῆτες ἀπὸ τὴν πολιτεία: μιὰ χαρούμενη συντροφιά, ἄνθρωποι ἡλικιωμένοι, νέοι καὶ παιδιά, μεθυσμένοι ἀπὸ τὸν ζεστὸ ἀλόφωτο ἀέρα. Φώναζαν, τραγουδοῦσαν, ἕνα γυναικεῖο ἀσημένιο γέλιο κουδούνιζε.

Τὸ πρῶτο πρόσωπο ποὺ γνώρισε τὸ σκυλί ἦταν ἕνα ὄμορφο κοριτσάκι, ποὺ ἔτρεχε στὸν κῆπο μὲ τὴ σκοῦρα ποδιὰ τοῦ σχολείου.

Φαινόταν σὰ ν' ἀνυπομονοῦσε νὰ πάρη στὴν κατοχή της ὅλα ὅσα τὴν τριγύριζαν. Κύτταξε τὸν καταγάλανο οὐρανό, τὶς κερασιὲς μὲ τὰ κόκκινα κλώνια. Ὕστερα ξάπλωσε στὰ χόρτα, μὲ τὸ πρόσωπο γυρισμένο στὸν φλογερὸ ἥλιο. Ἄξαφνα, σηκώθηκε πάλι, ἀγκάλιασε μὲ τὰ μπράτσα της τὸν ἀνοιξιάτικο ἀέρα, τὸν φίλησε μὲ τὰ δροσερὰ χειλάκια της καὶ φώναξε μὲ βαθειὰ πεποίθηση:

— Ἄχ! πῶς διασκεδάζω!

Ὕστερα ἄρχισε νὰ στριφογυρίζη σὰν σβοῦρα. Τὴν ἴδια στιγμή, τὸ σκυλί, ποὺ εἶχε πλησιάσει ἀθόρυβα, ἅρπαξε ἀπότομα τὸν ποδόγυρο τῆς φουσκωμένης φούστας, ξέσχισε ἕνα κομμάτι καὶ χάθηκε, ὅπως εἶχε ἔρθει, πίσω ἀπὸ τὶς πυκνὲς βατουλιές.

— Ὤχ! τὸ κακὸ σκυλί! Φώναξε ἡ μικροῦλα, καθὼς ἔτρεχε τρομαγμένη πρὸς τὸ σπίτι κι' οἱ φωνές της ἀκούγονταν ὅλο καὶ πιὸ μακρυνές· Μαμά! Παιδιά! Μὴν πᾶτε στὸν κῆπο.. εἶναι ἕνα σκυλί! Ἕνα μεγάλο σκυλί πολὺ κακό!

Τὴ νύχτα, τὸ σκυλὶ ξαναγύρισε κρυφὰ στὴν κοιμισμένη βίλλα καὶ κουλουριάστηκε στὴ συνηθισμένη του θέση, κάτω ἀπὸ τὴ βεράντα. Ἀνθρώπινες μυρωδιὲς πλημμύριζαν τὸν ἀέρα κι' ἀπὸ τ' ἀνοικτὰ παράθυρα ἔφταναν σιγανὲς ἀνάσες.

Οἱ νεοφερμένοι εἶχαν ἀποκοιμηθῆ. Ἦταν ἄοπλοι κι' ἀνυπεράσπιστοι, μὰ τὸ σκυλὶ ἀγρυπνοῦσε γι' αὐτούς. Λαγοκοιμόταν καὶ μὲ τὸ παραμικρὸ θρόισμα ἅπλωνε μπροστὰ τὴ μουσούδα του μὲ τὰ δυὸ ἀκίνητα, φωσφορικὰ μαυράδια.

Καὶ ἦταν πολλοὶ οἱ ἀνησυχητικοὶ θόρυβοι μέσα σ' αὐτὴ τὴν ὁλοζώντανη ἀνοιξιάτικη νύχτα· μέσα στὸ χόρτο ἔρριζε κάτι μικρὸ κι' ἀόρατο, ποὺ ἔφτανε ὥς τὴ γυαλιστερὴ μύτη τοῦ σκύλου. Ἕνα ξεράκλαδο ἔτριζε κάτω ἀπ' τὸ βάρος κάποιου κοιμισμένου πουλιοῦ. ἕνα κάρότσι κυλοῦσε βαρειὰ καὶ φορτωμένα καμιόνια βροντοῦσαν στὸ δρόμο. Καὶ στὸν ἀκίνητο ἀέρα ξεχύνονταν οἱ δροσερὲς εὐωδιὲς τοῦ ρετσινιοῦ ποὺ ξυπνοῦσαν τὴ διάθεση γιὰ μακρυνὰ ταξίδια.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς πολιτείας ἦταν καλόκαρδοι, τώρα μάλιστα, ποὺ βρίσκονταν μακρυά της, ποὺ ἀνασαίνανε καθαρὸν ἀέρα καὶ ὅλα ὅσα βλέπανε γύρω τους ἦταν πράσινα, γαλάζια κι' ἀθῶα.

Τὴν πρώτη στιγμὴ θέλησαν νὰ διώξουν τὸ σκυλί, ποὺ τοὺς εἶχε τρομάξει, πήγανε μάλιστα νὰ τὸ σκοτώσουν μὲ τὶς πιστολιές, ἀφοῦ δὲν ἔφευγε μὲ τὸ καλό. Μὰ ὕστερα συνηθίσανε τὰ νυχτερινά του γαυγίσματα καὶ πολλὲς φορές, τὸ πρωΐ,

κάποιος ἀπὸ τοὺς νεοφερμένους ρωτοῦσε:

— Ποῦ εἶναι ὁ δαγκανιάρης μας;

Αὐτὸ τὸ ὄνομα τοὔμεινε. Τὴν ἡμέρα βλέπανε ἀνάμεσα στὰ θάμνα ἕνα σκοῦρο κορμὶ νὰ γίνεται ἄφαντο στὴν πρώτη κίνηση ἑνὸς χεριοῦ, ποὺ τοῦ πετοῦσε ψωμί, σὰ νὰ πετοῦσε μιὰ πέτρα.

Σὲ λίγο ὅλοι συνήθισαν τὸν Δαγκανιάρη. Τὸν ἔβλεπαν πιὰ σὰ σκυλὶ τοῦ σπιτιοῦ, διασκέδαζαν μὲ τὴν ἀγριάδα καὶ τὸν ἀλόγιστο τρόμο του. Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ὁ Δαγκανιάρης λιγόστευε ἕνα βῆμα τὴν ἀπόσταση ποὺ τὸν χώριζε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς βίλλας. Μελετοῦσε τὰ πρόσωπά τους καὶ προσαρμοζόταν μὲ τὶς συνήθειές τους. Μισὴ ὥρα πρὶν ἀπὸ τὸ δεῖπνο, τὸν βλέπανε κιόλας ἀνάμεσα στοὺς θάμνους νὰ τοὺς κλείνη φιλικὰ τὸ μάτι.

Πρώτη ἡ Λέλια, ἡ μικρὴ μαθήτρια, ξεχνώντας τὴν πρώτη τους συνάντηση, τὸν ἔμπασε ὁριστικὰ στὸν κύκλο αὐτῶν τῶν εὐτυχισμένων ἀνθρώπων, ποὺ χαίρονταν τὴν ἀνάπαυση καὶ τὴν ξεγνοιασιὰ τῆς ἐξοχῆς.

— Ἔλα δῶ, Δαγκανιάρη, τοῦ φώναζε. Ἔλα σκυλάκι μου, ἔλα, λοιπόν! Θέλεις ζάχαρη; Θὰ σοῦ δώσω ζάχαρη, σύμφωνοι; Μὰ ἔλα, λοιπόν!

Ὁ Δαγκανιάρης, ὅμως, δὲν πήγαινε· φοβόταν. Καὶ μὲ ὅλη τὴν τρυφερότητα ποὺ μποροῦσε νὰ ἐκφράζη ἡ ὄμορφη φωνή, προχώρησε ἡ Λέλια πρὸς τὸ σκυλί, χτυπώντας τὰ χέρια της, μὰ χωρὶς νὰ πάψη, στὸ βάθος, νὰ φοβᾶται μήπως τὴ δαγκώση.

— Σ' ἀγαπῶ, Δαγκανιάρη, σ' ἀγαπῶ πολύ, τοῦ ἔλεγε. Ἔχεις νόστιμη μουρίτσα καὶ μάτια τόσο ἐκφραστικά! Δὲ μὲ πιστεύεις, Δαγκανιάρη;

Τὰ φρύδια τῆς Λέλια ἀνασηκώθηκαν. Εἶχε κι' ἡ ἴδια μιὰ τόσο νόστιμη μυτίτσα καὶ μάτια τόσο ἐκφραστικά, ποὺ ὁ ἥλιος εἶχε πολὺ δικηο νὰ φιλάη τρυφερὰ τὰ τριανταφυλλένια της μάγουλα κι' ὁλόκληρο τὸ νεανικὸ πρόσωπό της μὲ τὴν καλοσυνάτη ὀμορφιά.

Τότε, γιὰ δεύτερη φορὰ στὴ ζωή του, τὸ σκυλὶ ξάπλωσε μὲ τὴ ράχη κι' ἔκλεισε τὰ μάτια, χωρὶς νὰ ξέρη ἀκόμα, ἂν θὰ τὸ δέρνανε ἢ ἂν θὰ τὸ χάϊδευαν.

Μὰ τούτη τὴ φορὰ τὸ χάϊδεψαν!

Ἕνα χλιαρὸ χεράκι ἀκούμπησε διστακτικὰ στὸ ἀναμαλλιασμένο κεφάλι του καὶ σὰ νὰ τὸ καταχτοῦσε μ' αὐτὸ ὁριστικά, γλίστρησε ἐλεύθερο καὶ τολμηρὸ σ' ὁλάκληρο τὸ τριχωτὸ κορμὶ καὶ τὸ γαργαλοῦσε ἁπαλά!

— Μαμά! Παιδιά! Κυττᾶχτε! Χαϊδεύω τὸν Δαγκανιάρη! φώναξε ἡ Λέλια.

Ὅταν τὰ παιδιὰ τρέξανε ὅλο κίνηση, ζωὴ καὶ φῶς, γοργὰ σὰν σταγόνες ἀπὸ ἀναλυτὸ ἀσῆμι, ὁ Δαγκανιάρης ἀπόμεινε παγωμένος ἀπὸ τρόμο. Περίμενε, ἄοπλος! Ἤξερε πῶς ἂν τὸν μεταχειρίζονταν ἄσχημα, θὰ τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ μπήξη τὰ σουβλερὰ δόντια του στὸ κορμὶ τοῦ ἀντιπάλου του· τοῦ εἴχανε πάρει πιὰ τὴν ἀνελέητη κακία του. Καὶ ὅταν ἄρχισαν ὅλοι νὰ τὸν χαϊδεύουν, ἀνατρίχιαζε στὸ κάθε ἄγγιγμα τῶν φιλικῶν χεριῶν καὶ σχεδὸν πονοῦσε ἀπ' αὐτὲς τὶς πρωτόγνωρες ἐντυπώσεις, σὰν νὰ τὸν ἔδερναν.

***

Ἡ σκυλίσια ζωὴ τοῦ Δαγκανιάρη πλάτυνε κι' ἄνθισε.

Εἶχε ἕνα ὄνομα. Ἔτρεχε ὅσο πιὸ γρήγορα μποροῦσε ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κήπου, μόλις τὸ ἄκουγε. Ἀνῆκε τώρα σὲ πλάσματα ἀνώτερα κι' εἶχε τὴ δύναμη νὰ τοὺς φανῆ χρήσιμος. Τί ἄλλο θὰ μποροῦσε νὰ λαχταρήση ἕνα σκυλὶ γιὰ νὰ εἶναι εὐτυχισμένο;

Ἡ πολύχρονη, νομαδικὴ καὶ πεινασμένη ζωή του τὸν εἶχε συνηθίσει στὴ λιτότητα κι' ἔτρωγε πολὺ λίγο. Ἄλλαξε, ὡστόσο, ἀπίστευτα. Οἱ μακρυὲς τρίχες του, ποὺ ἔπεφταν πρίν, κακκινωπὲς καὶ θαμπές, σκεπασμένες πάντα μὲ ξερὲς λάσπες στὴν κοιλιά, σκούρηναν κι' ἔγιναν καθαρὲς καὶ γυαλιστερὲς

σὰν ἀτλάζι. Ὅταν ἔτρεχε, γιὰ γοῦστο, ὥς τὴν καγκελλόπορτα τοῦ περιβολιοῦ καὶ καθόταν στὸ κατῶφλι, κυττάζοντας δεξιὰ κι' ἀριστερὰ τὸ δρόμο, κανένας πιὰ δὲ σκεφτόταν νὰ τὸν πειράξη ἢ νὰ τοῦ πετάξη πέτρες.

Μὰ αὐτὴ τὴν περηφάνεια καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τὴν ἔνοιωθε μονάχα στὴ μοναξιά. Στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς του, ὁ φόβος δὲν εἶχε ἀκόμα ἐξατμισθῆ ἐντελῶς καὶ κάθε φορὰ ποὺ ἔβλεπε κάποιον νὰ τὸν πλησιάζη, σάστιζε καὶ περίμενε πὼς θὰ τὸν χτυποῦσε. Γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμα, τοῦ φαινόταν πὼς κάθε χάδι ἦταν μιὰ ἔκπληξη. Δὲν ἤξερε ν' ἀπαντάη μὲ χάδια στὰ χάδια. Ἄλλα σκυλιὰ ἔχουν μάθει νὰ σηκώνονται στὰ πισινά τους πόδια, νὰ τρίβονται πάνω στοὺς ἀνθρώπους καὶ μάλιστα νὰ χαμογελοῦν.

Ὁ Δαγκανιάρης δὲν ἤξερε τίποτα ἀπὸ ὅλα αὐτά.

Τὸ μόνο ποὺ μποροῦσε ἦταν νὰ πλαγιάζη μὲ τὴ ράχη καὶ νὰ σιγογαυγίζη μὲ μάτια κλειστά.

Μὰ ἦταν πάρα πολὺ λίγο, γιὰ νὰ ἐκφράση τὴν ἐξαίσια μαγεία, τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ τὸν πλημμύριζε. Καί, κινούμενος ἀπὸ κάποιαν αὐθόρμητη ἔμπνευση, ὁ Δαγκανιάρης ἄρχισε νὰ μιμῆται αὐτὰ ποὺ εἶχε ἰδῆ ἄλλοτε νὰ κάνουν τὰ ἄλλα σκυλιά, μὰ ποὺ τὰ εἶχε ξεχασμένα ἀπὸ καιρό. Κυλιόταν ἄχαρα, πηδοῦσε ἀδέξια, στριφογύριζε σὰ σβούρα καὶ τὸ κορμί του—τόσο σβέλτο κι' ἐλαστικό—γινόταν βαρύ, γελοῖο κι' ἀξιολύπητο.

— Μαμά! Παιδιά! Κυττάξτε τὸν Δαγκανιάρη ποὺ παίζει, φώναξε ἡ Λέλια, κι' εἶπε πνιγμένη στὰ γέλια:

— Πάλι, Δαγκανιάρη, πάλι! Ναί, ἔτσι!

Ὅλοι τρέξανε κι' ἐνθουσιασμένοι βλέπανε τὸν Δαγκανιάρη νὰ στριφογυρίζη καὶ νὰ κυλιέται, μὰ κανένας δὲν πρόσεξε τὴν παράξενη ἱκεσία ποὺ ἦταν ζωγραφισμένη στὰ μάτια του. Ὅπως, ἄλλοτε, φωνάζανε τὸ σκυλὶ καὶ τὸ φοβέριζαν γιὰ νὰ βλέπουνε τὸν ἀλόγιστο φόβο του, ἔτσι καὶ τώρα τὸ χάϊδευαν γιὰ νὰ χαίρονται αὐτὰ τὰ κωμικὰ ξεσπάσματα τῆς στοργῆς καὶ τῆς τρυφερότητός του.

Δὲν περνοῦσε ὥρα, χωρὶς κάποιο ἀπὸ τὰ παιδιὰ νὰ φωνάξη:

— Δαγκανιάρη, κάνε τὸν ὄμορφο. Δαγκανιάρη, παῖξε, Δαγκανιάρη!...

Καὶ ὁ Δαγκανιάρης στριφογύριζε καὶ κυλιόταν, ἀνάμεσα σὲ ἀτέλειωτα γέλια. Μονάχα μπροστὰ στοὺς ξένους δὲν ἔκανε ποτὲ τὰ παιγνίδια του, παρὰ ἔτρεχε νὰ κρυφτῆ στὸν κῆπο ἢ κάτω ἀπ' τὴ βεράντα.

Σιγά - σιγὰ ὁ Δαγκανιάρης συνήθισε νὰ μὴ νοιάζεται πιὰ γιὰ φαΐ. Μιὰ ὥρα ὁρισμένη ἡ μαγείρισσα τοῦδινε τὴ σοῦπα του καὶ τὰ κόκκολα. Πλάγιαζε μὲ σιγουριὰ στὴν ἀγαπημένη του θέση κι' ἄρχιζε ἀμέσως νὰ ἀποζητάη τὰ χάδια.

Εἶχε παχύνει καὶ τεμπελιάσει. Πολὺ σπάνια ἔβγαινε ἀπὸ τὴ βίλλα κι' ὅταν τὰ παιδιὰ τὸν φώναζαν γιὰ νὰ πάη μαζί τους στὸ δάσος, κουνοῦσε τὴν οὐρὰ καὶ γινόταν ἄφαντος, χωρὶς νὰ τὸν πάρουν εἴδησι.

Τὴ νύχτα, ὅμως, τὰ προστατευτικά του γαυγίσματα ἦταν τὸ ἴδιο δυνατά.

**

Οἱ χρυσὲς φλόγες τοῦ φθινοπώρου ἄναψαν καὶ συχνὲς μπόρες ἔπνιγαν τὸν οὐρανό. Γρήγορα οἱ βίλλες ἀδειάσανε κι' ἔγιναν σιωπηλές, σὰν λαμπάδες σβησμένες ἀπὸ τὸν ἄνεμο καὶ τὶς βροχές.

— Τί θὰ τὸν κάνουμε τὸν Δαγκανιάρη; ρώτησε συλλογισμένη ἡ Λέλια.

Μὲ τὰ χέρια δεμένα γύρω στὰ γόνατα, ἦταν καθισμένη κοντὰ στὸ παράθυρο καὶ κύτταζε θλιμμένη τὶς σταλαγματιὲς τῆς βροχῆς, ποὺ κυλοῦσαν πάνω στὰ τζάμια.

— Τί στάση εἶν' αὐτή, Λέλια! Εἶδες ποτέ σου κανένα νὰ κάθεται ἔτσι; φώναξε ἡ μητέρα κι' ὕστερα εἶπε: Ὅσο γιὰ τὸν Δαγκανιάρη, θὰ πρέπει νὰ τὸν ἀφήσουμε ἐδῶ. Δὲν μπορεῖ νὰ γίνη διαφορετικά.

— Εἶναι κρῖμα! ἀποκρίθηκε ἀρ-

γά - ἀργὰ ἡ Λέλια.

— Τί νὰ τοῦ κάνουμε; Δὲν ἔχουμε αὐλὴ καὶ δὲν μποροῦμε νὰ κρατήσουμε ἕνα τέτοιο σκυλὶ μέσα στὸ σπίτι. Δὲν φαντάζομαι νὰ μὴν τὸ καταλαβαίνης.

— Τί κρῖμα! εἶπε πάλι ἡ Λέλια, ἕτοιμη νὰ κλάψη.

Τὰ μαῦρα φρύδια της τρεμόπαιζαν κιόλας σὰ φτεροῦγες χελιδονιοῦ, ἡ μυτίτσα ζάρωνε παραπονιάρικα, ὅταν ἡ μητέρα συνέχισε:

— Ἀπὸ καιρὸ οἱ Ντογκάγιεβ λένε νὰ μᾶς δώσουν ἕνα σκυλάκι. Εἶναι ἀπὸ πολὺ καλὴ ράτσα κι' ἔχει κιόλας μάθει ἕνα σωρὸ παιγνίδια... Μ' ἀκοῦς; Ἐνῶ τοῦτο ἐδῶ εἶναι ἕνα σκυλὶ κοινό.

— Εἶναι κρῖμα! εἶπε πάλι ἡ Λέλια, μὰ δὲν ἔκλαψε.

Καὶ πάλι ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους ἄνθρωποι ἄγνωστοι καὶ τὰ καμιόνια βόγγησαν, ἐνῶ τὰ σανίδια τοῦ πατώματος ἔτριζαν κάτω ἀπὸ τὰ βαρειά τους βήματα. Κανένας, ὅμως, δὲν γελοῦσε κι' οἱ φωνὲς ἦταν πιὸ σιγανές.

Τρομαγμένος ἀπὸ τὰ ἄγνωστα πρόσωπα, μὲ τὸ ἀόριστο προαίσθημα κάποιας συμφορᾶς, ὁ Δαγκανιάρης ἔτρεξε νὰ κρυφτῆ στὸ βάθος τοῦ κήπου. Ἀπὸ κεῖ, μέσα ἀπὸ τὰ ἄφυλλα χαμόκλαδα, εἶχε καρφώσει τὰ μάτια του στὴ γωνιὰ τῆς βεράντας ποὺ μποροῦσε νὰ βλέπη κι' ὅπου πηγαινοέρχονταν ἄνθρωποι μὲ κόκκινες μπλοῦζες.

Ἡ Λέλια πῆγε κοντά του.

— Ἐδῶ εἶσαι, καημένε μου Δαγκανιάρη; τοῦ εἶπε. Ἔλα μαζί μου.

Ἦταν κιόλας ντυμένη γιὰ τὸ ταξίδι καὶ φοροῦσε τὴ σκοῦρα φοῦστα ποὺ τῆς εἶχε ξεσχίσει ὁ Δαγκανιάρης.

Ὁ σκύλος τὴν ἀκολούθησε ὥς τὸ δρόμο. Ἡ βροχὴ πότε σταματοῦσε, πότε ξανάρχιζε. Ὁ ἥλιος εἶχε κρύψει τὴ θλίψη του πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ παχὺ τεῖχος.

Στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ δρόμου ἁπλώνονταν μαυρισμένα σταροχώραφα καὶ μόνο στὸν ὁρίζοντα, στὰ κοντινὰ βουναλάκια, ξεχώριζαν σὰ νησάκια, τοῦφες ἀπὸ δέντρα καὶ θάμνους. Πολὺ κοντὰ στὴν εἴσοδο τῆς πολιτείας ἦταν μιὰ καλύβα μὲ τσίγκινη, κόκκινη σκεπή. Μπροστὰ στὴν πόρτα, μερικοὶ μουζίκοι γελοῦσαν καὶ πειράζανε τὸν Ἰλιούσκα, τὸν ἠλίθιο τοῦ χωριοῦ.

— Δῶσε μου ἕνα καπίκι! ἔλεγε κλαψιάρικα ὁ Ἰλιούσκα.

Φωνὲς θυμωμένες καὶ κοροϊδευτικές, τοῦ ἀπαντοῦσαν ὅλες μαζί.

— Θέλεις νὰ σκίσης ξύλα;

Ὁ Ἰλιούσκα ξεστόμιζε πρόστυχα λόγια, ποὺ ἔκαναν τοὺς ἀκροατές του νὰ γελοῦνε χωρὶς χαρά.

Μιὰ ἡλιαχτίδα ἔσκισε τὸ σύννεφο· ἔμοιαζε χλωμὴ κι' ἀναιμική, λὲς κι' ὁ ἥλιος ἦταν ἀγιάτρευτα ἄρρωστος.

Τὸ καταχνιασμένο φθινόπωρο ἔγινε ἀκόμα πιὸ μελαγχολικό.

— Στενοχωριέμαι, Δαγκανιάρη, μουρμούρισε ἡ Λέλια καὶ γύρισε στὴ βίλλα μὲ χαμηλωμένα μάτια.

Μονάχα στὸ σταθμὸ θυμήθηκε πὼς δὲν εἶχε ἀποχαιρετήσει τὸ σκυλί.

***

Ἀρκετὴ ὥρα ἔτρεξε ὁ Δαγκανιάρης πίσω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ φεύγανε. Πῆγε ὥς τὸ σταθμό, ὕστερα ξαναγύρισε, βρώμικος καὶ βρεγμένος, στὴν ἔρημη βίλλα.

Ἐκεῖ, ἔκανε ἕνα καινούργιο παιγνίδι, ποὺ κανένας δὲν τὸ εἶδε· γιὰ πρώτη φορὰ ἀνέβηκε στὴ βεράντα, σηκώθηκε ὄρθιος στὰ πισινά του πόδια καὶ κύτταξε ἀπὸ τὴν τζαμόπορτα, ξύνοντάς την μὲ τὰ νύχια του.

Μὰ οἱ κάμαρες ἦταν ἀδειανὲς καὶ κανένας δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε.

Μιὰ ψιλὴ βροχὴ ἄρχισε νὰ πέφτη κι' ἀπὸ παντοῦ ἔφταναν κιόλας τὰ σκοτάδια τῆς ἀτέλειωτης νύχτας.

Γοργὰ κι' ἀθόρυβα, γέμισαν τὸ ἄδειο σπίτι, ἔβγαιναν σερνάμενα ἀπὸ τὰ θάμνα, γλιστροῦσαν μαζὶ μὲ τὴ βροχὴ ἀπὸ τὸν τετράψηλο, πένθιμο οὐρανό.

Ἀπὸ τὴ βεράντα, ἀκόμη πιὸ μεγάλη καὶ παράξενα ἀδειανή, τώρα

Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς

Τὸ νέο βιβλίο τοῦ κ. ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ πρῶτο αὐτὸ βῆμα τοῦ κ. Κωστῆ Μελισσαροπούλου στὸν πνευματικὸ στίβο, ὅπου διαπρέπει πλέον, ἐκδοθὲν τὸ 1939 καὶ πρὸ πολλοῦ ἐξηντλημένον, κυκλοφορεῖ τώρα εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἀναθεωρημένην καὶ συμπληρωμένην.

Ἐν πρώτοις ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ «Ἀποκρυφισμοῦ καὶ Μυστικισμοῦ» χρησιμοποιεῖ, ἀντὶ τῆς παλαιᾶς ἀκάμπτου καθαρευούσης, μιὰ εὐπρεπῆ δημοτική, ρέουσα φυσιολογικά, ζωντανά, χωρὶς νὰ προκαλῆ στὸ ἐλάχιστον.

Ἔπειτα στὰ χρόνια ποὺ πέρασαν ὁ ὥριμος συγγραφεὺς ἔχει νέες ἐμπειρίες. Καὶ σωστὰ κρίνοντας, ἀντὶ νὰ ἀλλάξη ὅλως διόλου τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῆς μελέτης του, προσθέτει ἕνα νέο κεφάλαιο, ποὺ τὴν ὁλοκληρώνει.

Τὸ βιβλίο του γίνεται ἔτσι περισσότερο ἑλκυστικὸ καὶ χρήσιμο. Μὲ τὴ σαφήνεια ποὺ διακρίνει πάντοτε τὸν κ. Μελισσαρόπουλο καὶ τὴν μεθοδικότητα, ὁ ἀναγνώστης χειραγωγεῖται σ' αὐτὸ τὸ δύσκολο θέμα ἀποτελεσματικά. Τὸ πλῆθος τῶν σημειώσεων (105 ἐν ὅλῳ) ποὺ ἀποτελοῦν δύο εἰδικὰ κεφάλαια εἰς ἔκτασιν τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ ὅλου βιβλίου, τὸ μεταβάλλουν κατὰ τὸ σοβαρὸ αὐτὸ ποσοστό, σὲ ἕνα ἐκλαϊκευτικὸ ἐγκυκλοπαιδικὸ λεξιλόγιο, ἰδιαιτέρως πολύτιμο γιὰ τοὺς νέους ποὺ θέλουν νὰ εἰσαχθοῦν στὴν μελέτη τοῦ Ἐσωτερισμοῦ.

ΧΡ. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ποὺ τῆς εἶχαν βγάλει τὴν τέντα, τὸ φῶς πάλευε ἀκόμα ἐνάντια στὸ σκοτάδι, φωτίζοντας μελαγχολικὰ τὰ λαμπερὰ ἀνθρώπινα ἀχνάρια, μὰ σὲ λίγο νικήθηκε κι' αὐτό.

Ἡ νύχτα ἔπεφτε.

Καὶ ὅταν τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀμφιβάλη, τὸ σκυλὶ ἄρχισε νὰ οὐρλιάζη ἐπίμονα καὶ παραπονιάρικα.

Μὲ μιὰ νότα ἠχηρὴ καὶ διαπεραστικὴ σὰν τὴν ἀπελπισία, ἡ φωνή του ἔσμιξε μὲ τὸ μονότονο θόρυβο τῆς βροχῆς, ξέσχισε τὸ ἀεράκι, πῆγε νὰ σβύση πάνω ἀπὸ τὰ μαῦρα, γυμνὰ χωράφια.

Τὸ σκυλὶ οὔρλιαζε ἐπίμονα, σὲ κανονικὰ διαστήματα, μὲ μιὰν ἤρεμη ἀπελπισία...

Καὶ ὅσοι ἄκουγαν αὐτὸ τὸ οὔρλιασμα, νόμιζαν πὼς ἦταν ἡ ἴδια ἡ σκοτεινὴ νύχτα, ποὺ βογγοῦσε, ἀποζητῶντας μὲ λαχτάρα τὸ φῶς, μιὰ ζεστὴ γωνιά, μιὰ στοργικὴ καρδιά...

Τὸ σκυλὶ οὔρλιαζε...

ΛΕΟΝΙΝΤ ΑΝΤΡΕΓΙΕΦ

Τί περιμένει ή Ἐπιστήμη ἀπὸ τὰς πτήσεις κοσμοναυτῶν

*

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ τῶν εἰδήσεων διὰ τὴν διερεύνησιν τοῦ Διαστήματος. Στὰς 12 Ὀκτωβρίου ἐτέθη εἰς τροχιὰν τὸ Ρωσσικὸν διαστημόπλοιον «Βοσχόντ» (Ἀνατολὴ ἡλίου) μὲ τρεῖς ἐπιβάτας: τὸν πιλότο Βλαδιμηρο Κομάρωφ, τὸν ἐπιστήμονα Κωνσταντῖνο Φεοκτίστωφ καὶ τὸν ἰατρὸ Βόριδα Γιεγκόρωφ. Ἕνα ἀκόμη βῆμα ἐμπρός..

Αἱ προηγούμεναι Σοβιετικαὶ ἐκτοξεύσεις ἦσαν:

Γιουρι Γκαγκάριν. Ἀπρίλιος 1961, πρῶτος ἀστροναύτης τοῦ κόσμου —μία περιστροφὴ γύρω ἀπὸ τὴν Γῆν.

Γκέρμαν Τιτόφ. Αὔγουστος 1961 —17 περιστροφές.

Ἀντριὰν Νικολάγιεφ καὶ Πάβελ Ποπόβιτς, Αὔγουστος 1962, οἱ πρῶτοι δίδυμοι ἀστροναῦτες τοῦ κόσμου — 25 καὶ πλέον περιστροφὲς μὲ χωριστὰ διαστημόπλοια.

Βαλεριὰν Μπυκόφσκυ καὶ Βαλεντίνα Τερέσκοβα, ἡ πρώτη ἀστροναύτης τοῦ κόσμου. Ἰούνιος 1963 —81 περιστροφὲς ὁ ἄνδρας, 48 περιστροφὲς ἡ γυναίκα.

Ἡ πτῆσις τῶν «τριδύμων» κοσμοναυτῶν διήρκεσεν 24 ὥρας καὶ 17΄ λεπτά, ἀνεφέρθη δὲ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι λόγῳ κάποιου διαπιστωθέντος μειονεκτήματος τὸ διαστημόπλοιον ἀνεκλήθη προώρως, δυνηθέν, ἐν πάσῃ περιπτώσει, νὰ προσγειωθῇ ὁμαλώτατα.

«ΒΟΣΧΟΝΤ»
ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΝΑΥΤΑΙ

Σχεδιάγραμμα τοῦ «Βοσχόντ», κατὰ τὴν πτῆσιν του. Διακρίνονται οἱ τρεῖς ἀστροναῦται, εἰς τὰς θέσεις των, ἐντὸς τοῦ διαστημοπλοίου

Μέχρι τῆς πτήσεως τοῦ «Βοσχὸντ» οἱ Ρῶσσοι κοσμοναῦται εἶχαν συνολικῶς πετάξει 385 ὥρας (ἔναντι 53 ὡρῶν τῶν Ἀμερικανῶν) ἀλλὰ ἐπρόκειτο γενικῶς περὶ ἀτομικῶν πτήσεων. Τώρα, διὰ πρώτην φοράν, ἕνα διαστημόπλοιον μεταφέρει πλήρωμα.

Διὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιτεύγματος αὐτοῦ ἠρωτήθη ὁ καθηγητὴς Νοράϊρ Σοσσακιάν, ἰσόβιος Γραμματεὺς τῆς Σοβιετικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν, κατὰ τὴν ἄφιξίν του στὸ Παρίσι διὰ τὴν σύνοδον τοῦ ἐκτελεστικοῦ συμβουλίου τῆς Οὐνέσκο. Καὶ ἔδωσεν ἐνδιαφερούσας ἀπαντήσεις, τονίσας ὅτι ἡ πτῆσις τοῦ «Βοσχόντ» ἀντικατοπτρίζει τὴν προοπτικὴν μὲ τὴν ὁποίαν θ' ἀναληφθοῦν αἱ μελλοντικαὶ κοσμικαὶ ἔρευναι. Ἡ πτῆσις αὐτή, εἶπε, διευρύνει τὰς δυνατότητας ἐξερευνήσεως τοῦ κοσμικοῦ χώρου, διότι εἶναι ὁ πρόδρομος τῶν ἐπιστημονικῶν σταθμῶν εἰς τὸ Διάστημα, οἱ ὁποῖοι θὰ περιστρέφωνται γύρω ἀπὸ τὴν Γῆν ἐπὶ καθωρισμένων τροχιῶν.

— Ποία θὰ εἶναι ἡ χρησιμότης των;

— Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς εἶναι γεμάτη ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα δυσχεραίνουν τὴν μελέτην τοῦ Διαστήματος. Θὰ ἔλθη ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἀστρονόμοι καὶ ἀστροφυσικοὶ θὰ ἐπιβιβάζωνται εἰς ἕνα κοσμικὸν πλοῖον καί, πέραν τῆς ἀτμοσφαίρας, θὰ προβαίνουν εὐκολώτερα εἰς τὰς παρατηρήσεις των. Ἡ δημιουργία ἀληθινῶν ἐπιστημονικῶν διαστημικῶν σταθμῶν θὰ τοὺς ἐπιτρέψη νὰ προαγάγουν πολλοὺς ἐπιστημονικοὺς τομεῖς.

»Αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ θὰ ἐπιτρέψουν ἐπίσης νὰ ἴδωμεν πῶς καὶ μὲ ποίαν ταχύτητα ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ὁ ὁποῖος παρέμεινε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐξελίξεώς του προσδεδεμένος εἰς τὰς συνθήκας αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν εἰς τὴν Γῆν, θὰ δύναται νὰ προσαρμοσθῆ εἰς τὰς συνθήκας τῶν κοσμικῶν πτήσεων — ταξιδίων τῶν ὁποίων ἡ διάρκεια μετρᾶται εἰς ἔτη. Διαδικασίαι τόσον οὐσιώδεις ὅσον ἡ κυτταρικὴ διαίρεσις, παραδείγματος χάριν, ὑπόκεινται ἄραγε εἰς τὴν βαρύτητα; Τὰ πειράματα τὰ ὁποῖα ἤρχισαν ἤδη, ὅπως εἶναι εὐνόητον, ἐπὶ ὀργανισμῶν, ὅπως μονοκύτταρα φυτὰ ἢ μικροοργανισμοὶ ἢ ἐπὶ καλλιεργειῶν ζωϊκῶν ἱστῶν, δὲν δίδουν ἀκόμη ἀποφασιστικὰ ἀποτελέσματα καὶ ἕνας διαστημικὸς σταθμὸς θὰ ἦτο ἰδιαιτέρως ἐνδεδειγμένος διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν.

— Ἀπὸ βιολογικῆς ἀπόψεως, ποῖα εἶναι τὰ στάδια τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διανυθοῦν πρὶν γίνουν ἀληθινὰ κοσμικὰ ταξίδια;

— Ἐν πρώτοις, πρέπει νὰ μάθωμεν μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν πόσον χρόνον δύναται νὰ ἀνθέξη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἔλλειψιν βαρύτητος· τοῦτο ἐφ' ὅσον δὲν θὰ γνωρίζωμεν νὰ δημιουργοῦμεν μέσα εἰς τὸ διαστημόπλοιον τεχνητὴν βαρύτητα, ἡ δημιουργία τῆς ὁποίας δὲν ἀνήκει εἰς τὸν βιολόγον. Σοβιετικαὶ ἐργασίαι ἔχουν ἀποδείξει ὅτι ἐὰν ὑπάρχη τὸ ἕνα τρίτον τῆς κανονικῆς βαρύτητος, ὁ συντονισμὸς τῶν κινήσεων τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀρκετὰ ἀκριβής.

»Πρέπει, κατόπιν, νὰ μάθωμεν νὰ δημιουργῶμεν τὰς καταλλήλους συνθήκας διὰ μίαν κανονικὴν ἱκανότητα ἐργασίας καὶ διὰ μίαν καλὴν ἀνάπαυσιν.

»Ἄλλο μεγάλο πρόβλημα: ὁ κίνδυνος τῶν ἀκτινοβολιῶν. Ὁ κίνδυνος αὐτὸς προέρχεται ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τὴν ἀκτινενέργειαν ἡ ὁποία ὑπάρχει κανονικῶς εἰς τὸν κοσμικὸν χῶρον καί, ἀφ' ἑτέρου, ἀπὸ τὰς «ἡλιακὰς καταιγίδας», τὰς ὁποίας πρέπει νὰ μάθωμεν νὰ προβλέπωμεν μὲ ἀκρίβειαν, διὰ νὰ προστατευθῶμεν ἀπὸ αὐτάς. Εἶναι δυνατὴ ἡ κατασκευὴ καταφυγίων ἐπὶ τοῦ διαστημοπλοίου, ἀλλ' οἱ ἐπιστήμονες μελετοῦν ἐπίσης λύσεις ἀπροβλέπτους ἐνίοτε, ὅπως ἡ μείωσις τοῦ μεταβολισμοῦ, ἡ ὁποία, εἰς τὸν ἄνθρωπον, δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μὲ τὴν ψύξιν τοῦ σώματος. Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ θεωρήσωμεν ὡς δυνατὴν μίαν βιοχημικὴν προστασίαν καὶ ἀκόμη τὸν πλήρη λήθαργον κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου, λύσιν ἡ ὁποία δὲν συμβιβάζεται καθόλου μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς κοσμικῆς ἐρεύνης

διὰ τὴν ὁποίαν χρειάζονται πολὺ δραστήριοι ἄνθρωποι. Εἶναι πολὺ σημαντικὸν τὸ νὰ δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιῶμεν τὴν ἡλιακὴν ἐνέργειαν διὰ νὰ ἐξασφαλίζωμεν τὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν ζωὴν ὀργανικὰς οὐσίας κατὰ τὴν πτῆσιν. Ἐν ὀλίγοις, μᾶς χρειάζεται ἡ ἐν μικρογραφίᾳ ἀνάπλασις τοῦ κύκλου τῶν μετασχηματισμῶν, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει ἐδῶ εἰς τὴν Γῆν. Θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσωμεν εἰς τὸ ἀνώτατον ὅριον τοὺς πόρους τῆς χλωρίδος καὶ τῆς πανίδος.

— Ἐν συνόψει, ἐπιδιώκετε νὰ προσαρμόσετε μᾶλλον τὰς συνθήκας τοῦ Διαστήματος εἰς τὸν ἄνθρωπον, παρὰ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ Διάστημα;

— Πιστεύω ὅτι πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωνται καὶ τὰ δύο. Αἱ πολὺ σύντομοι πτήσεις δὲν ἐπιτρέπουν νὰ εἰκάσωμεν τὰς δυνατότητας τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν διάρκειαν παρατεταμένων πτήσεων. Ἀσφαλῶς, ἡ ἱκανότης προσαρμογῆς τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἶναι τεραστία, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔχῃ πάντοτε ἀνάγκην ἑνὸς κατωτάτου ὁρίου «γηίνων» συνθηκῶν.

— Πῶς ἐμφανίζεται ἀκριβῶς ἡ ψυχολογικὴ πλευρὰ τῶν διαστημικῶν πτήσεων;

— Ὁ ἄνθρωπος ἔχει βέβαια τὴν ἕξιν ὡρισμένων ἐντυπώσεων καὶ αἰσθημάτων ποὺ ἐνδέχεται νὰ τοῦ λείψουν. Ἡ ἀσυνήθιστη σιωπή, ὁ σκοτεινὸς οὐρανός, ἡ ἀπομόκρυνσις, τὸ ἀλλόκοτο περιβάλλον, δημιουργοῦν τὸ συναίσθημα ὅτι ἀποσπῶνται ἀπὸ τὸν γήϊνον κόσμον τους. Ὅλοι οἱ κοσμοναῦται μᾶς ἐπεβεβαίωσαν ὅταν ἐπέστρεψαν ὅτι ᾐσθάνοντο συνεχῶς, σχεδὸν ὑλικῶς, χάρις εἰς τὰς διὰ τοῦ ἀσυρμάτου ἐπαφάς, τὸν δεσμὸν μὲ τὴν Γῆν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς χώρας των.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀσύρματος δὲν καταργεῖ ὁλόκληρον τὸ πρόβλημα αὐτῆς τῆς ἀποσπάσεως. Ὁ κοσμοναύτης χρειάζεται ἴσην καὶ ἀκόμη μεγαλυτέραν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν δύναμιν ἀπὸ τὸν κολυμβητήν, ὁ ὁποῖος μὲ μίαν ἔντονον προσπάθειαν θὰ ἤθελε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ ὀλίγον πρὶν φθάσῃ θὰ ἔβλεπε μονομιᾶς τὴν παραλίαν νὰ ἐξαφανίζεται.

»Ἀλλὰ τώρα προβάλλει ἕνα ἄλλο οὐσιῶδες πρόβλημα: ἡ ἱκανότης συγκατοικήσεως. Ἡ συμφωνία τῶν χαρακτήρων εἶναι ἀπαραίτητη διὰ τὸν καταρτισμὸν πληρωμάτων, τὰ ὁποῖα προορίζονται διὰ παρατεταμένας πτήσεις.

— Πιστεύετε ὅτι θὰ ἦτο δυνατή, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ψυχιατρικῆς, ἡ χρησιμοποίησις φαρμάκων διὰ τὴν πράϋνσιν τῶν χαρακτήρων;

— Μοῦ εἶναι δύσκολον νὰ σᾶς ἀπαντήσω ἐπὶ τοῦ καθαρῶς ψυχολογικοῦ ἐπιπέδου, ἀλλ' ὡς βιοχημικὸς δὲν νομίζω ὅτι ὁ δρόμος αὐτὸς θὰ ἦτο ἀποδοτικός, ἂν καὶ δὲν ἀποκλείεται ἐκ τῶν προτέρων δι' ὡρισμένας περιπτώσεις ἀνάγκης. Πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα ὅτι κάθε χημικὸ προϊὸν εἶναι δίκοπο μαχαίρι.

Ἁρμονία

Βαθιὰ κατάβαθα στὸν οὐρανό — κεῖ ποὺ δὲ φτάνει μάτι ἀνθρωπινό, ἡ Ἁρμονία μὲ τὰ λευκά της χέρια — στὸν ἴσιο δρόμο συγκρατεῖ τ' ἀστέρια ποὺ κάτου ἀπὸ τὰ πόδια της κυλοῦν — καὶ ὑμνολογῶντας την φεγγοβολοῦν.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΑΤΩ Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Καθὼς ἀνέγραψεν ὁ ἡμερήσιος Τύπος, ἡ Πανελλήνιος Ὀρθόδοξος Ἕνωσις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ ὑπουργείου Παιδείας πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τῶν ξένων ἀντιχριστιανικῶν προπαγανδῶν προτείνει πρὸς τὸ κράτος τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς φιλανθρωπικῆς δράσεως τῶν ξένων δογμάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ὁ προσηλυτισμὸς τῶν ὀρθοδόξων. Διότι τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέπει μόνον τὴν ἀπόλυτον λατρείαν τῶν ἑτεροδόξων καὶ ἀλλοδόξων θρησκευμάτων, ὄχι ὅμως καὶ τὴν προσηλυτιστικὴν δρᾶσιν τούτων. Φυσικά, ἀντὶ νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ μέ... ἀστυνομικὰ μέσα ἀπαγόρευσις τῆς φιλανθρωπίας, τὸ πιὸ σωστὸ (Χριστιανικῶς) καὶ πιὸ ἀποτελεσματικὸ θὰ ἦταν νὰ ἀποφασίσουν, κάποτε, νὰ ἀσκήσουν φιλανθρωπία (δηλαδὴ ἔμπρακτο Χριστιανισμὸ) καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι. Ἀλλά, αὐτό... κοστίζει. Συνεπῶς, ἂς ἀπαγορευθῆ ἡ φιλανθρωπία...

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΑ

«Ἡ ὑπογραφή μου — ἔγραψεν ὁ Ἀθηναῖος τῆς «Καθημερινῆς» — δὲν εὑρίσκεται, φυσικά, μεταξὺ τῶν δύο χιλιάδων ὑπογραφῶν ποὺ ἐτέθησαν ὑπὸ τὸ ὑπόμνημα ἐναντίον τοῦ Ἁγίου Δράμας (ΣΗΜ. Τοῦ Μητροπολίτου Φιλίππου, κηρυχθέντος ἀπὸ τὸ πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν δικαστήριον ὡς ἐκπτώτου, διὰ σκανδαλισμὸν τοῦ ποιμνίου, λόγῳ διατηρήσεως ἐντὸς τῆς Ἐπισκοπῆς «συνεισάκτου» γυνῆς κλπ.). Δὲν ἀνήκω εἰς τὸ ποίμνιόν του. Ἀλλὰ — συνεχίζει ὁ Ἀθηναῖος — ἐὰν πράγματι ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης εἶχε συνάψει ἐρωτικὰς σχέσεις μὲ τὴν λεγάμενην — ἄνθρωποι εἴμεθα — πόσον ὡραιότερον θὰ ἦτο ἐὰν ὑπῆρχεν ἡ νόμιμος δυνατότης νὰ τὴν νυμφευθῆ καὶ αἱ ἐφημερίδες νὰ γράψουν τὴν ἑπομένην εἰς τὰ «κοινωνικά» των: «Χθὲς ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κυρίου Φιλίππου, μετὰ τῆς χαριτοβρύτου καὶ διὰ πλείστων χαρισμάτων πεπροικισμένης δεσποινίδος Μαρίας Φοτσιτζῆ. Παράνυμφος παρέστη ὁ ὑπουργὸς τῶν Θρησκευμάτων κ. Λουκῆς Ἀκρίτας, ἐτέλεσε δὲ τὸ μυστήριον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν». Καὶ τὸ ποίμνιον τοῦ Σεβασμιωτάτου ποὺ ἠγρίεψε καὶ κατήγγειλε μὲ δισχιλίας ὑπογραφὰς τὰς ἐναντίον τοῦ ποιμένος του κατηγορίας, θὰ παρίστατο εἰς τοὺς γάμους τοῦ Δεσπότη, ποὺ θὰ ἐγίνοντο ἐν πάσῃ ἐπισημότητι.

Ὡς γνωστόν, δὲν ἀπαγορεύεται ὁ γάμος τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν ἀπὸ κανένα ἐκκλησιαστικὸν κανόνα. Μόνον περιορισμὸς ἔχει τεθῆ. Δεῖ τὸν ἐπίσκοπον μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα. Ὅπως ἰσχύει πάντοτε διὰ τοὺς κατωτέρους κληρικούς. Καὶ ἦσαν πάμπολλοι οἱ ἔγγαμοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ

ἐπερίσσευσεν ὁ ἐγωισμός. Τοὺς ἔτρωγε τὸ «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω» τοῦ Παύλου. Καὶ ἐδήλωναν ὅλοι ὅτι «δύνανται» νὰ παραμείνουν ἰσοβίως ἀμέτοχοι, τῶν τῆς σαρκός. Μὲ τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα. Καί — ὡς παρατηρεῖ ὁ αὐτὸς συνεργάτης τῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος — «εἶναι ἀφύσικον, ἀπάνθρωπον καὶ θρησκευτικῶς ἐπικίνδυνον νὰ μὴ ἠμπορῇ ἕνας κληρικὸς ν' ἀπαρνηθῇ τὴν ἀγαμίαν, μόνον καὶ μόνον ἐπειδή, ὅταν τὴν ἐδέχθη, ἄνευ καμμιᾶς σοβαρᾶς δοκιμασίας, δὲν προέβλεπε ποία θὰ ἦτο ἡ ἐξέλιξις τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὀργανισμοῦ του καὶ τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεώς του διὰ νὰ τὰς καταστείλῃ. Ὅλα τὰ πράγματα συμβαίνουν ἔτσι ὥστε νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία προτιμᾷ τὰ ἐκρηκτικά, πλὴν ὄχι ἀπρόοπτα, σκάνδαλα, παρὰ τὴν νομιμοποίησιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου.

ΞΥΡΙΣΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΞΥΡΙΣΤΟΙ

Ἐνῶ τόσα καὶ τόσα ἀπίστευτα καὶ ἀφάνταστα συμβαίνουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἀφῆκε νὰ περιληφθοῦν εἰς τὰ «πεπραγμένα» του ἐπιστολαί, ὡς αὐτὴ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀφορᾷ τὴν συνάντησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μὲ τὸν Πάπα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀρκοῦμαι ν' ἀναδημοσιεύσω (σελὶς 121) μίαν μόνον φράσιν: «Μεταβαίνει (ὁ Πατριάρχης) εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖ, καταπατῶν χιλίων ἐτῶν ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, προσκυνεῖ τὸν Πάπαν, τὸ (SIC) αἰσχρότατον καὶ συχαμερώτατον θέαμα, καὶ τὸν γυναικοπρόσωπον καὶ ξυρισμένον ὡς γαμβρόν, κατὰ τὸν Ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην». Τὰς ὕβρεις αὐτὰς τὰς πρωτοφανεῖς ὄχι ἀπὸ μοναχοὺς καὶ ἱερωμένους, ἀλλ' ἀπὸ κοινοὺς ἀνθρώπους τοῦ πεζοδρομίου δὲν ἤκουσα ποτὲ ἐκστομιζομένας, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς χειρίστας περιπτώσεις ἀναξιότητος μερικῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου. Καὶ πολὺ ὀρθῶς. Διότι ἡ κάθαρσις δὲν ἐπιτυγχάνεται μὲ ὕβρεις καὶ ἀνθύβρεις, ἀλλ' «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου». Τί δὲ νὰ εἴπῃ κανεὶς διότι οἱ μοναχοὶ (καὶ ἑπομένως ὁ ἀναδημοσιεύων τὴν ἐπιστολήν των Ἀρχιεπίσκοπος) θεωροῦν ὡς ὕβριν τὸ γεγονὸς ὅτι Πάπας ξυρίζεται, τὴν στιγμὴν ποὺ μία ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ὕβριζε πρὸ ἡμερῶν τὸν Μακάριον... διότι εἶναι ἀξύριστος!

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θέμα τῶν... τριχῶν ἡ αὐτὴ ἐγωιστικὴ ἐκτροχίασις ἔχει συμβῇ. Διότι καὶ ἐξυρίζοντο οἱ παλαιοὶ κληρικοὶ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων. Μόνον οἱ καλόγηροι «ἄφηναν γένεια καὶ μαλλιὰ» εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀπαρνήσεως τῶν ἐγκοσμίων. Ἦτο ἡ ὁρατὴ ἐκδήλωσις τῆς ἀποφάσεώς των, τῆς συναισθήσεως ὅτι «δύνανται χωρεῖν». Καὶ ἔγινε μόδα..

ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΝΤΑΙ ΦΥΛΕΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

Ἡ Ἐπιστήμη δὲν δέχεται τὴν ὕπαρξιν φυλετικῶν διαφορῶν. Εἴκοσι — δύο βιολόγοι, «γενετικισταὶ» καὶ ἀνθρωπολόγοι, ἀπὸ πλέον διαφορετικὰς χώρας τοῦ κόσμου, ἐκπροσωποῦντες τὴν Δύσιν καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ τὸν ὑπανάπτυκτον Νότον, συνῆλθαν εἰς διάσκεψιν, ὑπὸ τὴν τῆς Οὐνέσκο, διὰ νὰ

καὶ συντονίσουν τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ τοῦ λεγομένου «ρατσιστικοῦ» προβλήματος. Συνωμίλησαν διὰ μακρῶν, συνέκριναν τὰ δεδομένα ποὺ ἔχουν ὅλοι ὑπ' ὄψει των καὶ κατέληξαν εἰς παραπολὺ σαφῆ καὶ κατηγορηματικὰ συμπεράσματα, ποὺ ἡ Οὐνέσκο ἐφρόντισε νὰ διαδώση εὐρύτατα ἀνὰ τὸν Κόσμον.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, εἶπαν οἱ εἴκοσι δύο ἐπιστήμονες, ἔχουν τὴν αὐτὴν καταγωγήν. Ἐμφανίζουν βιολογικὰς διαφορὰς μεταξύ των, ὀφειλομένας εἰς τὴν κληρονομικότητα καὶ τὴν διαφοροποίησιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἀλλ' αἱ διαφοραὶ αὐταὶ δὲν ἔχουν βασικὴν ἐπιστημονικὴν σημασίαν, ἐπειδὴ δὲν ἐπιδροῦν εἰς τὰς ἱκανότητας τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀναπτυχθοῦν μὲ παράλληλον ρυθμὸν πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν. Ὑπάρχουν διάφοροι κατηγορίαι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν ὡς φυλετικαὶ διαφοραί. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει καθαρὴ ράτσα. Καὶ ἡ κάθε ἀνάμικτη ράτσα ἔχει τὶς ἴδιες ἀκριβῶς ἱκανότητες καὶ δυνατότητες.

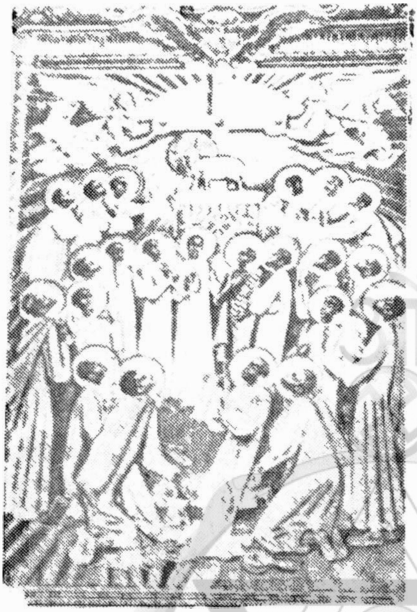
Αὐτὰ μᾶς βεβαιώνει ἡ Ἐπιστήμη, ἡ ὁποία προσθέτει καὶ μερικὰ ἄλλα. Λέγει, ὅτι οἱ μικτοὶ γάμοι δὲν ἔχουν καμμίαν δυσμενῆ βιολογικὴν ἢ πνευματικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰ παιδιὰ ποὺ γενῶνται. Βεβαίως, τονίζουν οἱ εἴκοσι δύο ἐπιστήμονες, ὅλα τὰ παιδιὰ ποὺ γεννῶνται δὲν ἔχουν τὶς ἴδιες ἱκανότητες ἀναπτύξεως. Ἄλλοι λαοί, ἐπὶ πλέον, εἶναι περισσότερον προηγμένοι καὶ ἄλλοι ὀλιγώτερον. Ἀλλοῦ ὁ πολιτισμὸς εἶναι περισσότερον ἑδραιωμένος καὶ ἀλλοῦ ὀλιγώτερον. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι θέμα ράτσας. Εἶναι κάτι ποὺ ποικίλλει, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ οἰκονομικῆς, τεχνικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς προόδου.

Ἡ Οὐνέσκο ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ δώση τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν δημοσιότητα στὰ συμπεράσματα αὐτὰ τῶν 22 διαπρεπῶν ἐπιστημόνων, ἐπειδή, δυστυχῶς, τὸ πρόβλημα τῆς «ράτσας» ἀπειλεῖ νὰ προκαλέση ἐκ νέου τρομερὰ καὶ παγκοσμίως ἐπικίνδυνα ζητήματα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Γῆς. Ρατσιστικοὶ φόβοι καὶ ρατσιστικὰ μίση ἀπειλοῦν νὰ ὁδηγήσουν σὲ θανασίμως ἐπικινδύνους συγκρούσεις. Βεβαίως, εἶναι κατὰ μέγα βαθμὸν οἰκονομικοὶ καὶ ἐκπολιτιστικοὶ οἱ λόγοι, ποὺ προκαλοῦν τὶς «ρατσιστικὲς» συγκρούσεις. Δὲν εἶναι εὔκολον εἰς ἐθνότητας διαφορετικοῦ ἐκπολιτιστικοῦ καὶ βιοτικοῦ ἐπιπέδου νὰ συνυπάρξουν καὶ νὰ συνεργασθοῦν ὁμαλῶς. Ὁ μῦθος τῆς «ράτσας» καὶ τοῦ «καθαροῦ αἵματος», ὅμως, τείνει νὰ δώση ἕνα χαρακτῆρα μυστικιστικὸν καί, ὡς ἐκ τούτου, ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνον στὶς διαφορές, ποὺ ὑπάρχουν μεταξὺ ἐθνοτήτων μὲ διαφορετικὴν ἐκπολιτιστικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν.

Ἡ ΟΥΝΕΣΚΟ ἔχει ἀναλάβει σπουδαῖον ἀγῶνα. Πολὺς κόσμος καλῆς θελήσεως κάνει ὅ τι μπορεῖ διὰ νὰ βοηθήση στὴν προσπάθειαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀντικρούση τὰ ψευδεπιστημονικὰ ρατσιστικὰ κηρύγματα. Ἀκόμη καὶ τὸ πρόσφατον τραγικὸν παρελθὸν θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς συνετίση. Ἆρά γε, ὅμως, θὰ ἐπιτύχουν αἱ προσπάθειαι, ποὺ γίνονται, καὶ θὰ εἰσακουσθῆ τελικῶς παντοῦ ἡ φωνὴ τῆς Λογικῆς καὶ τῆς Ἐπιστήμης;

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΥΡΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΑΓΙΟΙ

Στὰς 18 Ὀκτωβρίου ὁ Πάπας ἀνήγγειλε τὴν ἁγιοποίησιν 22 Ἀφρικανῶν μαρτύρων τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ ὁποῖοι καὶ εἶναι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ Νέγροι ἅγιοι. Ἡ τελετὴ τῆς ἁγιοποιήσεως ἔγινε στὴ Ρώμη, ἀλλὰ ταυτοχρόνως εἰς

Τάπης ἀπεικονίζων τοὺς 22 Μαύρους τῆς Οὐγκάντα, ἀνακηρυχθέντας ἁγίους. Ἀνηρτήθη, κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἁγιοποιήσεως, εἰς τὸν κύριον βωμὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου εἰς Ρώμην

τὸ Ναμουκόγκο τῆς Οὐγκάντα ἐτελέσθη μεγάλη δοξολογία ἐπὶ παρουσίᾳ χιλιάδων προσκυνητῶν.

Τὸ Ναμουκόγκο ἦτο ἡ τοποθεσία ὅπου τὸ 1886 ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸν ἀγριώτερο τρόπο ἑκατὸ Νέγροι ἐκχριστιανισθέντες, διότι δὲν ἤθελαν νὰ ἐπανέλθουν στὴν προηγούμενη θρησκεία τους. Τὰς ἐκτελέσεις διέταξεν ὁ τότε φύλαρχος Καμπάκα Μουάγκα, τοῦ ὁποίου ἐγγονὸς εἶναι σήμερα Πρόεδρος τῆς ἀνεξαρτήτου δημοκρατίας τῆς Οὐγκάντα. Ὁ Μουάγκα ἐξετέλεσε στὴν πυρὰ ἀκόμη καὶ τὸν ἀρχηγὸ τῆς σωματοφυλακῆς του, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνει Χριστιανός. Οἱ καταδικασθέντες εἰς θάνατον ἄλλοι ἐκάησαν, ἄλλοι ἐδέθησαν σε στύλους καὶ ἀφέθησαν νὰ σβήσουν σιγὰ - σιγά, ἀφοῦ ὑπέστησαν φρικτὰ βασανιστήρια. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ μαρτυρίου των ὑπάρχει σήμερα μία Ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησία ἀπὸ κόκκινα τοῦβλα, τριγυρισμένη ἀπὸ φοινικόδενδρα καὶ τροπικὰ λουλούδια.

Ἀπὸ τοὺς ἐκτελεσθέντας εἴκοσι δύο ἀνεγνωρίσθησαν τὸ 1920 ἀπὸ τὸν Πάπα Βενέδικτο 15ο ὡς ὁσιομάρτυρες. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπαιτεῖ δύο θαύματα γιὰ νὰ προβῆ σὲ ἁγιοποίησι. Καὶ ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἐτελέσθησαν τὸ 1941, ὅταν μὲ τὴν ἐπίκλησιν τῶν 22 Νέγρων μαρτύρων ἐθεραπεύθησαν δύο Εὐρωπαῖες λευκὲς καλόγριες ἀπὸ πανώλη.

Ο «ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΗΣ»

Ἕνα Καθολικὸν θεατρικὸν συγκρότημα τῆς Νέας Ὑόρκης «ἀνέβασεν» ἕνα δρᾶμα γραφὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἐδουάρδου Μόλλοϋ καὶ φέρον τίτλον «Ὁ Παρηγορητής», διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Καθολικὸς αὐτὸς ἱερωμένος προσπαθεῖ νὰ ἀποσείση τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Πάπα Πίου τοῦ ΙΒ΄ ποὺ τοῦ προσῆψεν ὁ Γερμανοεβραῖος κομμουνιστὴς συγγραφεὺς Χόχουτ μὲ τὸ γνωστὸν ἔργον του «Ὁ Ἀναπληρωτής», γνωστὸν καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἀντιπρόσωπος».

Ὡς γνωστόν, διὰ τοῦ τόσον θόρυβον προκαλέσαντος ἐκείνου ἔργου του ὁ Χόχουτ ἐπιρρίπτει εὐθύνας εἰς τὸν τότε Πάπαν Πῖον ΙΒ΄ διότι δὲν διεμαρτυρήθη κατὰ τῶν ὁμαδικῶν ἐκτελέσεων Ἑβραίων εἰς τὰς ὁποίας προέβαιναν οἱ χιτλερικοί.

Διὰ τοῦ νέου ἔργου του, ποὺ ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐπικρίσεις τοῦ «Ἀναπληρωτοῦ», ὁ Καθολικὸς ἱερωμένος τονίζει ὅτι ὁ Πάπας δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπέμβη ἐνεργότερον — πλὴν τῶν διαμαρτυριῶν εἰς τὰς ὁποίας εἶχε προβῆ — φοβούμενος σοβαρὰ ἀντί-

ποινα ἐκ μέρους τῶν χιτλερικῶν καὶ τῶν φασιστῶν τοῦ Μουσσολίνι, ποὺ ἐνδέχεται νὰ ἔφθαναν καὶ μέχρι τῆς ἐξώσεως τῆς Ἁγίας Ἕδρας ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν.

«ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ»

Ἔπειτα ἀπὸ τὰ χονδροειδῆ θεάματα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἐπὶ τέλους, ἕνα ὑψηλῆς τέχνης ἔργον τοῦ κινηματογράφου μὲ θέμα τὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, σύμφωνα μὲ τὸ «κατὰ Ματθαῖον» εὐαγγέλιο, γυρίσθηκε στὴν Ἰταλια ἀπο τὸν Πιέτρο Πασολίνι καὶ βραβεύθηκε ἀπὸ το Βατικανό. Ἐκεῖνο ποὺ ἔκαμε ἰδιαίτερη ἐντύπωσι εἶναι ὅτι ὁ Πασολίνι, γνωστὸς μαρξιστὴς καὶ ἄθεος, ἐπέτυχε μὰ ἄριστη ἑρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου.

«Ποῦ βρῆκε ὁ Πασολίνι τόσην ἀπελπισίαν καὶ τόσην πίστιν;» ἀπόρησε ἕνας κληρικος μετὰ τὴν προβολὴν τῆς ταινίας. Καὶ ὁ Πασολίνι ἀπήντησε:

«Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν ἑρμηνεύεται· μόνο να το ἀφηγηθῆ μπορεῖ κανεὶς. Ὑποστήριξις «θεσεως» ἐκ μερους μου θὰ ἦταν ἀνοησία. Προσπάθησα νὰ δώσω ἕνα ἐπικολυρικο ἀφήγημα. Και ἂν προτιμησα τον Ματθαῖο εἶναι, γιατὶ ὁ Ἀποστολος αὐτὸς διηγεῖται μ' ἁπλότητα τὴν ἱστορια ἑνος Ἀνθρώπου, που γεννήθηκε φτωχὸς καὶ πέθανε, ὕστερα ἀπὸ σύντομη καὶ δραματικὴ ζωή, μεταδίδοντας στὸν Κοσμο ἕνα μήνυμα εἰρήνης καὶ ἀγαπης.

»Το Εὐαγγέλιον, προσ θέτει, εἶναι ὁ κῶδιξ τοῦ πολιτισμοῦ — κείμενο ἀπο τὰ πιὸ παλιά, ποὺ μᾶς ἄφησε ἡ Ἱστορία, ἀλλὰ καὶ τὸ πιὸ σύγχρονο ἀπ' ὅσα βιβλια γράφτηκαν ποτε».

Ὁ Πασολίνι ἐνεπνεύσθη τὸ γύρισμα αὐτῆς τῆς ταινίας ὅταν εἶδε, στὸ πέρασμα τοῦ Πάπα Ἰωάννη τοῦ ΚΓ', μιὰ μεγάλη κοσμοπλημμύρα. Στὸ δωμάτιό του, στὸ ξενοδοχεῖο, ὑπῆρχε ἕνα Εὐαγγέλιο. Διάβασε τὸν Ματθαῖο Καὶ ἐνθουσιάσθηκε... Δὲν ἔγραψε σενάριο ἢ διαλόγους. Ἔμεινε πιστὸς στὸ κείμενο τοῦ Εὐαγγελίου, μεταφέροντάς το σὲ εἰκόνες, ἁπλῶς. Και οὔτε ἀνεζήτησε διάσημους ἠθοποιούς. Τιποτε δὲν θὰ ἦταν πιὸ ἄστοχο, εἶπε, παρα νὰ δώση τὴ μορφὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγία σὲ πρόσωπα γνωστῶν ἀστέρων. «Χριστός» του ἔγινε ὁ Ἐνρίκο Ἰραδόκι, 23 ἐτῶν, φοιτητὴς Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν στὴν Βαρκελώνη. Μὲ τὰ κοντὰ μαλλιά του, τὰ γένεια τῶν τριῶν ἡμερῶν, τὰ πυκνὰ φρύδια καὶ τὰ μαῦρα μεγάλα μάτια, μὲ το πύρινο βλέμμα καὶ τὰ ροζιασμένα δάκτυλα, ὁ Χριστός του μοιάζει ν' ἀποσπάσθηκε ἀπὸ εἰκόνα τῆς Ἀποκαλύψεως ἢ πινακα τοῦ Γκρέκο.

Ἡ Μαρία, σὲ νεαρὰ ἡλικία, εἶναι μιὰ προκλητικὴ κοπέλλα. Καὶ ἡ ἴδια ἡ μητέρα τοῦ Πασολίνι παίζει τον ρόλο τῆς Παναγίας στὴν ὥριμη ἡλικία της. «Πῶς καταφθώσατε νὰ τὴν κάνετε νὰ παίξη μὲ τόσο πόνο;», τον ρώτησε ὁ καρδινάλιος Οὐρμπάνι, ἐπίσκοπος τῆς Βενετίας. Καὶ ὁ Πασολίνι ἀπήντησε μὲ ἁπλότητα: «Ἔχασε ἕνα γυιό της στὴν Ἀντίστασι».

Τὸ Εὐαγγέλιο στὴν ὀθόνη εἶναι ἕνα κείμενο ἐπαναστατικό. Ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία δὲν διετύπωσε ἀντίρρησι. Ὁ Χριστος ὑπῆρξε πράγματι ἕνας μεγαλος κοινωνικος ἀρχηγός, στὰ πλαισια τοῦ πνευματικο του

Πότε θὰ ἔλθη τὸ ἀριστούργημα αὐτο καὶ στὴν Ἑλλάδα — ἂν θ' ἀφήσουν αἴθουσα διαθέσιμη ἀπὸ τὶς ἐγχώριες καὶ ξένες ἀηδίες;

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΦΙΣΜΟΣ

Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνευρεθέντας τὸ 1956 εἰς τὸ Κουμρὰν παρὰ τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν τῆς Παλαιστίνης παπύρους, ἢ μᾶλλον περγαμηνάς, φαίνεται ὅτι ἀπεκάλυψε, κατόπιν προσφάτου μελέτης, σχέσεις, αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦδε ἀπετέλουν ἁπλῆν εἰκασίαν, μεταξὺ τοῦ Βιβλικοῦ βασιλέως Δαβὶδ καὶ τοῦ μυθικοῦ Ὀρφέως.

Ὁ κ. Ἀνδρέας Ντυπόν - Σομμέρ, τῆς Παρισινῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ Φιλολογίας, ἀνεκοίνωσεν ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι, ἑβραϊκὴ αἵρεσις διισταμένη πρὸς τὴν ἐπίσημον Συναγωγήν, εἶχεν ἐπιτύχει μίαν συγχώνευσιν τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν δύο ἐκείνων προσώπων.

Κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ κ. Ντυπόν - Σομμὲρ εἰς τὴν ἐτησίαν συνέλευσιν τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας, ὁ νεωστὶ μελετηθεὶς πάπυρος φέρει ἀναγεγραμμένον ἕνα ποίημα, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸν Προφητάνακτα Δαβὶδ καὶ εἰς τὸ ὁποῖον περιέχονται σαφεῖς καὶ ἀδιαφιλονίκητοι ἀναφοραὶ εἰς τὸν μῦθον τοῦ Ὀρφέως καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Πυθαγορείων.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ λατρεία τοῦ Ὀρφέως εὑρίσκετο εἰς τὸ ἀπόγειόν της: οἱ Ἐσσαῖοι ἦσαν περισσότερον ἐπιδεκτικοὶ ἔξωθεν ἐπιρροῶν ἀπὸ τοὺς «ὀρθοδόξους» Ἑβραίους, καὶ τὸ ἐν λόγῳ ποίημα, περιληφθὲν εἰς τοὺς Ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ, ἦτο σαφῶς μία βαρεῖα καὶ τροποποιημένη ἔκδοσις ἑνὸς ψαλμοῦ ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀρχικῶς γραφῆ ὑπὸ μέλους τῆς αἱρέσεως ἐκείνης.

Συνεχίζων ὁ κ. Ντυπόν - Σομμὲρ εἶπεν ὅτι τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν πλεονεκτικὴν θέσιν ποὺ δίδεται εἰς τὸν Ὀρφισμόν, εἰς τὴν Τέχνην τῶν πρώτων Χριστιανῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Χριστός, ὁ «νέος Δαβίδ», ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ μυθικοῦ Ἕλληνος μουσικοῦ. Ἡ εἰκὼν τοῦ Δαβὶδ — Ὀρφέως, τοῦ Ἐσσαίου ψαλμωδοῦ προελείανε οὕτω τὴν ὁδὸν διὰ τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ Χριστοῦ - Ὀρφέως, ὅπως τὸν βλέπομεν εἰς τὰς παραστάσεις τῶν Κατακομβῶν.

ΕΚΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ... ΣΚΥΛΟΙ

Κατὰ τὸν ἐκλογικὸ προεδρικὸ ἀγῶνα στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες πρωταγωνιστοῦν καί... σκύλοι. Ἰδιαιτέρως ὁ Πρόεδρος Τζόνσον ἐνεφανίσθη κατ᾽ ἐπανάληψιν σὲ φωτογραφίες μὲ σκυλιά, καθ᾽ ὑπόδειξιν τῶν συμβούλων του, πρὸς ἐπηρεασμὸν τῶν ζωοφίλων. Οἱ ἁπλοῖ Ἀμερικανοὶ θέλουν τὸν πρόεδρό τους τέλειο: νὰ ἀγαπᾶ τὴν οἰκογένεια, τὰ ζῶα, τὰ σπὸρ καὶ νὰ ζῆ κατὰ τὸ κοινὸ ἀμερικανικὸ πρότυπο. Δὲν ἐνδιαφέρονται τόσο γιὰ τὴν φιλοσοφία, τὴν πολιτικὴ ἢ τὰ σχόλια τῶν ὑποψηφίων γιὰ τὰ διάφορα γεγονότα, ἀλλὰ ἂν εἶναι καλοὶ οἰκογενειάρχες καὶ ἀντιμετωπίζουν τὴ ζωὴ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ὅπως αὐτοί.

Ἡ ζωοφιλία αὐτὴ παίρνει πολλὲς φορὲς μεγάλες διαστάσεις. Οἱ Ἀμερικανοὶ θέλουν ν᾽ ἀποκτήσουν σκύλο ἀπὸ τὴν ἴδια ράτσα, ὅπως εἶναι ὁ πρῶτος σκύλος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ὅταν ὁ πρόεδρος Ἀιζενχάουερ εἶχε τὴ μανία τοῦ γκόλφ, πολλοὶ Ἀμερικανοὶ ἔσπευσαν νὰ τὸν μιμηθοῦν. Τώρα, μὲ τὸν πρόεδρο Τζόνσον, θέλουν οἱ περισσότεροι νὰ ἔχουν ἀγροκτήματα καὶ ἕνα σκύλο ποὺ νὰ τοὺς ὑποδέχεται. Ὁ ὑπεύθυνος ἡγέτης ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ ἕνα σκύλο, ποὺ τοῦ ἀρέσει νὰ παίζη μὲ ἕνα σκύλο, εἶναι πιὸ συμπαθὴς ἀπὸ

τὸν ἡγέτη ποὺ δὲν ἀγαπᾶ καὶ ποὺ δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ ζῶα.

Ἕνας Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος, ὁ ὁποῖος παρηκολούθησε τὴν προεκλογικὴ περιοδεία τῶν Τζόνσον καὶ Γκολντγουῶτερ, ἐδήλωσε: «Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, ἔχω τώρα πεισθῆ ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ πολῖτες ἀποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στὴν ζωοφιλία παρὰ στὶς πολιτικὲς ἀντιλήψεις ἑνὸς ἡγέτη. Καὶ δὲν εἶναι μόνον οἱ ὑποψήφιοι γιὰ τὸ προεδρικὸ ἀξίωμα ποὺ φανερώνουν στὸ λαὸ τὴ μανία τους αὐτή. Εἶδα πολλοὺς ὑποψηφίους βουλευτὲς καὶ γερουσιαστὲς νὰ προσέρχωνται στὶς προεκλογικὲς συγκεντρώσεις ὁδηγούμενοι ἀπὸ ἕνα σκύλο. Εἶδα ὑποψηφίους κυβερνῆτες νὰ φωτογραφίζωνται μὲ σκυλιὰ καὶ νὰ ἐπιζητοῦν τὴ δημοσίευση τῆς φωτογραφίας των. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι οἱ σκύλοι δίχως νὰ ψηφίζουν καὶ δίχως νὰ ἀσκοῦν ἐπιρροή, στέλνουν στὴ Γερουσία ἢ στὴ Βουλὴ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους!».

ΚΑΙ ΠΑΛΙ Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΗΣ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ

Ὁ θρῦλος τῆς Ἀτλαντίδος, ποὺ ξεκινᾶ ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων, συγκίνησε πάντοτε τὴν φαντασία συγγραφέων καὶ ἐπιστημόνων, τὰ ὅσα δὲ ἔχουν γραφῆ γι' αὐτὸν θὰ μποροῦσαν ν' ἀποτελέσουν μιὰ ὁλόκληρη, ἰδιαιτέρα βιβλιοθήκη δύο χιλιάδων τόμων καὶ μελετῶν. Παρ' ὅλα αὐτά, τὸ αἴνιγμα τῆς χαμένης αὐτῆς ἠπείρου, παραμένει πάντα ἀνεξιχνίαστο: Ὑπῆρξε πράγματι ἡ Ἀτλαντίς; Καὶ σὲ ποιὸ ἀκριβῶς σημεῖο τῆς Γῆς βρισκόταν;

Πολλοὶ —ἀπὸ τὸν Πλάτωνα ἕως τοὺς συγχρόνους— ἐπεχείρησαν νὰ δώσουν κάποια ἀπάντησι στὰ ἐρωτήματα αὐτά, χωρίς, ὅμως, νὰ ἔχη φωτισθῆ ἕως τώρα τὸ μυστήριο.

Τὸ 1898, ἕνα πλοῖο ἀπέπλευσε ἀπὸ τὴν Γλασκώβη, γιὰ νὰ ποντίση τηλεγραφικὸ καλώδιο μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Μασσαχουσέτης. Ἀλλὰ στὴ μέση τοῦ Ἀτλαντικοῦ, σὲ ἀπόστασι 100 χιλιομέτρων ἀπὸ τις Ἀζόρες, τὸ καλώδιο ἐκόπη, σὲ βάθος 3.100 μέτρων. Κατὰ τὴν προσπάθεια ἀνελκύσεως γιὰ νὰ γίνη ἡ ἀνασύνδεσις, ἀνεσύρθησαν ἀπὸ τὸν βυθὸ καὶ κομμάτια μιᾶς παράξενης πέτρας, ποὺ ἦταν μαύρη καὶ γυαλιστερή. Ὁ Γάλλος καθηγητὴς Τερμιὲ ἀπεφάνθη ὅτι ἡ πέτρα αὐτὴ προερχόταν ἀπὸ ἡφαιστειογενῆ λάβα καὶ ἡ κρυσταλλικὴ δομή της ἀπεδείκνυε ὅτι εἶχε στερεοποιηθῆ στὸν ἀέρα καὶ ὄχι μέσα στὸ νερό. Δεδομένου δὲ ὅτι εἶναι γνωστὸ ὅτι γιὰ νὰ διαλυθῆ ἡ ἡφαιστειογενὴς πέτρα μέσα στὸ θαλάσσιο νερὸ πρέπει νὰ περάσουν 15.000 χρόνια, διετυπώθη τὸ συμπέρασμα ὅτι κάποια ἄγνωστη γῆ κατεποντίσθη στὸν Ἀτλαντικὸ σὲ σχετικὰ πρόσφατο παρελθόν.

Σήμερα, οἱ Ρῶσσοι ἐπιστήμονες εἶναι περισσότερο κατηγορηματικοί: Πιστεύουν ὅτι ἡ Ἀτλαντὶς πρέπει νὰ εὑρίσκετο πράγματι στὸν βυθὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τὴν θεωρία ὑποστηρίζει κυρίως ἡ γεωλόγος Μαρία Κλιόνοβνα, ἔπειτα ἀπο βυθομετρήσεις ποὺ ἔγιναν πέρυσι τὸν Αὔγουστο στὸν Βόρειο Ἀτλαντικὸ καὶ κατὰ τὶς ὁποῖες διεπιστώθη ἡ ὕπαρξις ὁλοκλήρου ὑποβρυχίου ὀροσειρᾶς, στὴν γραμμὴ Ἰσλανδίας - Νοτ. Ἀμερικῆς, μία ἀπὸ τὶς κορυφὲς τῆς ὁποίας σχηματίζει τὸ συγκρότημα τῶν Ἀζορῶν.

Ἡ θεωρία αὐτὴ ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ ὡρισμένες ἄλλες ἐνδείξεις: Στὶς ἀκτὲς τῆς Μεσογείου καὶ τῶν Ἀντιλλῶν συναντῶνται οἱ ἴδιες φώκιες μὲ τὴν λευκὴ κοιλιά, ἐνῶ εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ θηλαστικὰ αὐτὰ ἀποφεύγουν τὴν ἀνοικτὴ θάλασσα, ὅπως ὁ ὠκεανός. Ἐπίσης,

τὰ ἴδια εἴδη μυρμηγκιῶν συναντῶνται στὶς Ἀζόρες καὶ τὴν Ἀμερικὴ καὶ οἱ πεταλοῦδες τῶν Καναρίων νήσων ὑπάρχουν καὶ στὴν ἀμερικανικὴ ἤπειρο.

Ὅλα αὐτὰ ἐνισχύουν τὴν ἄποψι ὅτι ὑπῆρξε κάποια ἐποχὴ ποὺ δὲν παρενεβάλλετο ἀπόλυτα ὁ ἀπρόσιτος ὠκεανὸς μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀζορῶν, Καναρίων καὶ Ἀμερικῆς.

ΠΟΣΟΝ ΕΖΥΓΙΖΕΝ Ο ΔΕΙΝΟΣΑΥΡΟΣ;

Μὲ τὴν μελέτην τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, ἀσχολοῦνται οἱ παλαιοντολόγοι τοῦ ἀμερικανικοῦ μουσείου τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἀπὸ τα λείψανα τῶν ὀστῶν κατεσκευάσθησαν οἱ σκελετοὶ τῶν γιγαντιαίων ὄντων, ἀκολούθως, ἐλήφθη ἡ γενικὴ μορφή των καὶ εἰς τὸ τέλος ἐδημιουργήθη τὸ «μοντέλλο» τῶν δεινοσαύρων.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐμετρήθη ὁ ὄγκος τῶν δεινοσαύρων καὶ ἀκολούθως κατὰ προσέγγισιν ὑπελογίσθη το βάρος αὐτῶν. Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἐκπληκτικά: Οἱ τυρανόσαυροι ἐζύγιζαν 7 τόννους, οἱ στεγόσαυροι 10 τόννους, οἱ βροντόσαυροι 30 τόννους καὶ οἱ βραχύσαυροι 70 τόννους καὶ ἄνω. Οἱ ἀφρικανικοὶ ἐλέφαντες ζυγίζουν 3 καὶ οἱ ἱπποπόταμοι 2, 5 - 4 νους. Ζῶα μὲ τοιοῦτον βάρος, ὅμως, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ζοῦν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, διότι θὰ συνετρίβοντο ὑπὸ τοῦ ἰδίου των βάρους. Οἱ παλαιοντολόγοι ὑποθέτουν ὅτι οἱ δεινόσαυροι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν ἔζων βυθισμένοι εἰς τὰ ἕλη. Οὗτοι ἐξήγαγον τὴν μικρὰν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα των κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ μακροῦ λαιμοῦ καὶ ἔτρωγον τὰ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῶν ἑλῶν φυτά.

ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 400 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Γαλιλαίου συνῆλθε στὴν Πάδοβα διεθνὲς συνέδριον Κοσμολογιας.

Εἰς τὸ συνέδριον αὐτό, ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, συμμετέσχε ὡς παρατηρητὴς καὶ ὁ διάσημος φυσικὸς Ρόμπερτ Ὄππενχάιμερ. Ἡ μυστικίζουσα διάθεσις που τὸν χαρακτηρίζει ἀπὸ τὸν καιρο τῆς κρίσεως τῆς συνειδήσεως, ποὺ ὑπέστη λόγῳ τῶν καταστροφικῶν συνεπειῶν τῆς ἀτομοβόμβας, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἕνας ἐκ τῶν

Ὁ δεινόσαυρος, ὅπως ἐνεφανίσθη (εἰς φυσικὸν μέγεθος, ἀλλά, φυσικά σέ... νάυλον) εἰς τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν Ν. Ὑόρκης

δημιουργῶν, τὸν παρωθεῖ εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν κοσμολογικῶν προβλημάτων.

Κατ' ἀρχὴν εἶπεν, ὅτι σήμερα ζῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ εἶναι χρέος ὅλων νὰ ἐπιχειρηθῇ ἡ ἐκλαΐκευσις τῶν ἐννοιῶν της. Εἰς αὐτὸ ἠμποροῦν νὰ συμβάλουν καὶ οἱ δημοσιογράφοι, καὶ οἱ διδάσκαλοι, ἀλλὰ πρὸ παντὸς οἱ ἴδιοι οἱ ἐπιστήμονες. Αἱ ἰδέαι, εἶπεν ὁ Ὀππενχάιμερ, ὅταν γεννῶνται εἶναι ἀσαφεῖς, καὶ κάθε ἄλλο παρὰ σύμφωνοι εἰς τὸν νοῦν τῶν ἐπιστημόνων. Ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίμοχθος ἐπεξεργασία των καὶ ἡ συμβολὴ πολλῶν δεδομένων, διὰ νὰ γίνουν διαυγεῖς. Κατὰ συνέπειαν ἡ διδασκαλία τῆς ἐπιστήμης εἰς τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ ἐνταθῇ καὶ φυσικὰ νὰ διδάσκεται ἀπὸ ἱκανοὺς καὶ ἐμπείρους διδασκάλους.

Αὐτὴ ἡ αὔξησις τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας εἰς τὰ σχολεῖα, δὲν θὰ πρέπει νὰ νοηθῇ, ἐτόνισεν, ὡς κυριαρχία τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τὸν ἐπιστημονισμὸν εἰς βάρος τῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας. Ἀντιθέτως. Παράλληλος πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας.

Ἄλλως τε, εἰς τὴν ἐποχήν μας ἔχομεν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν θεωρητικῶν σπουδῶν. Ἡ τέχνη, τὸ δίκαιον, ἡ ἱστορία τῶν ἀρχαίων λαῶν, ὅλα αὐτὰ εὑρίσκονται ἐν ἀνθήσει. Ἰδιαιτέρως σήμερον ἐρχόμεθα εἰς μίαν εἰς βάθος καὶ εἰς ἔκτασιν ἐπαφὴν μὲ τὴν φιλοσοφίαν τῆς Ἰνδίας καὶ τῆς Κίνας καὶ γνωρίζομεν τὴν ἀνθρωπίνην ἐμπειρίαν καὶ τὸν στοχασμὸν λαῶν ποὺ εὑρίσκονται εἰς τὴν πρωτοπορίαν τῶν πνευματικῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ψυχικῶν κατακτήσεῶν μας.

Σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης δὲν εἶναι μόνον ἡ ἀναγνώρισις παλαιοτέρων πλανῶν, ἀλλὰ ἡ δημιουργία βιοτικῶν ὅρων περισσότερον ἀνθρωπίνων. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποσπασθῇ ἡ ἐπιστήμη ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνους συνεπείας της, οὔτε καὶ νὰ διαχωρισθῇ ἀπὸ αὐτάς. Ὁ ἐπιστήμων εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὸν ὄν, ποὺ διαπνέεται ἀπὸ τὴν ἀγάπην διὰ τὸν πλησίον του, νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ διακηρύσσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ πρὸ παντὸς νὰ τὴν λέγῃ, ὅταν πρόκειται περὶ κρατικῶν εὐθυνῶν, εἰς ἐκείνους ποὺ πρέπει νὰ τὴν μάθουν. Ἔτσι μόνον θὰ ἀποφευχθῇ ὁ τρομερὸς κίνδυνος, ποὺ ἀπειλεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, συνέπεια καὶ αὐτὸς τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς προόδου καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἀλογίστου χρησιμοποιήσεώς της.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Εἰς γαλλικὸν περιοδικὸν ἐδημοσιεύθη συνομιλία μεταξὺ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀντρὲ Μωρουᾶ καὶ τοῦ βιολόγου φιλοσόφου Ἀλμπὲρ Ντελωναὶ μὲ θέμα τὸ «μυστήριον τῆς ζωῆς». Ἰδοὺ ἕνας μικρὸς διάλογος:

ΝΤΕΛΩΝΑΙ: Ἡ ἐξέλιξις. Ποιὰ ἐξέλιξις; Ὁ χρόνος ἀπὸ τότε ποὺ ὑπάρχει ζωὴ δὲν στάθηκε ἀρκετὸς νὰ δημιουργήσῃ κι' ἕνα μονάχα κύτταρο. Εἶναι ἀδύνατο νὰ συλλάβουμε μιὰ ἐξέλιξι, ἀκόμη καὶ δεκάδων δισεκατομμυρίων ἐτῶν, ποὺ νὰ παράγῃ ζωὴ καὶ εἴδη σὰν αὐτὰ ποὺ γνωρίζουμε.

ΜΩΡΟΥΑ: Ὑπάρχει μιὰ αἰτιοκρατία στὴ ζωή

ΝΤΕΛΩΝΑΙ: Ἡ αἰτιοκρατία δὲν ἐξηγεῖ τὰ πάντα. Ἔχετε δυὸ κύτταρα. Τὰ τοποθετεῖτε μαζὶ κάτω ἀπὸ ὡρισμένες συνθῆκες. Τὰ δυὸ κύτταρα παράγουν τρίτο. Καὶ ὕστερα ἑκατομμύρια. Γιατί;
Ἔχετε δυὸ ρολόγια. Τὰ τοποθετεῖτε τὸ ἕνα πλάϊ στὸ ἄλλο.

Ποτὲ δὲν θὰ δημιουργήσουν τοίτο ρολόι.

ΜΩΡΟΥΑ: Πιστεύω πὼς τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς καὶ τῆς δημιουργίας δὲν εἶναι στὰ μέτρα μας. Μιὰ μῦγα δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη συνείδησι τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου. Τὸ μερμῆγκι ποὺ βλέπει νὰ κατασκευάζεται ἕνας ὑδροηλεκτρικὸς σταθμὸς ἢ ἕνα πυρηνικὸ ἐργοστάσιο δὲν μπορεῖ νὰ συλλάβη τὰ κίνητρα καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν τεχνικῶν.

Αὐτὸ ὅμως, δὲν ἐμποδίζει τὸ μερμῆγκι, νὰ ἐκτελῆ εὐσυνείδητα τὸ χρέος του ἀπέναντι στὴν κοινωνία τῶν μερμηγκιῶν. Κι' ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ζοῦμε, νὰ δουλεύουμε, ν' ἀγαπᾶμε στὰ πλαίσια τῶν δικῶν μας δυνατοτήτων. Φαίνεται πὼς τὸ μυστήριο τῆς δημιουργίας εἶναι ἀσύλληπτο γιὰ τὸ ἀνθρώπινο μυαλό.

«Ὁ Θεός, ἔλεγε ὁ Σουλλύ - Πρυντόμ, εἶναι αὐτὸ ποὺ μᾶς λείπει γιὰ νὰ τὸν καταλάβουμε».

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ἕκαστος θεωρεῖ ὡς ὀρθοδοξίαν τὴν ἰδικήν του δοξασίαν καὶ ὡς αἵρεσιν τὴν δοξασίαν τῶν ἄλλων.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΓΟΥΩΡΜΠΑΡΤΟΝ

ΝΙΚΟΥ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ

«ΓΗ»: Ἀπὸ τὸν Ἐπίλογο

ΕΔΩ ψηλὰ ποτὲ δὲ μπαίνει ὁ Θάνατος.
Ἐδῶ ψηλὰ δὲ σκοτεινιάζει ἡ Νύχτα.
Ἐδῶ ψηλὰ ἡ φθορὰ δὲν κυβερνᾶ.
Τίποτα δὲν πεθαίνει, δὲ γεννιέται.
Τίποτα δὲν πεινᾶ, μήτε πονᾶ,
Τίποτα δὲν ἀνάβει, μήτε σβηέται.
Ἐδῶ ψηλὰ μονάχα φῶς ἀπέραντο,
αἰώνιο φῶς, ἄπειρο φῶς ὑπάρχει.
Μυριάδες οὐρανοί, μυριάδες ἥλιοι,
μυριάδες ἀστροπέλαγα κυλοῦν
πέρ' ἀπ' τὸ σύνορο τῆς Νύχτας γιὰ νὰ πιοῦν
τὸ Φῶς, ποὺ ἀδερφωμένο μὲ τὴν Ὕλη
ξαναγυρίζει
μαζί τους μές στὸ μαῦρο ἀμπόδεμα
τῆς Νύχτας, μύριες πλάθοντας ζωές,
μύρια σκιρτήματα, μύριες πνοές,
ἀμέτρητα μές στὸ σκοτάδι μάτια.
Κι ὅταν στερνά, τελειώσει ὁ σύσκιος κύκλος τους
μές ἀπ' τ' ἀπάτητα
τοῦ Χάους τὰ πλάτια,
κι ὅταν σβηστεῖ ἡ στερνή τους σπίθα, ἀκράτητα,
χαρὰ γιομάτα
τοῦ γυρισμοῦ τὸ δρόμο παίρνουν, φῶς στὸ Φῶς,
ὕλη στὴν Ὕλη.
Καὶ πιὰ δὲν εἶσ' Ἐσύ, δὲν εἶμ' Ἐγώ,
δὲν εἶναι ὁ Ἄλλος. Εἴμαστε. Ὅλοι, κι' Ἕνας.
Ὦ ἀνθρώπινη ψυχή μου! Τί καημὸς
ἀβάσταγος, ποὺ σὰν κι αὐτὸν κανένας:
Μπρὸς στὴν Ἀθανασία βουβὴ νὰ στέκεσαι,
ζωσμένη μὲ τὸ ντύμα τοῦ Θανάτου

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, Δραγατσανίου 6 (Πλατ. Κλαυθμῶνος) εἶναι συνήθως ἀνοικτὰ κάθε πρωΐ 10—1 καὶ ἀπογεύματα μόνον Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 6—8 μ.μ. Οἱ φίλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ περνοῦν ἀπὸ τὰ Γραφεῖα γιὰ κάθε πληροφορία.

— Ὁ Ταχυδρομικὸς τομεὺς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ εἶναι 122. Νὰ μὴ τὸ ξεχνοῦν ὅσοι μᾶς γράφουν.

— Ἐπειδὴ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐτσαλακώθηκε εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ὁ ἀποσταλεὶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ πίναξ «Ὁ Αἰώνιος Δεῖπνος», ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὰ Γραφεῖα νὰ ἀνταλλάσσεται μὲ καινουργὴ πᾶς τυχὸν τσαλακωμένος πίναξ, ἐπὶ τῇ προσκομίσει αὐτοῦ. Ὁ πίναξ πωλεῖται εἰς τρίτους ἀντὶ δρχ. 10.

— Ὁ κ. Δημ. Σκορτσανίτης, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 40, κατέβαλε δρχ. 50 διὰ συνδρομὴν ἔτους 1964. Τοῦ ἀπεστάλησαν τὰ 2 πρῶτα τεύχη, ἀλλ' ἐπεστράφη ἕκαστον μὲ τὴν ἔνδειξιν «ἄγνωστος». Παρακαλοῦμεν νὰ εἰδοποιηθῶμεν περὶ τῆς ἀκριβοῦς του διευθύνσεως, διὰ νὰ τοῦ ἀποστείλωμεν τὰ τεύχη ΙΛΙΣΟΥ.

Βιβλία ποὺ λάβαμε:

Παύλου Κυριαζῆ: «Γαλάζια πορεια». Α΄ Κρατικὸν Βραβεῖον 1962. Γ΄ ἔκδοση συμπληρωμένη.

Ντίνου Βλαχογιάννη: «Αὐλὸν ἀντί σάλπιγγος». Ποιήματα. Ἀθήνα 1964.

Ἰ. Ἤλεκτρου — Μπούμη: «Ἐπιστήμη Χριστοκεντρικοῦ Ντετερμινισμοῦ στὴν Ἱστορία». Ἀθήνα 1964.

Πέτρου Ὀλύμπιου: «Κούλης Κάσης, ὁ ποιμενικὸς Ζεύς». Δοκίμιο. Ἀθήνα 1964.

Περιοδικὰ ποὺ λάβαμε:

Ὁ Αἰών, Δρόμοι τῆς Εἰρήνης, Παναθήναια, ὁ Κόσμος τῆς ψυχῆς, Σφίγξ, Πελεκάν, THE THEOSOPHIST (ADYAR), LE LOTUS BLEU (PARIS), THE THEOSOPHICAL JOURNAL (LONDON), ALBA SPIRITUALE (ROMA), MAIN CURRENTS (N. YORK), THE LINK (JOHANNESBURG)' DHARMA (MEXICO), THEOSOPHICAL REVIEW (VARANASI).

Σὲ φωτεινότερους κόσμους

Ἄλλοι δύο καλοὶ φίλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἀπεδήμησαν σὲ φωτεινότερους κόσμους. Εὐχόμεθα στοὺς οἰκείους των κατανόησιν.

Ἀναστάσιος Γιαννακόπουλος, Ἀθῆναι.

Γρηγόριος Κολέφας, Ἀθῆναι.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ "ΙΛΙΣΟΣ,,

Ἐτησία συνδρομὴ	Δρχ.	50
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν	»	60
Τιμὴ τόμων παρελθ. ἐτῶν	»	50
Τιμὴ μεμονωμένου τεύχους	»	10

Τόμοι ἔτους 1962 ἐξηντλήθησαν. Ἐπίσης δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη Νο 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 16, 23, 25, 29.

Ὑπάρχουν τόμοι χαρτόδετοι τῶν ὑπολοίπων ἐτῶν 1956—1963 καὶ μεμονωμένα τεύχη Νο 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32.

Τιμή Τεύχους δρχ. 10.—